

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การพัฒนารูปแบบการจัดการความรู้ของชุมชนครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิจัยตามลำดับหัวข้อ ดังต่อไปนี้

1. ผลการพัฒนาแผนการจัดกิจกรรมการจัดการความรู้ควบคู่กับการพัฒนากลุ่มองค์กรชุมชน
2. ผลการพัฒนาแบบการจัดการความรู้ของชุมชน
 - 2.1 ผลการพัฒนาแบบชั่วคราวการจัดการความรู้ของชุมชน
 - 2.2 ผลการทดลองใช้รูปแบบชั่วคราวการจัดการความรู้ของชุมชนและปรับปรุงรูปแบบ
3. ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจในการดำเนินการจัดการความรู้ของชุมชน
4. ผลการวิเคราะห์ปัจจัยแห่งความสำเร็จการจัดการความรู้ของชุมชน

ผลการพัฒนาแผนการจัดกิจกรรมการจัดการความรู้ควบคู่กับการพัฒนากลุ่มองค์กรชุมชน

ผลจากการพัฒนาแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การดำเนินงานการจัดการความรู้ควบคู่กับการพัฒนากลุ่มองค์กรชุมชนที่สอดคล้องกับบริบทสภาพท้องถิ่น ผู้วิจัยได้ทำแผนกิจกรรมการเรียนรู้ควบคู่กับการจัดการความรู้ของชุมชน ตามการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมและรูปแบบการพัฒนาการจัดการความรู้ของชุมชน แบ่งออกเป็น 5 ระยะ คือ 1) การเตรียมชุมชน 2) การสร้างแรงจูงใจ จิตสำนึก ส่งเสริมการมีส่วนร่วมและสร้างวิสัยทัศน์ 3) การจัดทำแผน/พัฒนาศักยภาพทีม 4) นำแผนไปปฏิบัติและพัฒนางานและ 5) ประเมินสรุปผล หลังจากนั้นได้นำเสนอให้อาจารย์ควบคุมวิทยานิพนธ์และผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบความสมบูรณ์ ได้มีการปรับปรุงกิจกรรมในการดำเนินการ ขึ้นสร้างทีมและแกนนำ โดยให้มีการสมัครเข้าร่วมเป็นอันดับแรก ในเรื่อง อุปกรณ์เครื่องมือ สื่อควรให้ความสำคัญในเรื่องวิธีคิดกรณีศึกษากลุ่มที่ดีเด่นเป็นอันดับแรก แล้วนำมาปรับปรุงให้มีความสมบูรณ์ส่งผลให้นำไปใช้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ควบคู่กับการจัดการความรู้ตามแผนพัฒนากลุ่มได้จริง แต่ในการดำเนินงานในแต่ละขั้นตอนสามารถยืดหยุ่นตามช่วงเวลาของแต่ละฤดูกาล

ผลการพัฒนารูปแบบการจัดการความรู้องค์กรชุมชน

ในการพัฒนารูปแบบการจัดการความรู้องค์กรชุมชน จำแนกเป็น 2 ขั้นตอน คือ การพัฒนารูปแบบชั่วคราวการจัดการความรู้องค์กรชุมชนและการทดลองใช้รูปแบบชั่วคราวการจัดการความรู้องค์กรชุมชนและปรับปรุงรูปแบบ ดังนี้

1 การพัฒนารูปแบบชั่วคราวการจัดการความรู้องค์กรชุมชน

1.1 ผู้วิจัยใช้กรอบแนวคิด ทฤษฎีการดำเนินการจัดการความรู้ กระบวนการจัดการความรู้ การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมและหลักการการพึ่งตนเอง มาจาก 4 คน ดังนี้

1.1.1 การจัดการความรู้โนนาคะและทาเกอชิ มีทั้งหมด 7 ขั้นตอน คือ สร้างวิสัยทัศน์เกี่ยวกับความรู้ สร้างทีมจัดการความรู้ สร้างบรรยากาศของการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ จัดการความรู้ควบคู่ไปกับกิจกรรมพัฒนาสินค้า/วิธีการใหม่ ๆ จัดองค์กรแบบใช้พนักงานระดับกลาง เปลี่ยนองค์กรที่มีหลายบริบทในเวลาเดียวกัน และของวิจารณ์ พานิช มี 11 ขั้นตอน คือ สร้างวิสัยทัศน์ความรู้ สร้างทีมจัดการความรู้ เริ่มจัดการความรู้จากทุนปัญญาที่มีอยู่ สร้างบรรยากาศของการแลกเปลี่ยนเรียนรู้อย่างเข้มข้น จัดการความรู้ควบคู่กับกิจกรรมพัฒนาสินค้าหรือรูปแบบใหม่ ๆ จัดองค์กรแบบใช้พนักงานระดับกลาง เปลี่ยนองค์กรแบบหลายบริบทในเวลาเดียวกัน สร้างเครือข่ายความรู้กับโลกภายนอกมีวัฒนธรรมแนวราบสื่อสารอย่างอิสระทุกทิศทาง สร้างวัฒนธรรมจดบันทึก และประเมินผลการดำเนินการจัดการความรู้

1.1.2 กระบวนการจัดการความรู้ มาจากแนวคิดของวิกิก มีทั้งหมด 4 ขั้นตอน คือ การสร้างความรู้ การยึดถือความรู้ การรวบรวมความรู้ไว้ในแหล่งเดียวกัน และการประยุกต์ใช้ความรู้

1.1.3 หลักการทรงงานในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวองค์ปัจจุบัน เกี่ยวกับการพึ่งตนเอง ได้แก่ การพัฒนาประชาชนสามารถอยู่ในสังคมได้ตามสภาพแวดล้อมและสามารถพึ่งตนเองได้ในด้านอาชีพและตั้งตัวให้มีความพอกินพอใช้ก่อนอื่นเป็นสิ่งสำคัญ

1.1.4 การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมของพันธุ์ทิพย์ งามสุด มีทั้งหมด 9 ขั้นตอน คือ เตรียมชุมชนอบรมนักวิจัยร่วมจากชุมชน กำหนดรูปแบบการวิจัยลงมือเก็บรวบรวมข้อมูล ประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูล ประชุมปรึกษาหารือ ผลการค้นพบกับชุมชน วางแผนชุมชน นำแผนไปปฏิบัติ และติดตามกำกับและประเมินผลในชุมชน

จากการศึกษาและสังเคราะห์การดำเนินการจัดการความรู้ กระบวนการจัดการความรู้และระเบียบวิธีวิจัย แต่ละท่านสรุปได้ว่า ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสานวิธี (Mixed Methodology) โดยประยุกต์ใช้การวิจัยและพัฒนา การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม การวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพ ซึ่งมีการดำเนินการจัดการความรู้ที่นำมาใช้ในการสร้างรูปแบบการ

จัดการความรู้องค์กรชุมชนชั่วคราว (Tentative Conceptual Model) มี 5 ขั้นตอน คือ (1) การเตรียมชุมชน (2) สร้างแรงจูงใจ จิตสำนึก ส่งเสริมการมีส่วนร่วมและสร้างวิสัยทัศน์ (3) จัดทำแผน/พัฒนาศักยภาพทีม (4) นำแผนไปปฏิบัติและพัฒนางาน (5) ประเมินผลสรุป และในแต่ละขั้นตอนมีกิจกรรมหลักการจัดการความรู้ควบคู่กับแผนพัฒนากลุ่มองค์กรชุมชน 15 กิจกรรม ดังนี้ 1) ทำความเข้าใจกับผู้นำชุมชน 2) สร้างทีมและแกนนำ 3) ศึกษาบริบทชุมชน กลุ่มองค์กร และสภาพการจัดการความรู้ 4) สร้างแรงจูงใจและจิตสำนึกในการทำงานร่วมกัน 5) สร้างวิสัยทัศน์การจัดการความรู้ในองค์กรชุมชน 6) สร้างความเข้าใจกิจกรรมพัฒนาการจัดการเรียนรู้ 7) จัดทำแผนกิจกรรมพัฒนาการจัดการความรู้ และแผนความรู้กลุ่ม 8) พัฒนาความรู้พื้นฐานด้านคอมพิวเตอร์ สำหรับผู้จัดเก็บข้อมูล 9) สร้างตัวชี้วัดความสำเร็จของกลุ่ม 10) ส่งเสริมแสวงหาความรู้และศึกษาดูงานการจัดการความรู้ 11) ทำการสรุปทบทวนกิจกรรมพัฒนาการเรียนรู้ 12) ดำเนินการนำร่องใช้กิจกรรมในกระบวนการจัดการความรู้ระดับกลุ่มองค์กร 13) การสรุปบทเรียน สะท้อนผล และทบทวนแผนการจัดการความรู้ระดับกลุ่มองค์กร 14) ดำเนินการยกระดับองค์ความรู้และจัดการความรู้ในประเด็นอื่นที่สนใจ จนเกิดองค์ความรู้ที่ชัดเจน ในด้านการสร้าง การจำแนก การจัดเก็บ การนำความรู้ไปใช้ การแลกเปลี่ยนความรู้และการประเมินผล 15) ประเมินกระบวนการจัดการความรู้

1.2 สร้างรูปแบบการจัดการความรู้องค์กรชุมชนชั่วคราว (Tentative Conceptual Model) โดยการวิเคราะห์และสังเคราะห์กรอบแนวคิด ทฤษฎี หลักการการทำงานและการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมที่กล่าวมาในข้อ 1.1 ได้รูปแบบชั่วคราวการจัดการความรู้องค์กรชุมชนชั่วคราว ดังภาพประกอบ 37

4. นำแผนไปปฏิบัติ และพัฒนางาน	{	14. ดำเนินการยกระดับองค์ความรู้และจัดการความรู้ในประเด็นอื่น จนเกิดองค์ความรู้ที่ชัดเจน ในด้านการสร้าง จำแนก จัดเก็บ นำความรู้ไปใช้ การแลกเปลี่ยนความรู้และประเมินความรู้
		13. การสรุปบทเรียน สะท้อนผลและทบทวนแผนการจัดการความรู้ ระดับกลุ่ม หมู่บ้านและข้ามหมู่บ้าน
		12. ดำเนินการนำร่องใช้กิจกรรมในกระบวนการจัดการความรู้ ของกลุ่ม
		11. ทำการสรุปทบทวนแผนกิจกรรมพัฒนาการจัดการความรู้
3. จัดทำแผน/พัฒนา ศักยภาพทีม	{	10. ส่งเสริมแสวงหาความรู้และศึกษาดูงานการจัดการความรู้ที่ดีเด่น
		9. สร้างตัวชี้วัดความสำเร็จของกลุ่ม
		8. พัฒนาความรู้พื้นฐานด้านคอมพิวเตอร์สำหรับผู้จัดเก็บข้อมูล
		7. จัดทำแผนกิจกรรมพัฒนาการจัดการความรู้และแผนความรู้ของกลุ่ม
2. การสร้างแรงจูงใจ จิตสำนึก ส่งเสริมการ มีส่วนร่วมและสร้าง วิสัยทัศน์	{	6. สร้างความเข้าใจกิจกรรมพัฒนาการจัดการความรู้
		5. สร้างวิสัยทัศน์การจัดการความรู้ในองค์กรชุมชน
		4. สร้างแรงจูงใจและจิตสำนึกในการทำงานร่วมกัน
1. เตรียมชุมชน	{	3. ศึกษาบริบทชุมชน กลุ่มองค์กรชุมชนและสภาพการจัดการความรู้
		2. สร้างทีมและแกนนำ
		1. ทำความเข้าใจกับผู้นำชุมชน (กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ฯ)

ภาพประกอบ 37 รูปแบบการจัดการความรู้องค์กรชุมชนชั่วคราว

จากรูปแบบการจัดการความรู้ชั่วคราวองค์กรชุมชน ใน 5 ขั้นตอน มีผลทำให้เกิดการเรียนรู้ รู้จักตนเอง รู้จักทรัพยากรและสามารถจัดการทรัพยากร คือ

1.2.1 การเตรียมชุมชน มีกิจกรรมหลักเพื่อนำไปสู่การเรียนรู้ควบคู่การปฏิบัติ ดังนี้

1) ทำความเข้าใจกับผู้นำชุมชน เพราะวัฒนธรรมองค์กรของคนไทยในชุมชนให้ความไว้วางใจผู้นำชุมชน หากทำให้ผู้นำชุมชนได้ทราบถึงความต้องการและเป้าหมายร่วมในการพัฒนาแล้ว จะทำให้การวิจัยครั้งนี้เป็นไปตามแผนงาน ระยะเวลา ถือเป็นปัจจัยที่เอื้อต่อการดำเนินงานที่สำคัญ 2) สร้างทีมและแกนนำ ได้นำแนวคิดที่สอดคล้องกันในการดำเนินการจัดการความรู้ ทั้งของโนนากะและทาเกอุชิ และของวิจารณ์ พานิช ในขั้นที่ 2 และการวิจัย

เชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมของพันธุทิพย์ งามสุด ในส่วนของการเตรียมชุมชน ทั้งของโนนกะ และทาเกอูชิ และของวิจารณ์ พานิช ในส่วนของการจัดองค์กรแบบใช้พนักงานระดับกลาง คือ กลุ่มผู้ปฏิบัติงานกลุ่ม ให้มีความรู้ ความเข้าใจ ในการทำงานแบบมีส่วนร่วม และบทบาทหน้าที่ ของการปฏิบัติงานตามโครงการร่วมกัน 3) ศึกษาบริบทชุมชน กลุ่มองค์กร และสภาพการจัดการ ความรู้ ได้นำแนวคิดของวิจารณ์ พานิช ในส่วนของการเดินเรื่องเริ่มจากทุนที่มีอยู่ และของวีก คือ การสร้างความรู้ เรียนรู้ จากประสบการณ์ของตน การศึกษาแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญา สื่อ เพื่อน ตามสถานการณ์ที่เป็นจริง และพันธุทิพย์ งามสุด ในส่วนของการลงเก็บข้อมูล

1.2.2 การสร้างแรงจูงใจและจิตสำนึก ส่งเสริมการทำงานร่วมกันแบบมีส่วนร่วม และการสร้างวิสัยทัศน์ มีกิจกรรมหลักที่ทำให้เกิดการเรียนรู้ควบคู่การปฏิบัติ ดังนี้ 4) สร้าง แรงจูงใจและจิตสำนึก ในการทำงานร่วมกัน ได้นำแนวคิดของนาโนกะและทาเกอูชิ วิจารณ์ พานิช และพันธุทิพย์ งามสุด มาใช้ในส่วนของการสร้างบรรยากาศในการทำงานและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ 5) สร้างวิสัยทัศน์การจัดการความรู้ในองค์กรชุมชน ได้นำแนวคิดของนาโนกะและทาเกอูชิ วิจารณ์ พานิช ในส่วนของการสร้างวิสัยทัศน์เกี่ยวกับความรู้ วีกในส่วนของการยึดถือ ความรู้ และ พันธุทิพย์ งามสุด ในส่วนการกำหนดรูปแบบการวิจัยซึ่งจะนำไปสู่การกำหนดปัจจัยแห่งความสำเร็จ ในการจัดการความรู้ในระดับองค์กร ทั้งระยะสั้นและระยะยาว 6) สร้างความเข้าใจกิจกรรม พัฒนาการจัดการเรียนรู้ ผู้วิจัยได้ประยุกต์ใช้การเรียนรู้ควบคู่การปฏิบัติ (Interactive Learning through action) โดยการนำเทคนิคการบันทึกหลังการปฏิบัติ (After Action Review : AAR) และการจดบันทึกของทีมผู้ปฏิบัติงานกลุ่มบ่งบอกถึงมีชิ้นงานและผลงานที่เป็นองค์ความรู้ที่ชัดเจน

1.2.3 การจัดทำแผน/พัฒนาศักยภาพทีม มีกิจกรรมหลักที่ทำให้เกิดการเรียนรู้ ควบคู่การปฏิบัติ ดังนี้ 7) จัดทำแผนกิจกรรมพัฒนาการจัดการความรู้ และแผนความรู้กลุ่มได้นำ แนวคิดของนาโนกะ และทาเกอูชิ และวิจารณ์ พานิช ในส่วนของการจัดการความรู้ควบคู่ไปกับ กิจกรรมพัฒนาสินค้า/วิธีการใหม่ ๆ และของพันธุทิพย์ งามสุด ในส่วนของการวางแผนชุมชน บ่ง บอกรถึงการจัดการความรู้ขององค์กรชุมชนจะต้องเป็นไปตามปกติของการทำงานประจำ ซึ่งอาจมีการ ปรับปรุง ยืดหยุ่นตามแผนพัฒนาความรู้ของกลุ่ม 8) พัฒนาความรู้พื้นฐานด้านคอมพิวเตอร์ สำหรับ ผู้จัดเก็บข้อมูล ได้นำแนวคิดของนาโนกะ และทาเกอูชิ และวิจารณ์ พานิช ในส่วนที่เกี่ยวกับการ สร้างเครือข่ายร่วมกับโลกภายนอกและวัฒนธรรมแนวราบ สื่อสารอย่างอิสระทุกทิศทาง ของวีก ในส่วนของการประยุกต์ใช้ความรู้ และพันธุทิพย์ งามสุด ในส่วนของการหาหรือผลการค้นพบชุมชน บ่งบอกรถึงการสร้างคลังความรู้อย่างเป็นระบบ ทั้งในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในเวทีจริงและเวทีเสมือน ที่เกิดขึ้นหลังจากการปฏิบัติงานการจัดการความรู้ควบคู่แผนความรู้หรือแผนพัฒนากลุ่ม 9) สร้าง ตัวชี้วัดความสำเร็จของกลุ่ม ได้นำแนวคิดของนาโนกะและทาเกอูชิ และวิจารณ์ พานิช ในส่วนของ

การเปลี่ยนองค์กรแบบใช้พนักงานระดับปฏิบัติ ถือเป็นการจัดการองค์กรชุมชนใหม่ ซึ่งมีทั้งผู้อำนวยการ ความสะดวก ผู้ปฏิบัติงานกลุ่ม ผู้จัดบันทึกข้อมูล และผู้ประสานงาน และของพันธุ์ทิพย์ รามสูต ในส่วนของกำหนดรูปแบบการวิจัย และวางแผนชุมชน บ่งบอกถึงกรอบประเด็นของการ ดำเนินงานการจัดการความรู้ไปแล้ว ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยมีความพึงพอใจในการดำเนินงานอยู่ใน ระดับใด 10) ส่งเสริมแสวงหาความรู้และศึกษาดูงานการจัดการความรู้ ผู้วิจัยได้ใช้ประสบการณ์จาก การทำงานวิจัยภาคสนามสำหรับกลุ่มองค์กรชุมชน หากมีกิจกรรมนี้เสริมประสบการณ์แก่ทีมผู้ร่วม วิจัย จะส่งผลเกิดภาพของงานตลอดแนว และเป็นการต่อยอดของการเรียนรู้ควบคู่การปฏิบัติที่ดีตาม หลักการทรงงานในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่ ในส่วนของการพึ่งตนเอง การทำงานแบบมีส่วนร่วม การรู้ รัก และสามัคคี ดังนั้นจึงบรรจุกิจกรรมนี้เข้าไปเป็นส่วนหนึ่งของกรอบแนวคิดการวิจัยชั่วคราว และสอดคล้องกับแนวคิดของนาโนกะและทาเกอุชิ และวิจารณ์ พานิช ในส่วนของการสร้าง เครือข่ายการเรียนรู้กับโลกภายนอกในเวทีจริง คือ การสังเกต ชักถามและสัมผัสรู้ต่าง ๆ

1.2.4 นำแผนไปปฏิบัติและพัฒนางาน มีกิจกรรมหลักที่ทำให้เกิดการ เรียนรู้ควบคู่การปฏิบัติ ดังนี้ 11) ทำการสรุปทบทวนกิจกรรมพัฒนาการเรียนรู้ ได้นำแนวคิดของ พันธุ์ทิพย์ รามสูต ในส่วนของประมวลผลวิเคราะห์ข้อมูล หรือ ผลการค้นพบ และการนำแผนไป ปฏิบัติ บ่งบอกถึงการแสวงหาทางเลือกในการปรับปรุงพัฒนางานและการจัดการความรู้ ให้ สอดคล้องกับบริบทและสภาพแวดล้อมของตนเอง 12) ดำเนินการนำร่องใช้กิจกรรมในกระบวนการ จัดการความรู้ระดับกลุ่มองค์กร ได้นำแนวคิดโนนกะและทาเกอุชิ และของวิจารณ์ พานิช ในส่วน ของการสร้างบรรยากาศของการแลกเปลี่ยนเรียนรู้อย่างเข้มและของวีก ในส่วนของการยึดถือความรู้ บ่งบอกถึงความรู้ที่อยู่ในตัวตนและความรู้ที่ผ่านการสกัดเป็นชุดความรู้ มีที่มาของแหล่งความรู้ใน ลักษณะใด ทั้งการสร้าง การจำแนก การจัดเก็บ การนำไปใช้ การแลกเปลี่ยนความรู้และการ ประเมินผลซึ่งอาจเลือกจากกิจกรรมการจัดการความรู้ที่ไม่ยากนัก มองเห็นความสำเร็จได้ 13) การสรุปบทเรียน สะท้อนผล และทบทวนแผนการจัดการความรู้ระดับกลุ่มองค์กร ได้แนวคิด จากพันธุ์ทิพย์ รามสูต ในส่วนของติดตามกำกับในชุมชน และให้เป็นไปตามรูปแบบการวิจัยที่เน้น การเรียนรู้ควบคู่การปฏิบัติและการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม 14) ดำเนินการยกระดับ องค์กรความรู้และจัดการความรู้ในประเด็นอื่นที่สนใจ จนเกิดองค์ความรู้ที่ชัดเจนได้นำแนวคิด ของโนนกะและทาเกอุชิ และวิจารณ์ พานิช ในส่วนของการจัดการความรู้ ควบคู่กับกิจกรรม พัฒนาสินค้าหรือรูปแบบใหม่ ๆ และของวีกในส่วนของสร้างความรู้ การยึดถือความรู้ การรวม ความรู้ไว้ในแหล่งเดียวกันและการประยุกต์ใช้ความรู้ ซึ่งความรู้จะต้องมีที่มาทั้งก่อนและหลัง ดำเนินการเป็นอย่างไร นำไปสู่มูลค่าเพิ่มที่สามารถตรวจสอบได้ถึงที่มาของความรู้ว่าสามารถสร้าง ได้อย่างไร ความรู้ที่ได้มีกี่ประเภท จะจัดเก็บรักษาความรู้ขององค์กรอย่างไร ทำอย่างไรจะสะดวกต่อ

การนำไปใช้ มีวิธีการในการแลกเปลี่ยนความรู้อย่างไร หลากหลายหรือไม่ และประเมินได้อย่างไร
ว่าเป็นความรู้ที่ดีเลิศ

1.2.5 ประเมินผลสรุป มีกิจกรรมหลักที่ทำให้เกิดการเรียนรู้ควบคู่การปฏิบัติ
ดังนี้ 15) ประเมินกระบวนการจัดการความรู้ ได้นำแนวคิดของวิจารณ์ พานิช ในส่วนของการ
ประเมินผลการจัดการความรู้ ซึ่งมีหลากหลาย แต่ที่นำมาใช้ในการวิจัยครั้งนี้อย่างน้อย 6 ประการ
คือ (1) การกำหนดความรู้หลักที่จำเป็นหรือสำคัญต่องานกิจกรรมกลุ่มองค์กร (2) การเสาะหา
ความรู้ที่ต้องการ (3) การปรับปรุงคัดแปลงหรือสร้างความรู้บางส่วนให้เหมาะต่อการใช้งานของตน
(4) การประยุกต์ใช้ความรู้ในกิจการงานของตน (5) การนำประสบการณ์จากการทำงานและการ
ประยุกต์ใช้ความรู้มาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และสกัดชุดความรู้ (6) จัดบันทึกแก่นความรู้ และปรับปรุง
เป็นชุดความรู้ที่อยู่ในรูปของตัวหนังสือหรือรหัสอื่นที่เข้าใจได้

1.3 นำรูปแบบการจัดการความรู้องค์กรชุมชนที่สร้างขึ้นเสนอผู้เชี่ยวชาญ
เพื่อพิจารณาความเหมาะสมของรูปแบบความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติและความสอดคล้องกับแผน
ดำเนินการกลุ่ม พบว่า รูปแบบ การจัดการความรู้มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก มีความเป็นไปได้
ในทางปฏิบัติและความสอดคล้องระหว่างแผนดำเนินการกับรูปแบบการจัดการความรู้ในระดับ
มากที่สุด รายละเอียดใน ภาคผนวก ข

2. ผลการทดลองใช้รูปแบบการจัดการความรู้องค์กรชุมชนและการปรับปรุงรูปแบบ
ได้ดำเนินการทดลองใช้รูปแบบการจัดการความรู้องค์กรชุมชน ระหว่างวันที่ 8
มิถุนายน 2549 ถึง 20 มีนาคม 2550 ปรากฏผลดังนี้

2.1 การทำความเข้าใจกับผู้นำชุมชน ได้เข้าไปทำความเข้าใจกับผู้นำชุมชน
ซึ่งได้แก่ ผู้นำชุมชน ผู้รู้ในพื้นที่เป้าหมายบ้านน้ำเกลี้ยงและบ้านเหล่าราษฎร์พัฒนาเกี่ยวกับแนวคิด
รูปแบบการจัดการความรู้องค์กรชุมชน การจัดการความรู้ องค์กรชุมชน การพัฒนารูปแบบ เทคนิค
การศึกษาชุมชน การทำงานแบบมีส่วนร่วม รวมถึงการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ผู้วิจัยได้
สรุปและสังเคราะห์เป็นชุดความรู้ เรื่อง สานพลังภาคีการทำงานแบบมีส่วนร่วมสู่หมู่บ้านสุขภาวะเป็น
สุข: ระยะที่ 1 การพัฒนารูปแบบการจัดการความรู้องค์กรชุมชน เป็นเอกสารประกอบการประชุม
ชี้แจง ได้มีการซักถาม ปรัชญาหรือ แนวความร่วมมือในการดำเนินโครงการวิจัย

2.2 การสร้างทีมและแกนนำ องค์กรประกอบนี้มาจากแนวคิดของนาโนกะและ
ทาเคอุชิ วิจารณ์ พานิช วิวก และพันธุ์ทิพย์ รามสูต ถือเป็นกิจกรรมที่สำคัญ เพราะการจัดการ
ความรู้ ต้องเรียนรู้เป็นทีม ต้องมีแกนนำทำเป็นกิจกรรม ตามประเด็นที่สนใจ ดำเนินการสร้าง
ทีมงานโดยใช้บทเรียนจากกรณีศึกษาเป็นเรื่องเล่าจากวิซดี เรื่อง ขบวนการเกษตรธรรมชาติที่พิจิตร
แล้วให้ผู้นำชุมชน ผู้นำกลุ่มองค์กรชุมชน สมาชิกกลุ่มและผู้สนใจได้วิเคราะห์ถึงปัญหา อุปสรรค
การแก้ปัญหา การเรียนรู้และค้นหาคำตอบ และกลุ่มองค์กรเขาจัดการความรู้อย่างไร และปัจจัย

แห่งความสำเร็จในการจัดการความรู้ของกลุ่มคืออะไร การสร้างทีมและแกนนำได้ทีมดังนี้

2.2.1 มีกลุ่มองค์กรชุมชนเป้าหมายในพื้นที่บ้านน้ำเกลี้ยงและบ้านเหล่า ราษฎรพัฒนาอาสาสมัครเข้าร่วมโครงการ จำนวน 8 กลุ่ม เพื่อให้เข้าใจบทบาทหน้าที่และการทำงานเป็นทีม การทำงานแบบมีส่วนร่วม ตลอดจนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม จนเป็นที่เข้าใจและมีการซักถามถึงรูปแบบการจัดการความรู้ขององค์กรชุมชนในเอกสารชุดความรู้

2.2.2 มีทีมหลักและแกนนำของชุมชนที่เข้าร่วมในเวทีสร้างทีม และแกนนำในระยะแรก จำแนกเป็น

1) บ้านน้ำเกลี้ยง ตำบลนาข่า อำเภอลำปำปทุม มีทีมหลักและแกนนำ ได้แก่ นายสง่า ปลายขอก นายทุน อัมพรกั๋ง นางดาหวัน บุญคำ นางสมัย อันทะหวา นางสมัย ปัสสาโก นายทองจันทร์ คำชาย นางบุญโฮม เกาศรีและนายดอกกรักษ์ ไบมีลา

2) บ้านเหล่าราษฎรพัฒนา ตำบลประชาพัฒนา อำเภอลำปำปทุม มีทีมหลักและแกนนำ ได้แก่ นายเกตศักดิ์ ชินภักดี นายวีรพงษ์ มุกดา นางดวงใจ เพชรนาवास นายยุทธ วาริยันต์ นางทองใบ ทองมาก นายเดิม สิงห์ฉลาด นายศราวุฒิ จิตฤทธิ์ และ นายชารี พรหมศรี

2.2.3 ดำเนินการอบรมตัวแทนกลุ่มสมาชิกขององค์กรชุมชนให้มีความรู้ และทักษะคอมพิวเตอร์เบื้องต้น ระบบฐานข้อมูล และอินเทอร์เน็ต

2.3 การศึกษาบริบทชุมชน กลุ่มองค์กรชุมชน และสภาพการจัดการความรู้ ดำเนินการ ดังนี้

2.3.1 การศึกษาบริบทชุมชน ได้ดำเนินการฝึกปฏิบัติทีมแกนนำ สำรวจข้อมูล พื้นฐานรายครัวเรือน ประวัติหมู่บ้าน ข้อมูลทั่วไปชุมชน สภาพทางนิเวศวิทยา ดิน แหล่งน้ำ ป่าไม้ ประชากร สาธารณูปโภค ลักษณะครอบครัว สภาพการศึกษา การศึกษาสาธารณสุข ศาสนา ประเพณี วัฒนธรรม เศรษฐกิจ การประกอบอาชีพเสริม การเมืองการปกครอง รายรับ รายจ่ายของ ครัวเรือน และแผนที่ของแต่ละหมู่บ้าน

2.3.2 กลุ่มองค์กรชุมชน ได้ดำเนินการฝึกปฏิบัติทีมและแกนนำ ซึ่งเป็นผู้ร่วม วิจัยเกี่ยวกับการรู้จักตนเอง รู้จักทรัพยากรและการจัดการทรัพยากร โดยประยุกต์ใช้เทคนิคการ วิเคราะห์ด้วยความละเอียดอ่อน(SSA)ผสานกับเทคนิคการวิเคราะห์การบริหารคุณภาพแบบครบวงจร ที่พัฒนาขึ้น ให้กับทีมและแกนนำนักวิจัยชาวบ้านทั้งสองหมู่บ้าน แต่แยกกันจัดหมู่บ้านละ 1 ครั้ง ส่งผลให้ทีมวิจัยได้เรียนรู้การศึกษาปัญหา สาเหตุและผลของปัญหา ซึ่งเป็นการเรียนรู้ด้วยการปฏิบัติ ฝึกทักษะในการวิเคราะห์ การคิดริเริ่มสร้างสรรค์ โดยใช้เทคนิคแผนภูมิต้นไม้ในการวิเคราะห์ปัญหา และมีการดำเนินการเรียนรู้ด้วยการปฏิบัติ มีการศึกษากลุ่มองค์กรชุมชนของพื้นที่เป้าหมายการวิจัย โดยใช้การประชุมเชิงปฏิบัติการ ประยุกต์ใช้เทคนิควิเคราะห์ชุมชนด้วยความละเอียดอ่อน

และการวิเคราะห์การบริหารคุณภาพครบวงจร ที่พัฒนาขึ้นในการวิเคราะห์ 3 ขั้นตอน คือ

- 1) เรียนรู้ในสิ่งที่ตนเองสนใจ 1 ได้แก่ จุดเด่น จุดด้อย ความคาดหวัง
จากการทำงาน ผู้นำที่ต้องการ/ไม่ต้องการ
- 2) การเรียนรู้ในสิ่งที่ตนเองสนใจ 2 ได้แก่ ปัญหาที่พบ แนวทางแก้ไข
แนวทางปฏิบัติ มาตรฐานที่กำหนด ยุทธศาสตร์ และตัวชี้วัดความสำเร็จ
- 3) การเรียนรู้ในสิ่งที่ตนเองสนใจ 3 ได้แก่ ชื่อโครงการ วัตถุประสงค์
เป้าหมาย วิธีดำเนินงาน งบประมาณ ผู้รับผิดชอบ และผลที่คาดว่าจะได้รับ ซึ่งทำให้ทุกคนที่เข้า
ร่วมเรียนรู้ ประชุมเชิงปฏิบัติการดังกล่าว มองเห็นความสำคัญของชุมชน กลุ่มองค์กรชุมชนที่
จะต้องถ่ายทอด ถ่ายโอนให้คนรุ่นใหม่ต่อไปอย่างไร เกิดเป็นโครงการแผนงานที่นำไปสู่การคิดต่อ
ของกลุ่มองค์กรชุมชนและสนใจที่จะเข้าร่วมกิจกรรมตามแผนงานโครงการ จำแนกตามหมู่บ้าน ดังนี้

(1) บ้านน้ำเกลี้ยง ตำบลนาป่า จังหวัดมหาสารคาม ประกอบด้วย
กลุ่มสหกรณ์การเกษตรประชาคมน้ำเกลี้ยงเวียงชัย กลุ่มปฎิชีวนภาพ กลุ่มปลูกหม่อนเลี้ยงไหม
และกลุ่มนวดแผนไทย

(2) บ้านเหล่าราษฎร์พัฒนา ตำบลประชาพัฒนา จังหวัดมหาสารคาม
ประกอบด้วย กลุ่มขนมเงินสมุนไพโร กลุ่มข้าวปลอดสารพิษ กลุ่มออมทรัพย์และกลุ่มอนุรักษ์
วัฒนธรรม

2.3.3 สภาพการจัดการความรู้ ก่อนการดำเนินการวิจัย ได้ดำเนินการโดยใช้
เทคนิคการสนทนากลุ่มตามประเด็น ซึ่งจำแนกตามกลุ่มของแต่ละหมู่บ้าน ดังตาราง 17

ตาราง 17 สภาพการจัดการความรู้ของกลุ่มองค์กรชุมชนก่อนการดำเนินการวิจัย

บ้านน้ำเกลี้ยง	บ้านเหล่าราษฎร์พัฒนา
1. สหกรณ์การเกษตรประชาคมน้ำเกลี้ยงเวียงชัยกลุ่มไม่ มีความรู้เรื่องการบริหารจัดการ การเงินบัญชี การตลาด และการผลิตสินค้า องค์ความรู้ยังอยู่ในตัวคนและผู้นำ กลุ่มเป็นส่วนใหญ่ มีการจำแนกความรู้ คือ การผลิตชา ใบหม่อน การผลิตข้าวเกรียบ การผลิตกะหรี่ปั๊ปปี้และไวน์ ผลไม้ มีการจดบันทึกบ้างแต่ยังอาศัยคนภายนอก เช่น นิติระดับปริญญาโทและครูในชุมชน	1. ขนมเงินสมุนไพโร กลุ่มไม่มีความรู้เรื่องการ บริหารจัดการ การเงินบัญชี การตลาดและการผลิต สินค้า และกลุ่มยังไม่มีมีความความสามารถความ ชำนาญในการหมักแบ่งใช้เอง จำแนกความรู้ เกี่ยวกับสมุนไพโร คือข้าวกล้อง อัญชัน ใบเตย และ ฟักทอง ซึ่งต้องซื้อแบ่งจากภายนอก ขาดวัตถุดิบ ด้านเชื้อเพลิงและไม่มีถ่ายถอดเทคนิควิธีการ ทำไว้เป็นลายลักษณ์อักษร

ตาราง 17 (ต่อ)

บ้านน้ำเกลี้ยง	บ้านเหล่าราษฎร์พัฒนา
2. ปุ๋ยชีวภาพ ชุมชนเน้นการใช้ปุ๋ยเคมีเป็นหลักในการเกษตร ขาดความรู้และไม่มีสูตรการทำปุ๋ยชีวภาพใช้ด้วยตนเอง มีสถานประกอบการ ขาดการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ กลุ่มทำงานไม่ต่อเนื่อง 3. นวดแผนไทย กลุ่มไม่มีความรู้ เรื่องการบริหารจัดการ การเงินบัญชี การตลาดและการผลิตสินค้า องค์ความรู้ยังอยู่ในผู้รู้ภูมิปัญญา ยังไม่มีการจดบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษรและจำแนกประเภทการนวดที่ชัดเจน ขาดทักษะประสบการณ์ในการนวดแผนไทย 4. กลุ่มปลูกหม่อนเลี้ยงไหม ขาดความรู้ ความสามารถในการบริหารจัดการ ไม่มีแหล่งน้ำและพื้นที่ปลูกหม่อน มีการระดมทุนน้อย ขาดความรู้ความเข้าใจการปลูกและดูแลรักษา ไม่มีรั้วล้อมรอบบริเวณปลูกหม่อน	2. ออมทรัพย์ การบริหารจัดการยังไม่เป็นระบบเท่าไร ขาดความรู้ความชำนาญด้านการบริหารจัดการ การเงิน การบัญชี คนที่มีประสบการณ์ในการให้บริการมีน้อย 3. ข้าวปลอดสารพิษ กลุ่มขาดบุคลากรที่มีความรู้ เรื่องการบริหารจัดการ การเงินบัญชี การตลาด การวางแผนการผลิต บรรจุภัณฑ์ เครื่องจักร อุปกรณ์ในการผลิตและโรงเรือน 4. อนุรักษ์วัฒนธรรม ไม่มีความเข้าใจในเรื่องการถ่ายทอดภูมิปัญญา ความรู้อยู่ในตัวผู้รู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นส่วนใหญ่ ขาดการเชื่อมโยงการถ่ายทอดระหว่างรุ่น และไม่มีการจดบันทึก

2.4 การสร้างแรงจูงใจและจิตสำนึก ในการทำงานร่วมกัน ได้ดำเนินการ ดังนี้

2.4.1 การสร้างแรงจูงใจ จิตสำนึกในการทำงานร่วมกันให้กับผู้ร่วมวิจัย ทีมนัก

จัดการความรู้ และสมาชิกกลุ่มองค์กรชุมชนเป้าหมาย ได้แสวงหาความรู้ การแก้ปัญหา การสร้างความเชื่อมั่นภูมิปัญญา ที่สามารถจัดการความต้องการขั้นพื้นฐานของชาวบ้าน และนำไปสู่ประเด็นที่ว่า “ปัญหา นำไปสู่ ปัญญา” โดยให้ทีมงานวิจัยได้ดูเรื่องเล่า ปัญหา มา ปัญญา มี กรณศึกษาการจัดการความรู้เรื่องดิน ของบ้านสนามชัย อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ซึ่งผลิตโดยสถาบันการจัดการความรู้เพื่อสังคม แล้วให้ตัวแทนกลุ่มองค์กรเป้าหมาย ของแต่ละหมู่บ้าน ได้ร่วมกันสรุปขั้นตอนการดำเนินการของครูบาสุทธินันท์ ปรัชญาพทุธิ์ ที่เป็นแกนมดีในการแก้ปัญหา ผลดังนี้

1) ขั้นตอนการจัดการความรู้เรื่องดิน

- (1) พบปะไต่ถาม ความรู้เรื่องดินกับชาวบ้านเป็นรายบุคคล
- (2) ตั้งเวทีชาวบ้าน สนทนาแลกเปลี่ยนแนวคิดซึ่งกันและกัน
- (3) คิด วิเคราะห์ความรู้ที่สร้างขึ้น มีการคัดกรองและจัดเก็บบันทึกบันทึก

ความรู้ที่เผยแพร่ได้ลงในสมุดบันทึก

- (4) นำความรู้ไปทดลองปฏิบัติ
- (5) เชื่อมโยงความรู้จากภายนอก เชิญวิทยากรมาให้ความรู้
- 2) ปัจจัยที่เอื้อต่อการจัดการความรู้เรื่องดิน
 - (1) มีบริบทที่สนใจเหมือนกัน เรื่องดิน
 - (2) มีความเชื่อว่าทุกคนเรียนรู้ได้
 - (3) มีบรรยากาศแลกเปลี่ยน เรียนรู้ที่ดี
 - (4) ลงมือปฏิบัติจริง และยืนยันการกระทำ
 - (5) มีนักเคลื่อนไหว (นักจัดการความรู้) เกี่ยวกับเรื่องดิน
 - (6) สร้างเครือข่าย ขยายผลแนวคิดร่วมต่อไป

ผลที่เกิดขึ้นจากการศึกษา เรื่องเล่าแนวคิดในการจัดการความรู้ เรื่องดิน ซึ่งส่งผลถึงการสร้างแรงจูงใจ จิตสำนึกร่วมในการทำงานเป็นกลุ่ม เครือข่ายในหมู่บ้าน ในการทดลองปฏิบัติ นำผลจากที่ดำเนินการไปแล้วมายืนยันการกระทำ คือ กลุ่มนุ้ยชีวภาพ ของทั้ง 2 หมู่บ้านเมื่อสิ้นฤดูเก็บเกี่ยวแล้ว ผู้รับผิดชอบบ้านน้ำเกลี้ยง คือ นายทุน อัมพรกั้ง และนายสง่า ปลายชอก ส่วนผู้รับผิดชอบบ้านเหล่าราษฎร์พัฒนา คือ นายศราวุธ จิตฤทธิ์ และนายปรีชา พรหมศรี

2.5 การสร้างวิสัยทัศน์ การจัดการความรู้ในองค์กรชุมชน โดยการประชุมทีมงานวิจัย ทั้ง 2 หมู่บ้าน ณ คณะศึกษาศาสตร์ศาสตร์ จังหวัดมหาสารคาม มีการวิเคราะห์ถึงความเป็นไปได้ในการดำเนินการโครงการวิจัยในช่วง 1 ปี ที่ประชุมได้มีการทบทวนวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย แผนงานของกลุ่มองค์กรชุมชน เป้าหมายซึ่งได้มีการยกร่างตามโครงการศูนย์การเรียนรู้สุขภาวะชุมชน ของทั้ง 2 หมู่บ้านร่วมกัน แล้วใช้เป็นเป้าหมายในการปฏิบัติงานร่วมกัน ผลดังนี้

2.5.1 วิสัยทัศน์ ร่วมใจพัฒนากลุ่มองค์กรชุมชน ใฝ่เรียนรู้สู่ศูนย์การเรียนรู้สุขภาวะที่เป็นสุข

2.5.2 พันธกิจ

- 1) การบริหารจัดการที่ดี
- 2) แหล่งเรียนรู้
- 3) การพึ่งพาตนเอง ลดรายจ่าย เพิ่มรายได้
- 4) ปรับเปลี่ยนระบบสุขภาพชุมชน
- 5) ผู้นำในการเปลี่ยนแปลง
- 6) ตัวชี้วัดองค์กรชุมชนในระยะแรก
 - (1) การพึ่งพาตนเอง การรู้จักตนเอง รู้จักทรัพยากรและสามารถจัดการทรัพยากรนำไปสู่สวัสดิการชุมชน
 - (2) พัฒนาศักยภาพ ฝึกอบรมจากดูงาน

(3) ฝึกปฏิบัติโดยการทดลอง

(4) สรุปบทเรียน การสังเกต จดบันทึก

(5) สะท้อนผล ประเมินผล

(6) การจัดการความรู้สู่องค์กรชุมชน ได้แก่ การแสวงหา การสร้าง ความรู้ การจำแนกความรู้ การจัดเก็บความรู้ การนำไปใช้ การแลกเปลี่ยน และการประเมินผลความรู้ ในประเด็นที่กลุ่มองค์กรชุมชนสนใจ

นอกจากนี้ยังให้กลุ่มองค์กรชุมชน เป้าหมายได้กำหนดเป้าหมายการทำงานในระยะเวลาจากเดือนมิถุนายน 2549 ถึง มีนาคม 2550 ตามโครงการการพัฒนารูปแบบการจัดการความรู้ขององค์การชุมชน โดยมีเป้าหมายหลักระยะแรก คือ การเรียนรู้ด้วยการปฏิบัติ ให้เกิด สังคมแห่งการเรียนรู้ ในกลุ่มองค์กรชุมชนเป้าหมายที่จะนำไปสู่การจัดการความรู้ควบคู่กับแผนงาน กิจกรรมของกลุ่มองค์กรชุมชน

2.6 สร้างความเข้าใจกิจกรรมพัฒนาการจัดการความรู้ ได้ดำเนินการโดยผู้วิจัยและ ทีมผู้ร่วมวิจัย ได้มีการประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ฝึกการวิเคราะห์ การจัดการความรู้ของกลุ่ม องค์กรชุมชน โดยมีเป้าหมายผู้นำกลุ่มสมาชิกกลุ่มเยาวชน ให้มีการทำงานแบบมีส่วนร่วม ทบทวนวิเคราะห์ ศักยภาพแวดล้อม จุดอ่อนโครงสร้างการบริหารจัดการ บทบาทหน้าที่ การสร้างความตระหนักให้ เกิดกับกลุ่มองค์กรชุมชน การทำงานแบบมีส่วนร่วม การพึ่งตนเองและการจัดการความรู้กลุ่ม องค์กรชุมชน การทำงานแบบมีส่วนร่วม การพึ่งตนเองและการจัดการความรู้สู่องค์กรชุมชน ในส่วน ของจุดอ่อนการสร้างความรู้ความเข้าใจกิจกรรมการพัฒนา การจัดการความรู้สู่องค์กรชุมชน มีผลดังนี้

2.6.1 ไม่นำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาผสมผสานกับวิทยาศาสตร์เกิดเป็น องค์ความรู้ใหม่ที่เป็นเอกลักษณ์

2.6.2 ไม่มีการจดบันทึกผลการปฏิบัติงาน

2.6.3 มีความรู้ในตัวแต่ไม่มีการถอดบทเรียนเป็นเอกสารหลักฐาน

2.6.4 ไม่มีฐานข้อมูล

2.7 จัดทำแผนกิจกรรมพัฒนาการจัดการความรู้และแผนความรู้ของกลุ่ม มีการดำเนินการโดยได้ใช้เทคนิคการสนทนากลุ่ม การวิเคราะห์แผนการดำเนินงานของแต่ละกลุ่ม ใน แต่ละสิ่งในเป้าหมายการวิจัย เป็นแผนงาน 3 เดือน และ 6 เดือน ตามประเด็นที่กำหนด คือ 1)โครงการ 2)กิจกรรม 3)ผลการดำเนินงาน 4)ระยะเวลา 5)งบประมาณ ผลจากการเรียนรู้ดังกล่าวนำไปสู่การ ทบทวนแผนการจัดการความรู้ และแผนความรู้ ผลจากการเรียนรู้ดังกล่าวนำไปสู่การทบทวนแผน การจัดการความรู้ และแผนความรู้ของกลุ่มที่จะมีการคิดแยกกรอง และนำมาขยายระดับความรู้ในช่วง 3 เดือน คืออะไร และช่วง 3 เดือนต่อไปมีอะไร ผลการจัดทำแผนกิจกรรม พบว่า

2.7.1 บ้านน้ำเกลี้ยง ได้นำผลจากการวิเคราะห์ผลการดำเนินงานที่ผ่านมาสื่อออกมาเป็นโจทย์คำถามในการศึกษา 2 คำถามในช่วง 6 เดือนข้างหน้า คือ 1) วัตถุประสงค์ในการผลิตน้ำผลไม้ ไลน์ผลไม้ไม่พอเพียง จะมีการรวมกลุ่มปลูกหม่อนพันธุ์แม่ลูกดกได้อย่างไร 2) กลุ่มจะมีการทดลองผลิตน้ำผลไม้ให้มีคุณภาพได้อย่างไร

2.7.2 บ้านเหล่าราษฎร์พัฒนา ก็เช่นกัน ได้นำผลการวิเคราะห์ผลการดำเนินงานที่ผ่านมาแล้วตั้งเป็นโจทย์คำถามในการศึกษาอีก 6 เดือนข้างหน้า ของกลุ่มชนมจินสมุนไพรจำนวน 2 คำถามคือ 1) จะลดรายจ่ายในการซื้อแป้งในการผลิตขนมจิ้นจากภายนอกได้อย่างไร 2) กลุ่มจะผลิตแป้งขนมจิ้นใช้ในการผลิตขนมจิ้นด้วยตนเองได้อย่างไร

2.8 พัฒนาความรู้พื้นฐานด้านคอมพิวเตอร์สำหรับผู้จัดเก็บข้อมูล ทำการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการคอมพิวเตอร์แบบเข้ม จำนวน 2 หลักสูตร คือ 1) หลักสูตรการใช้คอมพิวเตอร์เบื้องต้น จำนวน 3 วัน ระหว่างวันที่ 5-7 พฤศจิกายน 2549 ให้มีการฝึกปฏิบัติการใช้เป็นพิมพ์ เมาส์ โปรแกรมไมโครซอฟต์เวิร์ด และไมโคร ซอฟต์เอกเซล และ 2) หลักสูตรการสร้างเว็บไซต์อย่างง่าย จำนวน 2 วัน ระหว่างวันที่ 8-9 เมษายน 2550 เน้นให้สามารถทำเว็บไซต์ได้ ทุกคนสามารถทำเว็บไซต์ โดยใช้วิทยากรภายนอก คือนายทองสง่า ผ่องแผ้ว นักวิชาการ ศูนย์พัฒนาทรัพยากรการศึกษา(CARD) มีเอกสารประกอบการฝึกอบรม และมีการประเมินผลหลังปฏิบัติ โดยใช้แบบบันทึกหลังการปฏิบัติ (AAR)

2.9 สร้างตัวชี้วัดความสำเร็จการจัดการความรู้ขององค์กรชุมชน ทำการดำเนินการโดยได้ร่วมกับทีมผู้ร่วมวิจัยในพื้นที่เป้าหมายหมู่บ้านละ 2 คน คือ 1) บ้านน้ำเกลี้ยง ได้แก่ นางดาหวัน บุญคำ และนางสมัย อันทะหวา 2) บ้านเหล่าราษฎร์พัฒนา ได้แก่ นางดวงใจ เพชรนาวาส และนาย ยุทธ วาริยันต์ ไปฝึกปฏิบัติการประเมินโครงการโดยใช้หลักการการประเมินผลแบบมีส่วนร่วม กำหนดประเด็นในการประเมินตามแนวคิดของ Glen Laverack มีทั้งหมด 11 ประเด็น ในวันที่ 29 พฤศจิกายน 2549 ณ บ้านดอนมัน อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม เพื่อเป็นการทดลองใช้รูปแบบการประเมินตัวชี้วัดในเชิงคุณภาพ ส่งผลให้ทีมผู้ร่วมวิจัยได้เข้าใจแนวคิดการปฏิบัติกิจกรรมกลุ่ม การตั้งคำถามเทคนิคการจดบันทึกเพื่อนำไปจัดกิจกรรมดังกล่าวในชุมชน ณ พื้นที่เป้าหมายซึ่งผลการประเมินตัวชี้วัดความสำเร็จตามประเด็นทั้ง 11 ประเด็น ส่งผลต่อการจัดการความรู้องค์กรชุมชน ณ พื้นที่เป้าหมาย ทั้งบ้านน้ำเกลี้ยงและบ้านเหล่าราษฎร์พัฒนา ก่อนดำเนินการ โดยใช้เวทีจัดแยกกัน ซึ่งผู้วิจัยได้ใช้การประเมินตามแนวคิด Glen Lave rack เช่นกัน กำหนดประเด็นให้สอดคล้องกับชุมชน 11 ประเด็น หรือจากนั้นผู้วิจัยได้ให้ผู้เข้าร่วมประชุมได้เรียงลำดับความสำคัญเพื่อนำไปสู่การจัดทำตัวชี้วัดความสำเร็จ การจัดการความรู้องค์กรชุมชน เช่น ปริมาณ ผลดังนี้

2.9.1 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดความรู้ขององค์กรชุมชน บ้านน้ำเกลี้ยง เรียงตามลำดับความสำคัญ คือ 1) ความสามารถในการพัฒนางาน 2) ภาวะผู้นำ 3) บทบาทหน่วยงานภายนอก 4) การระดมทุน 5) การมีส่วนร่วม 6) การจัดการความรู้

2.9.2 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการความรู้ขององค์กรชุมชน บ้านเหล่าราษฎร์พัฒนา เรียงตามลำดับความสำคัญ คือ 1) ภาวะผู้นำ 2) บทบาทหน่วยงานภายนอก 3) การระดมทุน 4) การมีส่วนร่วม 5) ความสามารถในการพัฒนา 6) การจัดการความรู้ขององค์กรชุมชน

ผลการสร้างตัวชี้วัดความสำเร็จ การจัดการความรู้ขององค์กรชุมชนเชิงปริมาณ ผู้วิจัยได้จัดประชุมเชิงปฏิบัติการ ให้กับทีมผู้ร่วมวิจัยทั้ง 2 หมู่บ้าน ณ อาคารโครงการปริญญาเอก คณะศึกษาศาสตร์ศาสตร์ โดยใช้กรอบประเด็นตัวชี้วัด จำแนกเป็น มาตรฐานตัวชี้วัด องค์ประกอบตัวชี้วัด การปฏิบัติ (มี/ไม่มี) ร่องรอยของความพยายาม และระดับที่ส่งผลให้เกิดความสำเร็จ ผลได้สรุปดังนี้ 1) มาตรฐานมีทั้งหมด 6 มาตรฐาน 18 ตัวชี้วัด 90 องค์ประกอบตัวชี้วัด

2.10 ส่งเสริมการแสวงหาความรู้และศึกษาดูงานการจัดการความรู้ ได้มีการประชุมเตรียมความพร้อมก่อนให้ทีมผู้ร่วมวิจัย ทีมนักจัดการความรู้ และผู้สนับสนุนไปศึกษาดูงานของแต่ละหมู่บ้าน เมื่อศึกษาดูงานเสร็จก็จะต้องมีการสรุปผลการศึกษาดูงาน โดยไปศึกษาดูงานการจัดการความรู้เรื่องดิน และการนำเสนอผลการศึกษาไปไขของโรงเรียนเม็กดำ ณ มหาชีวลัย บ้านสนามชัย อำเภอดิก จังหวัดบุรีรัมย์ (ครูบาสุทธินันท์ ปรัชญพฤทธิ) ส่งผลให้ทีมผู้ร่วมวิจัยนักจัดการความรู้ และผู้สนับสนุนมีความตระหนักในความเป็นผู้นำในการเปลี่ยนแปลง กล้าคิดกล้าแสดงออกโดยผ่านการปฏิบัติ ทดลองแล้วทดลองอีก เกิดองค์ความรู้จริงในบริบทของสังคมไทย ดังนั้นในชุมชนจำเป็นอย่างยิ่งจะต้องมีผู้รู้ที่แท้จริงจึงจะขับเคลื่อนชุมชนไปในทิศทางเดียวกันได้

2.11 ทำการสรุปบทวนแผนกิจกรรมการจัดการความรู้ ดำเนินการประชุมวางแผนที่จะดำเนินการจัดการความรู้ควบคู่กับกิจกรรมการพัฒนากลุ่มที่จะทำในช่วงเวลา (กรกฎาคม-กันยายน) แล้วให้แต่ละพื้นที่เป้าหมายได้นำเสนอแผนงานโครงการต่อองค์กรบริหารส่วนตำบลหนองข่า องค์กรการบริหารส่วนตำบลประจักษ์พัฒนา เพื่อของบประมาณสนับสนุนในการบริหารจัดการกลุ่มการพัฒนาศักยภาพผู้ร่วมวิจัย การปรับปรุงศูนย์จัดการความรู้ขององค์กรชุมชนในระดับหมู่บ้าน แยกตามหมู่บ้าน ดังนี้

2.11.1 บ้านน้ำเกลี้ยง ตัวแทนกลุ่มที่เป็นผู้ร่วมวิจัย นักจัดการความรู้และผู้สนับสนุนได้นำเสนอแผนงานและโครงการของทุกกลุ่มองค์กรชุมชน วันที่ 16 มกราคม 2550 ณ องค์กรการบริหารส่วนตำบลหนองข่า ซึ่งได้รับข้อมูลโครงการงบประมาณสนับสนุน 60,000 บาท และมอบหมายให้สมาชิกองค์กรบริหารส่วนตำบลประจำหมู่บ้าน เข้าร่วมเรียนรู้ดำเนินการ ติดตามความก้าวหน้า นำเสนอต่อที่ประชุมตามความเหมาะสม

2.11.2 บ้านเหล่าราษฎรพัฒนา ตัวแทนกลุ่มที่เป็นผู้ร่วมวิจัย นักจัดการความรู้ และผู้สนับสนุน ได้นำเสนอแผนงานและโครงการของแต่ละกลุ่มองค์กรชุมชน วันที่ 16 มกราคม 2550 ณ องค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งได้รับอนุมัติโครงการงบประมาณสนับสนุน 50,000 บาท และมอบหมายให้สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลประจำหมู่บ้าน เข้าร่วมเรียนรู้ ดำเนินการ ติดตามความก้าวหน้า และเตรียมขยายผลในข้อมูลบ้านอื่น

2.12 ดำเนินการนำร่องใช้กิจกรรมในกระบวนการจัดการความรู้กลุ่มองค์กรชุมชน ได้มีการดำเนินการนำร่องใช้กิจกรรมในกระบวนการจัดการความรู้กลุ่มองค์กรชุมชน ประกอบด้วย การสร้าง การจำแนก การจัดเก็บ การนำไปใช้ การแลกเปลี่ยนความรู้และการประเมินผล มีการเตรียมการร่วมกับกลุ่มปฏิจิวภาพของทั้ง 2 พื้นที่เป้าหมาย ที่จะตอบคำถามที่ว่า ปฏิจิวภาพที่ชุมชนแสวงหา คิดค้น นำไปทดลองใช้กับต้นข้าวได้ผลในแปลงทดลองของผู้ร่วมวิจัยและนักจัดการความรู้ เป้าหมายทั้ง 5 คน เป็นได้อย่างไร โดยมีผู้เข้าร่วมกิจกรรมในเชิงลึก พื้นที่หมู่บ้านละ 2-3 คน จำแนกเป็นบ้านน้ำเกลี้ยงได้แก่ นายสง่า ปลายชอก นายทุน อัมมรัง ส่วนบ้านเหล่าราษฎรพัฒนา ได้แก่ นายเขื่อน วาริยันต์ นายศราวุฒิ จิตฤทธิ์ และนายวิจิต บรรณศรี ซึ่งได้ดำเนินการมาตั้งแต่เดือน กรกฎาคม – ธันวาคม 2549 ซึ่งกิจกรรมนำร่อง ได้นำเสนอผลการดำเนินงานนำร่องในวันที่ 29 มกราคม 2550 ณ บ้านเหล่าราษฎรพัฒนา โดยสรุปจากบันทึกหลังการปฏิบัติ ดังนี้

1) กลุ่มปฏิจิวภาพ

ภูมิหลัง / สภาพความเป็นมา พบว่า อาชีพหลักของชุมชน คือการทำนาข้าว เกษตรกรใช้ปุ๋ยเคมีต่อเนื่องกันมาเป็นเวลานานทำให้สภาพดินเสื่อมคุณภาพ และมีสารเคมีตกค้างทำให้ต้นทุนในการผลิตสูง ผลผลิตลดลง

โจทย์วิจัย การบริหารจัดการในกลุ่มยังไม่มีประสิทธิภาพ

ปัญหา

1. บุคลากรในกลุ่มขาดความรู้ความสามารถ ประสิทธิภาพในด้านการบริหารจัดการในกลุ่ม และการทำงานแบบมีส่วนร่วม

2. ขาดความต่อเนื่องในการผลิตปุ๋ยเพื่อการค้า

การแก้ปัญหา

1. บุคลากรในกลุ่มต้องได้รับการฝึกอบรมหรือศึกษาดูงานในด้านการบริหารจัดการกลุ่มเพื่อการพัฒนาของกลุ่ม

2. จัดหาแรงงานเพื่อการผลิตโดยให้ค่าจ้างเป็นเงินรายวัน ซ่อมบำรุงเครื่องจักรและอุปกรณ์ในการผลิตให้มีประสิทธิภาพ และใช้งานได้อย่างต่อเนื่อง

การจัดการสร้างความรู้

ก่อนการดำเนินการ กลุ่มชาตบุคลากรที่มีความรู้ในด้านการบริหารจัดการ กลุ่ม เช่น การบัญชี การวางแผนการผลิต ด้านการตลาด บรรลุภัณฑ์ เครื่องจักร อุปกรณ์ในการผลิต และโรงเรือน

หลังการดำเนินการ ไปศึกษาดูงานอบรมและฝึกปฏิบัติจริงที่ศูนย์อบรม เกษตรธรรมชาติ “คิวเซ” จังหวัดสระบุรี สถาบันราชมงคลที่สกลนคร กลุ่มผลิตปุ๋ยชีวภาพอัดเม็ดและ ขี้วัวกลิ้งปลอดสารพิษ อ.ลำปลายมาศ จ.บุรีรัมย์ ทำให้สมาชิก บุคลากรในกลุ่มนำความรู้มาปรับปรุง และดำเนินการในกลุ่ม ก่อให้เกิดการพัฒนาในกลุ่มในระดับหนึ่ง ก่อสร้างโรงเรือน มีเครื่องจักรที่มี คุณภาพ

การจำแนกความรู้

1. จัดทำบัญชีวางแผน การผลิตปุ๋ยชีวภาพเม็ดให้ได้วันละ 1 ตัน
2. สูตรปุ๋ย ส่วนผสม มูลสัตว์ 100 กิโลกรัม รำอ่อน 100 กิโลกรัม แกรบ 100 กิโลกรัม น้ำ กากน้ำตาล น้ำหมักชีวภาพ 100 กิโลกรัม ได้ปุ๋ยเม็ด 300 กิโลกรัม
3. วิธีการผลิต นำมูลสัตว์ + แกลบ ผสมให้เข้ากัน รดด้วยน้ำ + กากน้ำตาล + น้ำหมัก ผสมคลุกเคล้าให้เข้ากัน หมักไว้ 7 หลังจากนั้นนำไปใส่เครื่องจักรเพื่อผลิตเป็นเม็ด

การแลกเปลี่ยนเรียนรู้

แลกเปลี่ยนความรู้กับสมาชิกเครือข่ายทั้งในและนอกชุมชน, ตำบล, อำเภอ, จังหวัด และหน่วยงานราชการ สถาบันต่าง ๆ โดยเฉพาะศูนย์จัดการความรู้องค์กรชุมชน บ้านน้ำเกลี้ยง

การประเมินผลการดำเนินการ

- 1) ด้านการบริหารจัดการ มีการทำงานแบบมีส่วนร่วม ผลักดัน มีคุณภาพราคาถูก สมาชิกมีรายได้เสริม มีการจดบันทึกข้อมูลต่าง ๆ
- 2) ด้านการผลิต มีเครื่องหมายการค้าเป็นของตนเอง คือ ปุ๋ยชีวภาพอัดเม็ดตรา “ช้างยางใหญ่”
- 3) มีตลาดจำหน่ายในชุมชน
- 4) ขาดความต่อเนื่องในการติดตามประเมินผลจากภายนอกส่งผลให้ขาดความเชื่อมโยงความรู้

การนำไปใช้

- 1) ตามที่กลุ่มได้มีความรู้ในด้านการบริหารจัดการและด้านอื่น ๆ ได้ถนัด ทอดให้สมาชิกเครือข่ายในตำบล และกลุ่มบุคคลที่สนใจ, สามารถถ่ายทอดให้เยาวชน นักเรียน นักศึกษา เป็นองค์ความรู้อีกอย่างหนึ่งสามารถนำไปปฏิบัติได้เอง

2) สมาชิกหรือผู้ใช้ปุ๋ยชีวภาพ มีความปลอดภัยจากสารเคมี คำนึงความอุดมสมบูรณ์ให้กับไร่นา

3) สภาพแวดล้อมดีขึ้น และสามารถที่จะพึ่งตนได้อย่างยั่งยืนต่อไป

4) กลุ่มผู้ปลูกข้าวหอมมะลิปลอดสารพิษ บ้านเหล่าราษฎร์พัฒนา หมู่ 5 จำนวน 25 คน ปี 2548/2549

5) สาธิต เผยแพร่แก่ชาวต่างชาติ ออสเตรเลีย แคนาดา ปี 2549/2550

6) กลุ่มองค์กรชุมชนที่มาศึกษาปี 2549 จำนวน 5 คณะ รวม 200 คน

7) ได้ถอดองค์ความรู้การผลิตปุ๋ยชีวภาพเป็นหลักสูตรท้องถิ่นในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานช่วงชั้นที่ 2 ของโรงเรียนบ้านเหล่าราษฎร์พัฒนา

การแก้ปัญหา

คำถาม / โจทย์ จากการศึกษาดูงานที่ศูนย์ฝึกอบรมวิเศษระบุรีและอีกหลายแห่งเห็นความแตกต่างระหว่างปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพ ปุ๋ยเคมี พบว่าปุ๋ยชีวภาพนั้นทำให้ดินมีความอุดมสมบูรณ์ สร้างความสมดุลทางธรรมชาติ ลดสารเคมีตกค้าง

มีใครบ้างที่ร่วมทำงาน / และเรียนรู้ประจำ

กลุ่มผู้นำชุมชน ได้แก่ นายชารี พรหมศรี นายเชื่อน วาริยันต์ นายประยูร เปนเมือง นายศราวุฒิจิตตฤทธิและนายเสรี สิงห์คะนอง

กลุ่มบุคคลที่สนใจ ได้แก่ นายสม จันดา นายวิจิต บรรณศรี นายอินทร์พรหมศรี นายอุทัย ขวัญดี นายบุญเหลือ จันดา นายคุณ บัวรัตน์ นายบุญช่วย จันทะฤทธิ์ นายปัญญา ชูสูงเนิน นายสาวิต จงจิต และนายบุญดี นันทะเสนา

การทดลองใช้ปุ๋ยชีวภาพ

1. ทดลองใช้ในนาข้าวเมื่อปี 2544 กับสมาชิก 15 ราย คนละ 2 ไร่

2. ทดลองใช้ในพืชผักและไม้ผล คือ พืชผัก 15 ราย รายละ 1 งาน

และไม้ผล 5 ราย รายละ 5 ประเภท

ผลที่ปรากฏ

1. เจริญปริมาณ

1.1 ทดลองนาข้าว พบว่า ต้นทุนการผลิตลดลงและผลผลิตได้ข้าว

เพิ่มขึ้นเล็กน้อย

1.2 พืชผัก การเพาะเมล็ดพันธุ์ เปอร์เซ็นต์การงอกดีกว่า เจริญเติบโตเร็ว

1.3 ไม้ผล ออกดอกมาก ลูกดก ผลโตเร็ว รสหวาน กรอบ สีสวย

2. เชิงคุณภาพ

2.1 นาข้าว พบว่า ดินดีขึ้น เกิดความสมดุลทางธรรมชาติ

หลากหลายทางพันธุกรรม เมล็ดข้าวนุ่มและกลิ่นหอมชวนรับประทาน

2.2 พืชผัก พบว่า ปลอดภัยเคมี มีแมลงรบกวนน้อยที่สุด ทั้งผู้ผลิต

และผู้บริโภคมั่นใจได้ว่าไม่มีสารอันตรายตกค้างแน่นอน

สูตร และการผลิตปุ๋ยชีวภาพ

วัตถุดิบที่ใช้ เช่น มูลวัว มูลควาย มูลไก่ แกลบดำ หรือแกลบคิบ รำอ่อนในอัตราส่วน 1:1:1 ผสมน้ำจุลินทรีย์ (EM) และกากน้ำตาล ซึ่งวัตถุดิบจะหาซื้อได้จากชุมชนของท่านเอง หรือจากฟาร์มเลี้ยงไก่ ฟาร์มเลี้ยงวัว

วิธีการ ขบวนการ ขั้นตอนในการผลิต

1. จัดเตรียมวัสดุ เช่น มูลสัตว์ 5 กิโลกรัม แกลบ 10 กิโลกรัม รำอ่อน 2 กิโลกรัม จุลินทรีย์ (EM) กากน้ำตาล ทำการผสมวัตถุดิบที่เตรียมไว้นำไปผสมที่เครื่องผสมใส่น้ำ ผสมกับจุลินทรีย์ (EM) 10 cc หรือ 2 ฝาต่อน้ำ 10 ลิตร กากน้ำตาล 10 cc (2 ฝา) ผสมให้มีความชื้น 60% นำไปหมักไว้ 7 วัน

2. นำปุ๋ยที่หมักมาบดในเครื่องบดละเอียด นำเข้าเครื่องอัดเม็ด

3. พึ่งลมให้แห้งประมาณ 3 วัน แล้วนำไปบรรจุถุง

ข้อเสนอแนะ

1. ปรับปรุงประสิทธิภาพของบุคลากรในกลุ่มให้เป็นคนขยันรักการทำงาน ตรงต่อเวลา มีความเสียสละ รักความสามัคคี

2. ปรับปรุงและพัฒนาการทำงานให้มีประสิทธิภาพโดยนำเทคโนโลยีเข้ามาใช้ในกระบวนการผลิตเพื่อให้ได้มาตรฐาน

3. ส่งเสริมและสนับสนุนให้สมาชิกและประชาชนใช้ปุ๋ยชีวภาพได้บริโภคอาหารที่ปลอดภัย อนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและกินความอุดมสมบูรณ์ให้กับแผ่นดิน

4. ส่งเสริมให้ประชาชนมีรายได้เพิ่มขึ้น รักถิ่นที่อยู่สร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน ลดปัญหาการว่างงาน

นโยบายระดับตำบล

ส่งเสริมให้กลุ่มมีการดำเนินกิจกรรมการใช้ปุ๋ยชีวภาพอย่างต่อเนื่อง โดยจัดสรรงบประมาณให้กับกลุ่ม เป็นวัสดุอุปกรณ์ อาคาร โรงเรือนเป็นจำนวนเงิน 60,000 บาท และสนับสนุนให้สมาชิกในตำบลใช้ปุ๋ยชีวภาพทั้ง 11 หมู่บ้าน เพื่อให้เกิดเป็นเครือข่ายการใช้ปุ๋ยชีวภาพ เป็นการกินความอุดมสมบูรณ์สู่ท้องถิ่นเพื่อการพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืนต่อไป

2.13 การสรุปทบทวน สะท้อนผลและการทบทวนแผนการจัดการความรู้ระดับกลุ่มหมู่บ้าน ได้มีการสังเกตและติดตามผลการดำเนินงานของกลุ่ม ในแปลงทดลองของผู้ร่วมวิจัยและนักจัดการความรู้ เป้าหมายทั้ง 5 คน มีการติดตาม สังเกตการณ์สอบถาม ผู้ช่วยนักวิจัย นักจัดการความรู้เป้าหมายทั้ง 5 คน และสมาชิกในครอบครัวด้วย บันทึกสนาม ในขณะเดียวกันก็ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้ร่วมวิจัยและนักจัดการความรู้ของกลุ่มได้สังเกต จัดบันทึกข้อมูลที่เป็นปัจจุบัน

2.14 ดำเนินการยกระดับองค์ความรู้และจัดการความรู้ ดำเนินการยกระดับองค์ความรู้และจัดการความรู้ในประเด็น อื่นที่สนใจ จนเกิดองค์ความรู้ที่ชัดเจนตามที่ต้องการและสนใจ คือ ศูนย์การจัดการความรู้ในแต่ละหมู่บ้าน โดยมีโครงสร้างการบริหารจัดการ วิสัยทัศน์การดำเนินการ พันธกิจ เป้าหมาย บทบาทหน้าที่ เป็นกลไกการดำเนินงานให้เกิดความต่อเนื่อง และมีการจัดเก็บข้อมูลของกลุ่มองค์กรชุมชนในลักษณะเว็บไซต์เชื่อมโยงกับโครงการวิจัยใช้ในการแลกเปลี่ยนความรู้ ของคนในชุมชนและภายนอกชุมชน ซึ่งการยกระดับความรู้ที่ประกอบด้วยการสร้าง การจำแนก การจัดเก็บ การนำไปใช้ การแลกเปลี่ยนความรู้และการประเมินผล ผู้วิจัย ผู้ร่วมวิจัย และนักจัดการความรู้ เป้าหมายดำเนินการนำเรื่อง ได้เสนอสะท้อนผลการปฏิบัติในเวทีประชุมข้ามหมู่บ้านของทั้ง 2 พื้นที่เป้าหมาย ในวันที่ 19 กุมภาพันธ์ 2550 ณ บ้านเหล่าราษฎร์พัฒนา ผลการปฏิบัติทำให้ผู้ร่วมวิจัย ทีมนักจัดการความรู้ของกลุ่ม และผู้สนับสนุนได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ซักถามในประเด็นที่สนใจ จำแนกตามประเด็นของหมู่บ้าน ดังนี้

1) บ้านน้ำเกลี้ยง ได้นำเสนอผลการศึกษาของกลุ่มสหกรณ์การเกษตรร่วมกับปลูกหม่อนเลี้ยงไหม โดยใช้ประเด็นการศึกษา แล้วบันทึกผลหลังการปฏิบัติเป็นชุดความรู้ ดังนี้

1.1 สหกรณ์การเกษตรประชาคมน้ำเกลี้ยงเวียงชัย

วิสัยทัศน์ ร่วมใจพัฒนาองค์กรชุมชน ใฝ่เรียนรู้ มุ่งสู่ศูนย์การเรียนรู้สู่สุขภาวะชุมชน

ความเป็นมา

สหกรณ์การเกษตรประชาคมก่อตั้งเมื่อปี พ.ศ. 2542 โดยประชาคมการศึกษามหาวิทยาลัยมหาสารคาม โดย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ฉลาด จันทรมบัติ เริ่มแรกมีสมาชิก 12 คนระดมทุนคนละ 100 บาทเป็นเงิน 1200 บาทกิจกรรมแรกเริ่มผลิตข้าวเกรียบโดยใช้บ้านของสมาชิกเป็นสถานที่ผลิต ต่อมาปี พ.ศ. 2543 ได้ย้ายไปเช่าบ้านเลขที่ 158 เพื่อเป็นสถานที่ผลิตและได้เพิ่มกิจกรรมการผลิต เช่น กะหรี่ปั๊บน้ำผลไม้ ไลน์ผลไม้ ชาใบหม่อน ปี พ.ศ. 2544 ได้ย้ายสถานที่ผลิตไปอยู่บ้านสมาชิก ทางกลุ่มและที่ปรึกษาได้เขียนโครงการของบประมาณจากกองทุนเพื่อสังคม (SIF) เป็นเงิน 130,000 บาท เพื่อสร้างอาคารประกอบการและทุนสมทบของกลุ่มเอง จึงมีสถานประกอบการอย่างถาวรจนถึงปัจจุบัน

อุดมการณ์ของกลุ่ม

เพิ่มมูลค่าผลผลิตทางการเกษตร ทำให้กลุ่มมีอาชีพเสริมและรายได้เพิ่ม
วัตถุประสงค์ของกลุ่ม

1. เพื่อส่งเสริมการแปรรูปผลิตภัณฑ์ใบหม่อนในเชิงธุรกิจ
2. เพื่อสร้างความสามัคคีของคนในชุมชน
3. เพื่อพัฒนาทักษะการผลิตและแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร

การบริหารจัดการความรู้

1. มีการระดมทุนระดมหุ้นในชุมชน และนอกชุมชน
2. มีคณะกรรมการบริหารกลุ่ม
3. มีกฎระเบียบข้อบังคับที่ชัดเจน
4. มีการประชุมในสามัญทุกๆปี
5. มีการปันผลกำไรคืนแก่สมาชิกทุกๆปี

บุคคลที่มาร่วมเรียนรู้ ได้แก่ นางดาหวัน บุญคำ นางสมัย อันทะหวา

นางจันดี วังทัน นางทองใส บุญพา นางสมัย พิมภักดิ์ นางหยาด อัมมรัง นางสมร อันทะหวา
นางพั้ว สุทธิสา นางอ่อน อันทะหวา นางจันทร์ พิมภักดิ์ นางแพง สมสงวน

ปัญหา วัตถุดิบไม่เพียงพอ การตลาดไม่ต่อเนื่อง คนในชุมชนไม่นิยม
แนวทางแก้ไข ขยายแหล่งเพราะปลูกให้เพียงพอ ผลิตแปรรูปสินค้าที่
หลากหลายเป็นที่ต้องการของชุมชน จัดหาฝ่ายตลาด หาเครือข่าย

ผลการดำเนินงาน

1. เป็นสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์(OTOP) ระดับสามใน
ระดับประเทศ ได้รับรองมาตรฐานองค์กรชุมชน จากกรมการพัฒนาชุมชน ได้รับรองมาตรฐานการ
จัดทำบัญชีจากกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

2. ไวน์ผลไม้ ได้รับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน (ม.ผ.ช)

จากกระทรวงอุตสาหกรรม

3. ชาใบหม่อน ได้รับรองมาตรฐานอาหารและยา (อ.ย) จากกระทรวง
สาธารณสุข ได้รับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน (ม.ผ.ช) จากกระทรวงอุตสาหกรรม

4. ข้าวเกรียบสมุนไพร ได้รับรองมาตรฐานอาหารและยา (อ.ย)

จากกระทรวงสาธารณสุข

ความคาดหวัง เป็นธุรกิจอุตสาหกรรมชุมชนที่มั่นคงและยั่งยืน
เป็นสินค้าที่เป็นของฝากระดับจังหวัด เป็นหมู่บ้านหม่อนแม่ลูกดก

ข้อเสนอแนะ สมาชิกทุกคนมีส่วนร่วมรับผิดชอบร่วมกัน

ผู้นำในชุมชนมองเห็นความสำคัญของการดำเนินกิจกรรมของชุมชนตัวเอง

วิสัยทัศน์ ร่วมใจพัฒนาองค์กรชุมชนให้เรียนรู้ มุ่งสู่ศูนย์การเรียนรู้สุข

ภาวะชุมชนเป็นสุข

เป้าหมาย

ปี พ.ศ. 2549 – 2550 เรียนรู้ด้วยการปฏิบัติ กลุ่มองค์กรชุมชนในการเรียนรู้ การจัดการความรู้สู่การจัดการความรู้ขององค์กรชุมชนบ้านน้ำเกลี้ยง

โจทย์วิจัย

กลุ่มจะแสวงหาความร่วมมือในการปลูกหม่อนชนิดผลไม้ได้อย่างไร
ปัญหา ขาดวัตถุดิบในการผลิตน้ำผลไม้ ขาดทักษะในการผลิตน้ำผลไม้
เพื่อการค้า

การแก้ปัญหา

1. การแสวงหาความร่วมมือกับกลุ่มปลูกหม่อนเลี้ยงไหมในการปลูก
เพิ่มหม่อนพันธุ์เชียงใหม่

2. พาสมาชิกกลุ่มปลูกหม่อนไปศึกษาดูงานที่ จ.ขอนแก่น

3. นำพันธุ์หม่อนเชียงใหม่มาเพาะชำ

4. ขอความร่วมมือเพื่อเพิ่มทักษะการผลิตน้ำผลไม้

การจัดการความรู้

การสร้างความรู้ ก่อนการดำเนินการ พบว่า กลุ่มไม่มีความรู้เรื่อง
การบริหารจัดการบัญชี การตลาด การผลิตสินค้า และหลังการดำเนินโครงการ ไปศึกษาดูงาน อบรม
และฝึกปฏิบัติจริงที่ศูนย์อินแปลง จ.สกลนคร จ.เชียงใหม่ อ.พระยืน จ.ขอนแก่น เขาใหญ่ ไวน์เนอร์รี่
จ.นครราชสีมา อบรมและฝึกปฏิบัติจริงที่มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ในด้านการผลิต ทำให้สมาชิกนำ
ความรู้จากการศึกษาดูงานมาปรับใช้ให้สอดคล้องกับท้องถิ่น โดยเฉพาะวัตถุดิบที่มีอยู่ในพื้นที่

การจำแนกความรู้

1. การผลิตใบชาใบหม่อนต้องคัดใบหม่อนที่มีลักษณะใบดำ
และเป็นมันจับดูแล้วนุ่มมือ การใช้พันธุ์ ใช้พันธุ์ บ.ร. 60 และ น.ม. 60 จึงจะมีสารที่มีประโยชน์

2. การผลิตไวน์ผลหม่อน เลือกผลหม่อนที่มีสีดำและสีแดงที่สุด
และใหม่ ใช้ผลสีดำ 2 กิโลกรัม ผลสีแดง 1 กิโลกรัม จะได้ความเป็นพอดีและความหวานไม่ควรเกิน
22 บริก การหมักไม่ควรหมักนานเกิน 21 วัน จะทำให้ไวน์มีรสเปรี้ยวและขม

3. การผลิตน้ำผลไม้ ผลหม่อนควรใหม่และสด อัตราส่วนผล
หม่อนสีดำ 1 กิโลกรัม สีแดง 2 กิโลกรัม จะทำให้ได้น้ำผลหม่อนที่มีรสเปรี้ยวพอดีและสีสวยงาม

4. การผลิตข้าวเกรียบสมุนไพร ใช้แป้งมันเป็นหลักและใช้แป้งสาลีผสมด้วย จำทำให้เนื้อข้าวเกรียบเหนียว การผสมต้องเป็นน้ำที่เดือด จะทำให้นึ่งสุกเร็วและใส่สมุนไพรในมะกรูด ใบกระเพรา ตะไคร้ จะทำให้มีกลิ่นหอมและเป็นที่ต้องการของผู้บริโภค

การนำไปใช้

ตามที่กลุ่มได้มีความรู้ในด้านการผลิตหรือด้านอื่นๆ ได้ถ่ายทอดความรู้ให้กับสมาชิกเครือข่ายในตำบลและกลุ่มบุคคลที่มาศึกษาดูงานและกลุ่มบุคคลที่สนใจ เป็นวิทยากรถ่ายทอดความรู้ให้กับเด็กประถมและมัธยม นิสิตนักศึกษาถ่ายทอดให้กับสมาชิกใหม่ และสมาชิกในชุมชน จนสามารถผลิตสินค้าได้ทุกประเภท

การจัดเก็บความรู้

เก็บไว้ในตัวบุคคล เอกสารชุดองค์ความรู้ด้านการผลิต เช่น ไวน้ำชาใบหม่อน น้ำผลไม้ ข้าวเกรียบสมุนไพร

การแลกเปลี่ยนเรียนรู้

แลกเปลี่ยนกับสมาชิกเครือข่ายในชุมชน นอกตำบล อำเภอ จังหวัด นอกจังหวัด

การประเมินผลการดำเนินงาน

ด้านการบริหารจัดการ ได้รับรองมาตรฐานองค์กรชุมชนจากกรมการพัฒนาชุมชน ได้รับรองมาตรฐานด้านการบัญชีจากกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

ด้านการผลิต ได้รับรองการผลิตจากสำนักงานสาธารณสุข (อย.) ได้รับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชนจากกระทรวงอุตสาหกรรม ได้รับรองมาตรฐานสินค้าสหกรณ์จากกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

2) บ้านเหล่าราษฎร์พัฒนา ได้นำเสนอผลการศึกษาของกลุ่มแปรรูปขนมจีนสมุนไพร โดยใช้ประเด็นการศึกษา แล้วบันทึกผลหลังการปฏิบัติเป็นชุดความรู้ ดังนี้

กลุ่มขนมจีนสมุนไพร บ้านเหล่าราษฎร์พัฒนาได้ก่อตั้งขึ้นเมื่อ พ.ศ.2546 เมื่อวันที่ 18 กรกฎาคม 2546 ช่วงเวลาวันที่ 16 สิงหาคม 2546 ได้ทำการสร้างเสร็จ และเริ่มดำเนินการผลิตตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา ก่อนการดำเนินการก่อสร้างได้ประชุมประชาคมลงความเห็นระดมหุ้น เพื่อทำทุนทำการก่อสร้าง หุ้นละ 100 บาท มีสมาชิกรวม 141 คน รวม 14,100 บาท แต่การดำเนินการหรือการก่อสร้างได้สร้างเสร็จทุนไป 6 หมื่นกว่าบาท

ในด้านอุปกรณ์การผลิตหรือเครื่องจักรได้งบประมาณจากการพัฒนาชุมชน องค์การบริหารส่วนตำบล กรมอุตสาหกรรม ส่งเสริมสนับสนุนวิชาการ ภาค 6 ขอนแก่น มหาวิทยาลัยมหาสารคาม โดยการนำของผู้ช่วยศาสตราจารย์ฉลาด จันทรมบัติ และทีมงาน

ตาราง 18 การวิเคราะห์ปัญหา/สาเหตุ และผลของปัญหา

ปัญหา	สาเหตุ	ผลของปัญหา
1. การผลิต - แป้ง	- ผลิตแป้งเองไม่ได้ - ซื้อแป้งผลิตขนมจีนจาก ภายนอก - ขาดความรู้ ความชำนาญ ในการผลิตแป้งหมัก	- ซื้อแป้งจากภายนอกราคาสูง ทำให้ต้นทุนในการผลิตสูง เพราะแป้งราคาแพง ควบคุม คุณภาพไม่ได้ ไม่ทำให้เกิด รายได้กับชุมชน
2. เครื่องมือผลิต - เครื่องนวดแป้ง/โรยเส้น - เตาแกเลบ - อุปกรณ์ต้ม (หม้อ , กระทะ) - อุปกรณ์การบรรจุ - เครื่องบดสมุนไพร	- อายุการใช้งาน	- ทำให้ชำรุด ผลิตขนมจีน ไม่ได้ ไม่ทันตามลูกค้าสั่ง

ปัญหาหลักของกลุ่ม

1. รายจ่ายในการซื้อแป้งผลิตขนมจีน จ่ายซื้อจากภายนอก ทำต้นทุนในการผลิตสูงควบคุมคุณภาพไม่ได้ ทำให้ไม่เกิดการสร้างงาน สร้างรายได้ ลดรายจ่ายในชุมชน ถ้าหากเราผลิตแป้งเองจะเป็นการซื้อวัตถุดิบคือข้าวในชุมชน ทำให้มีรายได้จากการจำหน่ายข้าวให้กับกลุ่มเป็นการสร้างงาน สร้างรายได้หมุนเวียนในชุมชน

การแก้ปัญหา

การทำแป้งหมักกลุ่มมีความรู้เริ่มเป็นทุนอยู่แล้ว มีผู้รู้ในชุมชนที่เป็นคนถ่ายทอดให้และทางกลุ่มได้ไปศึกษาดูงานที่ชุมแพและระยอง ได้รับการสนับสนุนจากทางมหาวิทยาลัยมหาสารคาม กรมอุตสาหกรรม องค์การบริหารส่วนตำบลประจักษ์พัฒนา

เมื่อปี พ.ศ.2547 มีการทดลองปลูกข้าวเจ้าแดงเพื่อใช้ในการทำแป้งหมัก ดังรายชื่อผู้สนใจ คือ นายยุทธ วาริยันต์ นางพุดศรี วัฒนราช นายอินทร์ พรหมศรี นายบุญโฮม รากแก้ว และนายประยูร เปนเมือง

ขั้นตอนการทำแป้งหมัก

ทีมงานร่วมวิจัย ได้แก่ นายยุทธ วาริยันต์ นางดวงใจ เพชรนาวาส นางทองใบ ทองมาก นางนันทนา บุญศรี นางคำผัด สิงห์ฉลาด และนางสัมพันธ์ คำเจริญ

การทำแป้งหมัก เน้นที่เรื่องทำความสะอาด ข้าว น้ำ เกลือ เราต้องดูว่ามีอะไร เจือปนหรือเปล่า และเกลือต้องเกลือทะเล เกลือสินเธาว์ แป้งถ้าเป็นข้าวเจ้าแดง ต้องตากให้แห้ง คัด ข้าวด้วย และข้าวต้องมีความชื้นน้อย ข้าวที่ทำแป้งหมัก เช่น ข้าวเจ้าแดง ข้าวปลายหัก ข้าวเหลือง ขึ้นตอนการหมักแป้ง

1. นำข้าวไปสี
2. ชวน้ำข้าวก่อนหมัก 3 – 4 วัน เพื่อให้บูด
3. ภาชนะในการแช่ต้องล้างทำความสะอาดให้เป็นอย่างดี
4. คัดข้าวชวน้ำอีก 3 – 4 ครั้งให้สะอาดจนน้ำใส
5. แช่ข้าวให้น้ำท่วม ทิ้งไว้ 40 นาที
6. ล้างถุงแช่หมักข้าวให้สะอาด ใช้วัสดุที่น้ำไหลผ่านได้
7. สงข้าวที่แช่ไว้ใส่ลงไปครึ่งถุงเพื่อเวลาข้าวอืด
8. นำเอาไปตากแดด บ่มความร้อนด้วยแสงอาทิตย์ ห้ามโดนน้ำฝนโดยเด็ดขาด น้ำฝนมีกรดเป็นตัวก่อให้เกิดเชื้อรา

9. ล้างน้ำให้สะอาดตอนเย็นทุกวันประมาณ 3 วัน ใช้มือบีบคั้นจนนุ่มและ เปื่อยยุ่ย

10. นำไปโม่ให้ละเอียดหรือนำไปตำโดยใช้ครกกระเดื่องก็ได้
11. ใส่เกลือลงไปตอนโม่ให้ออกรสเค็ม(ข้าว 20 กิโลกรัมต่อเกลือ 3 กิโลกรัม)
12. นำมากรองโดยใช้ผ้าขาวกรองลงในคุ่มเอาแต่แป้งอย่างเดียว
13. ทิ้งไว้ให้ตกตะกอนเอง สังเกตถ้ามีกลิ่นเปรี้ยวต้องใส่เกลือ โดยเกลือที่ใส่ ต้องบดให้ละเอียดก่อน ถ้าเป็นฟองแสดงว่าไม่เค็ม เราต้องเติมเกลือลงไป ต้องกรองด้วยเพื่อความ สะอาด

14. ใส่น้ำไว้ 2 – 3 วัน เปลี่ยนน้ำใหม่ถ้ายังใช้ไม่ได้
15. เวลาจะใช้ให้น้ำแป้งมาทับให้หมดน้ำเป็นการประหยัคน้ำทำแป้ง ทำเป็น ก้อนแล้วนำไปนึ่ง ไปนวด ไปโรยเส้น สามารถสรุปการผลิตขนมจีนจากแป้งหมัก มีการทดลองทำ ข้าว 2 ชนิด ดังนี้

15.1 ข้าวเจ้าแดง

- 1) 14 มีนาคม 2548 หมักข้าวเปลือก 20 กิโลกรัม สีเป็นข้าวสารได้ 20 กิโลกรัม ทำเป็นแป้งหมักได้ 15 กิโลกรัม (แป้งดิบ) ทำเป็นเส้นขนมจีนได้ 20 กิโลกรัม เสีย 5 กิโลกรัม
- 2) 25 มีนาคม 2549 ข้าว 95 กิโลกรัม สีเป็นข้าวสารได้ 56 กิโลกรัม ได้ แป้งหมัก 75 กิโลกรัม ทำเป็นเส้นขนมจีนได้ 85 กิโลกรัม เสีย 6 กิโลกรัม
- 3) 12 พฤษภาคม 2549 ข้าว 163 กิโลกรัม สีเป็นข้าวสารได้

140 กิโลกรัม ได้เป้งหมัก 153 กิโลกรัม ทำเป็นเส้นขนมจีนได้ 228 กิโลกรัม เสีย 10 กิโลกรัม

15.2 ข้าวปลายหัก

1) 8 มีนาคม 2548 หมักข้าว 10 กิโลกรัม กิโลละ 15 บาท เป็นเงิน 150 บาท เริ่มหมักเวลา 14.00 น. แชน้ำแล้วหมักในอุณหภูมิ 16.00 น. ทำตามขั้นตอนการหมักได้เป้ง 12 กิโลกรัม- เป้งดิบ ทำเป็นเส้นขนมจีนได้ 15 กิโลกรัม เสีย 5 กิโลกรัม

2) 14 มีนาคม 2548 หมักข้าว 10 กิโลกรัม กิโลละ 15 บาท เป็นเงิน 150 บาท ได้ขนมจีน 22 กิโลกรัม เสีย 2 กิโลกรัม

ทดลองในตลาด

ทดลองขายในหมู่บ้าน ร้านค้าประจำ เรขายตามหมู่บ้าน ขายที่งานออนซอน กลองยาวชาววาปี จากการสังเกตเห็นว่าขนมจีนเหนียวนุ่ม จะออกเป็นสีขาวขุ่น เป็นที่นิยมของคนในชุมชน

ข้อเสนอแนะ

ทางกลุ่มแปรรูปขนมจีนสมุนไพรอยากจะขอความอนุเคราะห์จากทางองค์การบริหารส่วนตำบลพัฒนาและทางมหาวิทยาลัยมหาสารคาม ในเรื่องของเครื่องโม่เป้ง โองหมักข้าวเพราะที่กลุ่มทำมาแล้วใช้ครกกระเดื่องตำแทนเครื่องโม่เป้งที่มันตัวเล็กซึ่งทำให้ช้า ไม่ทันผลิตจำหน่าย

โจทย์วิจัย การทำเป้งหมัก กลุ่มจะอย่างไร ประโยชน์ที่เกิดเป็นอย่างไร ปัญหา

1. ซื้อเป้งทำขนมจีนจากภายนอก
 2. ทำให้ต้นทุนในการผลิตสูง
 3. ควบคุมคุณภาพไม่ได้ เก็บเอาไว้ไม่ได้นาน
 4. ไม่ทำให้เกิดการสร้างงานในชุมชน
 5. ไม่ทำให้ลดรายจ่ายเพิ่มรายได้
 6. ขาดความรู้ ความชำนาญในการหมักเป้ง
 7. ขาดเครื่องมือในการหมักเป้ง เช่น เครื่องหมักเป้ง เครื่องโม่เป้ง โองหมัก
- เป้งการแก้ไขปัญห
8. ปลุกข้าวซึ่งใช้เป็นวัตถุดิบในการหมักเป้ง เช่น ข้าวเจ้าแดง ข้าวเจ้าเหลือง
- 11 เป็นต้น
9. ศึกษาดูงานเกี่ยวกับการทำเป้งหมักที่บ้านคำแยะ
 10. ทดลอง ปฏิบัติจริง
 11. จัดหาก่อทำเป้งหมัก

12. จัดหาเครื่องมือในการผลิตแป้งหมักจากกลุ่ม มมส.

การจำแนกความรู้

1. การผลิตขนมจีน ได้แก่ นายยุทธ วาริยันต์ นางนันทะนา บุญศรี
นางดวงใจ เพชรนาवास
2. การจับเส้นขนมจีน ได้แก่ นางสาวพันธ์ คำเจริญ นางทองใบ ทองมาก
นางคำผัด สิงห์ฉลาด
3. การเงินการบัญชี ได้แก่ นางดวงใจ เพชรนาवास นายยุทธ วาริยันต์
4. การตลาด ได้แก่ นายยุทธ วาริยันต์ นางดวงใจ เพชรนาवास
5. การทำแป้งหมัก ได้แก่ นางดวงใจ เพชรนาवास นายยุทธ วาริยันต์
6. ฝ่ายตรวจสอบผลิตภัณฑ์ ได้แก่ นางทองใบ ทองมาก
7. ช่างซ่อม ได้แก่ นายสุวิชัย ทองมาก นายจำเนียร ลีลาภูด นายบุญชู
จันทะฤทธิ์ นายอุดมศักดิ์ บุญศรี นายยุทธ วาริยันต์

การจัดการความรู้ ก่อนดำเนินการ พบว่า กลุ่มยังไม่มีความรู้ความสามารถ ความชำนาญในการหมักแป้ง และหลังดำเนินการ กลุ่มไปศึกษาดูงานที่ชุมแพ จ.ขอนแก่น ดวามังกร ไปศึกษาดูงานที่ระยอง ดูงานบ้านคำแย ต.โพธิ์ชัย จากการศึกษาดูงานกลุ่ม นำมาลองฝึกปฏิบัติทำก็ ประสบความสำเร็จแต่ยังขาดเครื่องมือในการหมัก คือเครื่องโม่แป้ง ที่ยังเป็นปัญหาของทางกลุ่มอยู่ แต่ทางกลุ่มก็ได้ใช้ครกกระเดื่องแทนเครื่องโม่ ซึ่งต่อไปคงจะพัฒนาและดำเนินการจัดหาต่อไป เพื่อ พัฒนากลุ่มให้เข้มแข็ง เกิดการสร้างงาน สร้างรายได้

การจัดเก็บความรู้

- 1) เก็บไว้ในตัวบุคคล นายยุทธ วาริยันต์ นางดวงใจ เพชรนาवास การหมักข้าว
- 2) เก็บเป็นเอกสาร จดบันทึก
- 3) เก็บไว้เป็นข้อมูลในคอมพิวเตอร์ ที่ศูนย์จัดการความรู้ขององค์กรชุมชน

การแลกเปลี่ยนเรียนรู้

มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันในกลุ่มเครือข่ายนอกตำบล จากกลุ่มบุคคลที่สนใจ มาศึกษาดูงาน ศึกษาจากผู้รู้ในชุมชน นอกชุมชนจากการปฏิบัติจริง หรือการทดลองปฏิบัติจริง

การประเมินผลการดำเนินงาน

- 1) การบริหารจัดการกลุ่ม มีบริหารจัดการด้านการเงิน การบัญชีที่เป็นระบบ ตรวจสอบได้ มีการจดบันทึก การดำเนินงานทุกวัน มีการปันผลทุกปี
- 2) การผลิต กลุ่มมีการพัฒนาจากประสบการณ์การดำเนินงานมาปรับปรุงในการผลิตทันที ความต้องการของลูกค้าผลิตทุกวัน

3) คุณภาพผลิตภัณฑ์ เป็นที่ยอมรับของคนทั้งในและนอกชุมชน เหนียว นุ่ม ไม่เปรี้ยว

4) ตลาดหรือด้านการตลาด มีตลาดรองรับทั้งในและนอกชุมชน เช่น บ้านหนองสระ บ้านหนองสุ บ้านป่าแดง บ้านลิ้นฟ้า โรงเรียนประชาพัฒนา โรงเรียนบ้านประแห่ย์ บ้านหนองตอ ตลาดนัดตามบ้านต่างๆ ลูกค้าชาว

ประโยชน์จากการทำแป้งหมัก

1) เป็นการใช้วัตถุดิบคือข้าวที่มีในชุมชน ทำให้เกิดรายได้ในชุมชน จากการขายวัตถุดิบให้กับกลุ่ม

2) เป็นการลดต้นทุนในการผลิตจากการซื้อแป้งจากภายนอก

3) ควบคุมคุณภาพได้

4) เป็นเอกลักษณ์ของกลุ่ม

5) ปลอดภัยจากสารเจือปน เพราะเราผลิตเอง

6) การนำไปใช้

จากการไปศึกษาดูงานมา กลุ่มมีการทดลองทำแป้งหมักนำความรู้มาปรับปรุงให้เหมาะกับสภาพชุมชนของเรา จากการทดลองทำให้เราทราบว่าขั้นตอนเป็นอย่างไร ผลที่เกิดขึ้นเป็นอย่างไร มีการจดบันทึกการหมักตามขั้นตอน มีการสรุปผลการทดลองด้วย ผลผลิตมีการจำหน่ายให้กับสมาชิก ซึ่งสมาชิกมีความต้องการเพราะเหนียว นุ่ม อร่อย

2.15 การประเมินผลสรุป ดำเนินการวางแผนยกระดับองค์ความรู้ ผู้วิจัย ผู้ร่วมวิจัย ผู้สนับสนุนวิจัย ได้มีการประชุมวางแผน แก้ปัญหาในส่วนของงบประมาณ องค์การบริหารส่วนตำบลที่จะสนับสนุน ส่งเสริมตามแผนงาน โดยการวิจัยนั้นเงินงวดยังไม่ส่งมา จึงได้มีการวางแผนร่วมกับศูนย์บริการศึกษานอกโรงเรียนวาปีปทุมเพื่อเปิดหลักสูตรวิชาชีพระยะสั้น ในกลุ่มที่สนใจในแต่ละพื้นที่เป้าหมาย ซึ่งมีกลุ่มที่สนใจจะดำเนินการให้ต่อเนื่อง โดยไม่รบกวนงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบล คือ บ้านน้ำเกลี้ยง ได้แก่ กลุ่มสหกรณ์การเกษตรประชาคมน้ำเกลี้ยงเวียงชัย และกลุ่มนวดแผนไทย ส่วนบ้านเหล่าราษฎร์พัฒนา ได้แก่ กลุ่มขนมจีนสมุนไพร แยกตามหมู่บ้าน คือ

2.15.1 บ้านน้ำเกลี้ยง ในส่วนของกลุ่มสหกรณ์การเกษตรประชาคมน้ำเกลี้ยงเวียงชัย ได้ร่วมมือกับกลุ่มปลูกหม่อนเลี้ยงไหม วางแผนยกระดับองค์ความรู้ที่ยังไม่ชัดเจน ให้เกิดความรู้ในประเด็นการปลูกหม่อนพันธุ์แม่ลูกดกเป็นระดับในการผลิต น้ำผลไม้หรือไวน์ผลไม้ ได้อย่างไร ซึ่งกลุ่มผู้วิจัยต้องการไปศึกษาดูงานการปลูกหม่อนเพื่อเอาผล และขาดความรู้ตามเข้าใจในการปลูก ต้องการฝึกอบรม โดยอาศัยศูนย์หม่อนไหมเสริมการเรียนรู้ จังหวัดขอนแก่นมาเป็นวิทยากร และกึ่งพันธุ์ในการเพาะปลูก ร่วมเรียนรู้และปฏิบัติในการสร้างความรู้ การจำแนกความรู้ การจัดเก็บ

ความรู้การนำไปใช้ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้และการประเมินผลการจัดการความรู้เกี่ยวกับการเพาะชำกิ่งพันธุ์ หม่อนพันธุ์แม่ลูกดก

2.15.2 บ้านเหล่าราษฎร์พัฒนา ในส่วนของกลุ่มชนมจินสมุนไพร ได้วางแผนยกระดับองค์ความรู้ที่ยังไม่ชัดเจน ให้เกิดความรู้จริงในประเด็น การผลิตแป้งหมักด้วยกลุ่มตนเองที่เป็นเอกลักษณ์จะทำได้อย่างไร ดังภาพประกอบ โดยใช้ผู้รู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น มาช่วยการสร้างความรู้ การจำแนกความรู้ การจัดเก็บ การนำไปใช้ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการประเมินผลการจัดการความรู้เกี่ยวกับการผลิตแป้งหมัก

2.16 ประเมินการเรียนรู้ระดับกลุ่มองค์กรและหมู่บ้าน มีการดำเนินการนำแผนไปสู่การปฏิบัติ การยกระดับองค์ความรู้ ผู้วิจัยได้ส่งเสริมให้ผู้ร่วมวิจัยและศูนย์หม่อนไหมเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดขอนแก่น ได้ดำเนินงานตามกิจกรรมที่ทบทวนแผนไว้ไปสู่การปฏิบัติจริงตามความต้องการของกลุ่มองค์กรชุมชนในพื้นที่เป้าหมาย เพราะมีข้อจำกัดในด้านงบประมาณที่จะส่งเสริมสนับสนุน ผลการดำเนินการแยกตามหมู่บ้าน ดังนี้

2.16.1 บ้านน้ำเกลี้ยง กลุ่มสหกรณ์การเกษตรประชามน้ำเกลี้ยงเวียงชัยร่วมกับกลุ่มปลูกหม่อนเลี้ยงไหม ไปศึกษาดูงานและรับความรู้ทางปฏิบัติในการปลูกหม่อนขยายพันธุ์ด้วยการติดตาม ตอน และโน้มกิ่งหม่อนพันธุ์แม่ลูกดก และอื่น ๆ ในวันที่ 5 มกราคม 2550 ณ ศูนย์หม่อนไหมเฉลิมพระเกียรติของแก่น รวมจำนวน 10 คน ณ ศูนย์การจัดการความรู้องค์กรชุมชนบ้านน้ำเกลี้ยง และในวันที่ 15 กุมภาพันธ์ 2550 ได้ฝึกอบรมการปลูกหม่อนพันธุ์แม่ลูกดก การสำรวจศักยภาพชุมชนแบบเร่งด่วน โดยมีผู้เข้าร่วมการฝึกอบรม 20 คน

2.16.1 บ้านเหล่าราษฎร์พัฒนา กลุ่มแปรรูปขนมจินสมุนไพร ได้มีการผลิตแป้งหมักโดยใช้เรียกเก็บ และนำไปผลิตเป็นขนมจินได้ เป็นไปตามเป้าหมายที่วางไว้ โดยได้ดำเนินการในช่วง 1- 15 กุมภาพันธ์ 2550 ผู้นำในการดำเนินการ คือ นางดวงใจ เพชรนาวาส นายยุทธ วาริยันต์ นางนันทนา บุตรศรี และนางทองใบ ทองมาก

2.17 การเสริมแรงทางบวกให้รางวัล วุฒิบัตรและเผยแพร่ในเว็บไซต์ มีการนัดหมาย วัน เวลา ในการปฏิบัติตามแผน และบางครั้งผู้วิจัยก็ไปสังเกตดูการดำเนินงานโดยไม่ได้นัดหมาย ซึ่งมีการจัดบันทึกข้อมูลลงในสมุดบันทึก ทั้งในส่วนของผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัย ซึ่งการดำเนินงานในวงรอบนี้ จะเป็นการเปิดเผยและเข้าถึงซึ่งความเป็นจริง มีการมอบวุฒิบัตรและชื่อสามารถนักจัดการความรู้ให้กับผู้ร่วมวิจัย ที่ดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง และมีชุดความรู้ของกลุ่มอย่างน้อย 2 ชุด ซึ่งบางกลุ่มมีชุดความรู้ถึง 4 ชุด เช่น กลุ่มสหกรณ์การเกษตร กลุ่มแปรรูปขนมจิน

2.18 เวทีสรุปการจัดการความรู้ ทำการจัดเวทีสรุปการปฏิบัติงานทั้ง 2 พื้นที่เป้าหมาย โดยการสนทนากลุ่มตามกรอบประเด็นทั้งหมด 11 ประเด็น เช่นเดียวกับก่อนดำเนินการวิจัย

นอกจากนั้นผู้วิจัยได้ตั้งประเด็นคำถามให้ผู้ร่วมวิจัยมีการพิจารณาความเป็นได้ในการจัดตั้งศูนย์จัดการความรู้ในระดับหมู่บ้าน ได้ดำเนินการในวันที่ 19 กุมภาพันธ์ 2550 ณ บ้านน้ำเกลี้ยง ตำบลหนองข่า อำเภอบึงสามพัน มีผลการดำเนินงาน ดังนี้

1) บ้านน้ำเกลี้ยง มีการดำเนินการจัดการความรู้ของชุมชนในส่วนของการประเมินผลแบบมีส่วนร่วมและเรื่องเล่า บันทึกหลังการปฏิบัติโดยชุมชนเองจำแนกตามกลุ่มองค์กรชุมชน ดังนี้

1. กลุ่มนวดแผนไทย

1.1 ด้านการมีส่วนร่วม คนในชุมชนเกิดความตระหนักในการทำงานเพื่อส่วนรวม และเล็งเห็นประโยชน์สาธารณะ มีการทำงานแบบมีส่วนร่วมมากขึ้นทั้งในส่วนของการวางแผน ร่วมปฏิบัติ ร่วมรับผิดชอบ และร่วมรับผลประโยชน์ นอกจากนี้คนในกลุ่มยังมีเป้าหมายร่วมกันที่ชัดเจนในการขับเคลื่อนงานภายใต้แผนการดำเนินงานของกลุ่ม และแผนแม่บทชุมชน เด็กเยาวชนเริ่มเข้ามามีบทบาทในการทำงานเพื่อส่วนรวมมากขึ้น ด้วยการเรียนรู้จากผู้รู้ สืบทอดจากภูมิปัญญาในชุมชน

1.2 ด้านภาวะผู้นำ เกิดผู้นำภูมิปัญญา และผู้นำทางธรรมชาติ ซึ่งในช่วงที่ผ่านมาผู้นำเหล่านี้เริ่มจะไม่ได้ได้รับความสนใจของคนทั่วไป นอกจากนี้การทำงานร่วมกันระหว่างคนต่างวัย และชายหญิงชัดเจนมากขึ้น

1.3 ด้านโครงสร้างองค์กร กลุ่มองค์กรเริ่มเรียนรู้และพัฒนากระบวนการทำงานที่เป็นระบบมากขึ้น มีโครงสร้างการบริหารจัดการที่ชัดเจน มีกฎระเบียบ กติการ่วมกัน แผนการดำเนินงานที่ชัดเจน ซึ่งสิ่งเหล่านี้เกิดขึ้นเองโดยธรรมชาติ และกลไกการทำงานร่วมกัน

1.4 ด้านการประเมินสภาพปัญหา เกิดเวทีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างสมาชิกแบบไม่เป็นทางการมากขึ้น เพื่อสะท้อนผลการดำเนินงาน ถึงสภาพปัญหา สาเหตุ นำไปสู่การกำหนดทิศทางการพัฒนางานต่อเนื่องจนเกิดแผนปฏิบัติงานที่ชัดเจน

1.5 ด้านการระดมทุน เนื่องจากกลุ่มองค์กรอยู่ในช่วงของการเริ่มต้นทำให้กลุ่มไม่มีทุนสนับสนุนจากหน่วยงานต่างๆ จึงต้องอาศัยการระดมทุนจากสมาชิกทั้งในส่วนของ การระดมความคิด เงินทุน วัสดุ อุปกรณ์ ที่จำเป็นในการปฏิบัติงาน

1.6 ด้านทักษะการคิดเชิงวิเคราะห์ เกิดจากความคิดของผู้นำทั้งในระดับชุมชนและกลุ่มองค์กรที่ต้องการพึ่งตนเอง จึงได้ระดมความคิดหาวิธีการที่จะทำให้ชุมชนสามารถพึ่งตนเองให้ได้มากที่สุด จึงนำไปสู่การมองย้อนไปในอดีตและมีการฟื้นฟูภูมิปัญญาดั้งเดิมขึ้น

1.7 ด้านการเชื่อมโยงหน่วยงานอื่นๆ เครือข่าย ในส่วนของการเชื่อมโยงหน่วยงานอื่นๆ โดยเฉพาะหน่วยงานภายนอก ของกลุ่มนวดแผนไทยยังไม่มีมีความชัดเจนมากนัก ส่วนมากจะยังมีความสัมพันธ์กันอยู่ในชุมชนเนื่องจากเป็นองค์กรที่อยู่ระหว่างระยะเริ่มต้น

1.8 ด้านบทบาทหน่วยงานสนับสนุน บทบาทของหน่วยงานที่สนับสนุน กลุ่มกิจกรรมที่ผ่านมายังไม่มีในรูปของแหล่งทุน จะมีก็แต่เพียงรูปแบบการจัดอบรมเสริมทักษะ ความรู้ของสมาชิกเท่านั้น แต่ก็ยังไม่เพียงพอกับความต้องการของสมาชิก

1.9 ด้านความสามารถการจัดการพัฒนา กลุ่มนวดแผนไทยถึงแม้จะเป็น กลุ่มที่ก่อตั้งขึ้นใหม่ แต่ด้วยกลุ่มมีศักยภาพในการบริหารจัดการ และมีอุดมการณ์ร่วมที่ชัดเจนจึงทำให้กลุ่มมีพัฒนาการในการเรียนรู้ที่เร็ว สังเกตได้จากแผนปฏิบัติงานของกลุ่มที่เกิดขึ้นจากการระดม ความคิดของสมาชิกเอง

1.10 ด้านองค์ความรู้เด่น กลุ่มนวดแผนไทยมีปัจจัยในการก่อเกิดจาก สภาพปัญหาและความต้องการของคนในชุมชนที่แท้จริง และมีเป้าหมายคือ การพึ่งตนเองและมี ความเป็นอยู่แบบพอเพียงยุทธศาสตร์ในการทำงานเน้นพัฒนาจากฐานเดิมของชุมชน ซึ่งถือเป็นจุด แข็งและองค์ความรู้เด่นของกลุ่ม

1.11 ด้านการจัดการความรู้ รูปแบบการจัดการความรู้ของกลุ่มจะมีวิธีการ ที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะคือ เน้นการค้นศักยภาพจุดแข็งของกลุ่มแล้วนำมาหาวิธีการหนุนเสริมด้วยการ พัฒนาต่อยอดในสิ่งที่กลุ่มมีอยู่แล้ว จากนั้นก็จะพัฒนาระดับองค์ความรู้ในส่วนที่สำคัญจำเป็นด้วย เทคนิคที่หลากหลาย เช่น ประชุม ฝึกอบรม และศึกษาดูงานพื้นที่ต้นแบบ แล้วนำมาสรุปผล ปรับปรุงแก้ไข และถ่ายทอดขยายผลในสิ่งที่ประสบผลสำเร็จ

2. กลุ่มนุ้ยชีวภาพ

2.1 ด้านการมีส่วนร่วม คนในชุมชนเกิดความตระหนักในการทำงาน เพื่อส่วนรวม และเล็งเห็นประโยชน์สาธารณะ มีการทำงานแบบมีส่วนร่วมมากขึ้นทั้งในส่วนของการวางแผน ร่วมปฏิบัติ ร่วมรับผิดชอบ และร่วมรับผลประโยชน์ นอกจากนี้คนในกลุ่มยังมี เป้าหมายร่วมกันที่ชัดเจนในการขับเคลื่อนงานภายใต้แผนการดำเนินงานของกลุ่ม และแผนแม่บท ชุมชน เด็กเยาวชนเริ่มเข้ามามีบทบาทในการทำงานเพื่อส่วนรวมมากขึ้น ด้วยการเรียนรู้โดยใช้ภูมิ ปัญญาของชุมชนเป็นฐาน ส่งเสริมให้มีการจัดการทรัพยากรที่มีอยู่ให้คุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุด ซึ่งเป็นเป้าหมายร่วมกันของสมาชิกที่จะนำไปสู่การทำเกษตรปลอดสารพิษสู่พึ่งตนเองได้

2.2 ด้านภาวะผู้นำ เกิดผู้นำภูมิปัญญา ผู้นำทางธรรมชาติ ซึ่งในช่วงที่ ผ่านมาผู้นำเหล่านี้ เริ่มจะไม่ได้รับความสนใจของคนทั่วไป นอกจากนี้การทำนุ้ยชีวภาพถือเป็นเรื่อง ใหม่ในการทำงานเกษตรปลอดสาร ต้องผ่านกระบวนการวิจัย โดยการจดบันทึก สังเกตการ เปลี่ยนแปลง ส่งผลให้สมาชิกกลุ่มเกิดกระบวนการเรียนรู้ในการทำงาน

2.3 ด้านโครงสร้างองค์กร กลุ่มองค์กรเริ่มเรียนรู้และพัฒนากระบวนการ ทำงานที่เป็นระบบมากขึ้น มีโครงสร้างการบริหารจัดการที่ชัดเจน มีกฎระเบียบ กติการ่วมกัน แผนการดำเนินงานที่ชัดเจน ซึ่งสิ่งเหล่านี้เกิดขึ้นเองโดยธรรมชาติ และกลไกการทำงานร่วมกันแบบ

ลองทดลองดูจนได้รูปแบบวิธีการเรียนรู้ที่เหมาะสม สมาชิกเริ่มตระหนักและเล็งเห็นถึงความสำคัญของการทำงานในลักษณะการรวมกลุ่ม ผลกระทบที่เกิดขึ้นกับการทำเกษตรปลอดสารพิษ

2.4 ด้านการประเมินสภาพปัญหา เกิดเวทีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างสมาชิกทั้งที่เป็นทางการ และไม่เป็นทางการมากขึ้น เพื่อสะท้อนผลการดำเนินงาน ถึงสภาพปัญหาสาเหตุ ผลกระทบที่เกิดขึ้นกับการทำเกษตรปลอดสารพิษ นำไปสู่การกำหนดทิศทางการพัฒนางานต่อเนื่องจนเกิดแผนปฏิบัติงานที่ชัดเจน มีการพัฒนารูปแบบการเรียนรู้ในการทำงานในลักษณะใหม่ๆ เช่น การทดลองหาวัตถุดิบในการผลิตที่ได้ผลผลิตที่มีคุณภาพสูงสุด

2.5 ด้านการระดมทุน การดำเนินงานของกลุ่มในระยะแรก ทำให้กลุ่มไม่มีทุนสนับสนุนจากหน่วยงานต่างๆ จึงต้องอาศัยการระดมทุนจากสมาชิกทั้งในส่วนของการระดมความคิด การเสียสละเวลา เงินหุ้น วัสดุ อุปกรณ์ ที่จำเป็นในการปฏิบัติงาน ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความเสียสละผลประโยชน์เพื่อส่วนร่วม ชุมชนโดยมีเป้าหมายสูงสุดเพื่อการพึ่งตนเอง

2.6 ด้านทักษะการคิดเชิงวิเคราะห์ เกิดจากความคิดของผู้นำทั้งในระดับชุมชน และกลุ่มองค์กรที่ต้องการพึ่งตนเอง จึงได้ระดมความคิดหาวิธีการที่จะทำให้ชุมชนสามารถพึ่งตนเองและมีความเป็นอยู่แบบพอเพียง จึงนำไปสู่การค้นหาคำขวัญ ปัญหา และความต้องการของชุมชน โดยยึดภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชนเป็นกลไกในการขับเคลื่อนงานอีกทางหนึ่ง พบว่าหากไม่มีการปรับเปลี่ยนรูปแบบการทำการเกษตรจากใช้ปุ๋ยเคมี นอกจากจะส่งผลเสียต่อต้นทุนในการผลิตที่สูงแล้ว ผลผลิตไม่ได้ราคาและส่งผลเสียต่อผู้บริโภคในระยะยาวยังจะทำให้คุณภาพของดินเสื่อมโทรมไปด้วย การทำเกษตรปลอดสารโดยใช้ปุ๋ยชีวภาพจึงทางออกหนึ่งที่ช่วยแก้ไขปัญหาคือ ซึ่งเป็นอีกช่องทางหนึ่งที่ชุมชนจะพึ่งตนเองได้

2.7 ด้านการเชื่อมโยงหน่วยงานอื่นๆ เครือข่าย ในส่วนของการเชื่อมโยงหน่วยงานอื่นๆ โดยเฉพาะหน่วยงานภายนอกทั้งด้านวิชาการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กรมการพัฒนาชุมชน ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สำนักงานเกษตรอำเภอบ้านฉาง ด้านประสานความร่วมมือ เครือข่ายภายในตำบล ตำบลใกล้เคียงตำบลนาข่า หน่วยงานด้านการศึกษาในพื้นที่ งบประมาณ เช่น องค์การบริหารส่วนตำบลนาข่า

2.8 ด้านบทบาทหน่วยงานสนับสนุน บทบาทของหน่วยงานที่สนับสนุนกลุ่มกิจกรรมที่ผ่านมายังไม่สามารถตอบสนองความต้องการของกลุ่มได้ ทั้งแหล่งทุน วัสดุ อุปกรณ์ วัตถุดิบ และวิชาการ เช่นอบรมเสริมทักษะและพัฒนาศักยภาพ เพราะเป้าหมายการดำเนินงานที่กลุ่มวางไว้ ยังต้องการหนุนเสริมจากภายนอกอีกในหลายประเด็น โดยเฉพาะประเด็นการยกระดับองค์ความรู้สู่การเป็นหมู่บ้านผลิตผลทางการเกษตรปลอดภัยจากสารพิษ ซึ่งเป็นหนึ่งยุทธศาสตร์ในแผนแม่บทชุมชน

2.9 ด้านความสามารถการจัดการพัฒนา ปุ๋ยชีวภาพบ้านน้ำเกลี้ยง เป็นกลุ่มที่มีศักยภาพในการบริหารจัดการ และมีอุดมการณ์ร่วมที่ชัดเจน จึงทำให้กลุ่มมีพัฒนาการในการเรียนรู้ที่เร็ว สังเกตได้จากแผนปฏิบัติงาน และผลการดำเนินงานที่ผ่านมาของกลุ่มผลิตมีคุณภาพ สามารถเพิ่มผลผลิตทางการเกษตรได้เป็นอย่างดี มีกิจกรรมการดำเนินงานที่ต่อเนื่องสมาชิกให้ความสนใจเข้าร่วมกิจกรรมเป็นดี

2.10 ด้านองค์ความรู้เด่น ปุ๋ยชีวภาพบ้านน้ำเกลี้ยง มีปัจจัยในการก่อเกิดจากสภาพปัญหาและความต้องการของคนในชุมชนที่แท้จริง และมีเป้าหมายคือ การพึ่งตนเอง และมีความเป็นอยู่แบบพอเพียงยุทธศาสตร์ในการทำงานเน้นพัฒนาจากฐานที่เป็นทุนเดิมของชุมชน มีระบบการบริหารจัดการที่โปร่งใส ซึ่งถือเป็นจุดแข็งและองค์ความรู้เด่นของกลุ่ม

2.11 ด้านการจัดการความรู้ รูปแบบการจัดการความรู้ของกลุ่มจะมีวิธีการที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะคือ เน้นการค้นหาศักยภาพจุดแข็งของกลุ่ม แล้วนำมาหาวิธีการหนุนเสริมด้วยการพัฒนาต่อยอดในสิ่งที่กลุ่มมีอยู่แล้ว จากนั้นก็จะพัฒนาระดับองค์ความรู้ในส่วนที่สำคัญจำเป็นที่กลุ่มขาดหายไปด้วยเทคนิคที่หลากหลาย เช่น ลงมือปฏิบัติจริง ประชุมทบทวนสะท้อนผลการดำเนินงานที่ผ่านมาเกี่ยวกับการบริหารจัดการ (คน งาน เงิน) ฝึกอบรม และศึกษาดูงานพื้นที่ต้นแบบ แล้วนำมาสรุปสะท้อนผลปรับปรุงแก้ไข และถ่ายทอดขยายผลในสิ่งที่ประสบผลสำเร็จ ซึ่งถือเป็นวิธีการจัดการด้วยกลไกภายในชุมชนเอง

3. กลุ่มสหกรณ์การเกษตรประชาคมน้ำเกลี้ยงเวียงชัย

3.1 ด้านการมีส่วนร่วม คนในชุมชนมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมที่เกิดขึ้นในหมู่บ้าน เช่น ร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติตามแผน ประชุม ฝึกอบรม และศึกษาดูงาน ร่วมรับผิดชอบผลการดำเนินงาน และร่วมรับผลประโยชน์ มีการร่วมวิเคราะห์แก้ไขปัญหของชุมชนร่วมกันโดยผ่านการประชุม การทำเวทีประชาคม เกิดการมีส่วนร่วมจากสมาชิกภายในชุมชน ทั้งชาย หญิง เยาวชนและองค์กรทางศาสนา แต่ยังขาดการสรุปผลและจัดระบบข้อมูลให้เป็นปัจจุบัน และมีแผนแม่บทชุมชนที่นำไปใช้ในการขับเคลื่อนการดำเนินกิจกรรมของกลุ่มองค์กร

3.2 ด้านภาวะผู้นำ มีการทำงานร่วมกันระหว่างชาย – หญิง ผู้หญิงมีบทบาทในการดำเนินงานมากขึ้นและได้รับการยอมรับจากชุมชนมากยิ่งขึ้น เกิดผู้นำทางธรรมชาติผ่านการเรียนรู้จากการประชุม ฝึกอบรม ศึกษาดูงาน และมีการทำงานเป็นทีม ซึ่งอยู่ในชุมชนเดียวกันและมีวิถีภาวะใกล้เคียงกัน คนในชุมชนมีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่พึ่งพาอาศัยกัน ผู้นำชุมชนมีความเสียสละทำงานเพื่อส่วนร่วมและเล็งเห็นประโยชน์ของส่วนร่วมสาธารณะ อยู่ในระดับปานกลาง แต่ผู้นำที่ไม่เป็นทางการของกลุ่มสหกรณ์การเกษตรประชาคมน้ำเกลี้ยงเวียงชัยเป็นผู้นำกลุ่มที่เข้มแข็งและเป็นแบบอย่างที่ดี

3.3 ด้านโครงสร้างองค์กร กลุ่มสหกรณ์การเกษตรประชามน้ำเกลี้ยง เวียงชัย มีการแบ่งบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบในรูปของคณะกรรมการ และมีระเบียบกฎกติกาในการทำงานร่วมกันที่ชัดเจน มีพัฒนาการในการดำเนินงานที่ดีอย่างต่อเนื่อง นำมาสู่การพึ่งตนเองได้ระดับหนึ่งก่อนหน้านี้ มีการรวมกลุ่มกิจกรรมที่หลากหลายมีการบริหารงานจัดการที่ทำโดยชุมชนเอง

3.4 ด้านการประเมินสภาพปัญหา ใช้วิธีการพูดคุยหารือในกลุ่มกิจกรรม และโดยกระบวนการประชุมเวทีประชาคมแบบไม่เป็นทางการก่อนแล้วแก้ไขปัญหามาของชุมชน โดยการอบรมศึกษาดูงาน เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดแผนงานกิจกรรมต่างๆ กลุ่มตามสถานการณ์สภาพปัญหาและความต้องการของสมาชิก

3.5 ด้านการระดมทุน ระยะแรกเกิดจากการสนับสนุนทุนจากภายนอก ซึ่งยังไม่เพียงพอและไม่ก่อให้เกิดความรับผิดชอบในหน้าที่ของสมาชิกมากเท่าใดนัก โดยเป็นการได้แล้วใช้หมดไปเป็นส่วนใหญ่ ต่อมาจึงเปลี่ยนแนวความคิดใหม่มาเป็นการระดมทุนภายในชุมชนเอง ในรูปแบบการรวมหุ้นให้เป็นเงินทุนหมุนเวียนภายในกลุ่ม เพื่อให้สมาชิกกู้ยืมไปประกอบอาชีพ จนสามารถนำมาจัดสรรเป็นทุนของชุมชนได้ เป็นการสร้างจิตสำนึกให้สมาชิกรักในกิจกรรมของตนเองอย่างแท้จริง

3.6 ด้านทักษะการคิดเชิงวิเคราะห์ เกิดจากผู้นำที่เป็นทางการ และผู้นำทางธรรมชาติได้เรียนรู้ผ่านการจัดกิจกรรมสาธารณะอย่างต่อเนื่อง โดยเริ่มจากการมองเห็นปัญหาของชุมชน ครอบครัวยุค และเกิดการรวมกลุ่มระดมความคิด เงินทุน แก้ไขปัญหาของตนเองในแต่ละประเด็น โดยการส่งเสริมสนับสนุนทั้งด้านความคิดวิชาการ และเงินทุนจากหน่วยงานภายนอก ส่งผลให้เกิดการเชื่อมโยงเครือข่ายที่อยู่นอกชุมชนได้แต่ยังมีกิจกรรมส่งเสริมวิจัย ที่เห็นได้ชัดเจนคือนางดาววัน บุญคำ และนางสมชัย จันทะหาว

3.7 ด้านการเชื่อมโยงหน่วยงานอื่นๆ เครือข่าย มีการเชื่อมโยงเครือข่ายจากภายนอกในลักษณะการกู้ยืมทุนมาใช้ในการประกอบอาชีพเป็นหลัก มีการเรียนรู้ข้ามพื้นที่ โดยการศึกษาดูงาน ด้านการตลาด วัตถุดิบ การประชุมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกันยกระดับองค์ความรู้ของตนเองและชุมชนจนกลายเป็นศูนย์การเรียนรู้ให้กับชุมชนอื่นที่สนใจได้

3.8 ด้านบทบาทหน่วยงานสนับสนุน กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยมหาสารคาม และองค์การบริหารส่วนตำบลนาข่าให้ทุน ให้การเรียนรู้ การศึกษาดูงาน ผ่านการฝึกอบรมวิชาการรวมทั้งการสนับสนุนอุปกรณ์จนเกิดการพัฒนาด้านตนเองอย่างต่อเนื่อง หน่วยงานอื่นให้การสนับสนุนด้านวิชาการ เงินทุนหมุนเวียน อุปกรณ์วัสดุในการผลิต เช่น กองทุนหมู่บ้าน SML / สำนักงานพัฒนาชุมชน ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สำนักงานปศุสัตว์ สำนักงานเกษตร องค์การบริหารส่วนตำบลนาข่า และมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

3.9 ด้านความสามารถการจัดการพัฒนา กิจกรรมกลุ่มสหกรณ์

การเกษตรประชาคมน้ำเกลี้ยงเวียงชัยเป็นศูนย์การเรียนรู้ขับเคลื่อนการดำเนินงานของกิจกรรมต่าง ๆ ที่มีอยู่อย่างหลากหลายภายในชุมชน โดยการให้เงินกู้ยืมเงินทุนในการดำเนินกิจกรรม และกลุ่มกิจกรรมที่หลากหลายในชุมชนล้วนมีเป้าหมายและอุดมการณ์ และแผนการดำเนินงานที่ชัดเจนอันจะนำไปสู่การพึ่งตนเองและชุมชนเข้มแข็ง มีการบริหารจัดการในรูปแบบการร่วมคิดร่วมทำร่วมปฏิบัติ ร่วมปรับปรุงโดยกระบวนการของชุมชนที่มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง โดยการประชุมประจำเดือน และเวทีประชาคม รวมทั้งมีผู้นำเป็นตัวแทนในการประสานงานกับหน่วยงานภายนอก โดยยึดหลักประโยชน์ส่วนรวมเป็นสำคัญ จึงทำให้การบริหารจัดการเป็นไปได้ด้วยดีและไม่มีความขัดแย้งภายในชุมชน แต่ยังคงมีการพัฒนากลุ่มองค์กรใหม่ที่เกิดขึ้นในชุมชน เช่น กลุ่มนวดแผนไทย กลุ่มปุยชีวภาพ และกลุ่มปลูกหม่อนเลี้ยงไหม

3.10 ด้านองค์ความรู้เด่น กลุ่มองค์กรชุมชนที่เกิดขึ้นล้วนเกิดขึ้นจาก

ปัญหาและความต้องการของชุมชนที่แท้จริง และมีเป้าหมายที่ตรงกัน คือ การพึ่งตนเองและมีความเป็นอยู่แบบพอเพียง ผลิตเพื่อใช้ในชุมชน เหลือจึงจำหน่ายไปสู่ภายนอก และเน้นการเรียนรู้สู่การปฏิบัติ คือ กลุ่มสหกรณ์การเกษตรประชาคมน้ำเกลี้ยงเวียงชัย ได้แก่ การผลิตชาใบหม่อน น้ำผลไม้ ไวน์ผลไม้ ข้าวเกรียบ กะหรี่ปั๊บ แต่ยังคงขาดการจัดการความรู้ที่เป็นระบบ

3.11 ด้านการจัดการความรู้ มีการจัดระบบการเรียนรู้ที่เป็นระบบโดย

หน่วยงานภายนอก ได้แก่ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ซึ่งมีขั้นตอนดังนี้ ศึกษาองค์ความรู้เดิมทุนเดิมของชุมชนจุดแข็ง พัฒนายกระดับองค์ความรู้โดยการฝึกอบรมและศึกษาดูงานพื้นที่ต้นแบบ แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข ขยายผลในรูปของ เอกสาร เอกสารแผ่นพับและฐานข้อมูลเว็บไซต์

4. กลุ่มปลูกหม่อนเลี้ยงไหม

4.1 ด้านการมีส่วนร่วม คนในชุมชนมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม

กลุ่ม เช่น วางแผน ปฏิบัติตามแผน ประชุม ฝึกอบรม และศึกษาดูงาน ร่วมรับผิดชอบผลและร่วมรับผลประโยชน์ มีการร่วมวิเคราะห์แก้ไขปัญหของชุมชนร่วมกันโดยผ่านการประชุม การทำเวทีประชาคม เกิดการมีส่วนร่วมจากสมาชิกภายในชุมชน ทั้งชาย หญิง เยาวชนและองค์กรทางศาสนาแต่ภายในกลุ่มยังไม่เห็นความสำคัญของการรวมกลุ่มและขาดการสรุปผลและจัดระบบข้อมูลให้เป็นปัจจุบัน

4.2 ด้านภาวะผู้นำ มีการทำงานร่วมกันระหว่างชาย-หญิง ผู้ชายมี

บทบาทในการดำเนินงานมากขึ้นและได้รับการยอมรับจากชุมชน เกิดผู้นำทางธรรมชาติ ผ่านการเรียนรู้จากการประชุม ฝึกอบรม ศึกษาดูงาน และมีการทำงานเป็นทีม ซึ่งอยู่ในชุมชนเดียวกัน คนในชุมชนมีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่พึ่งพาอาศัยกัน ผู้นำชุมชนมีความเสียสละทำงานเพื่อส่วนร่วมและเล็งเห็นประโยชน์ของส่วนร่วมสาธารณะ มีความมุ่งมั่นในการทำงานแปลงปลูกหม่อนรวมของหมู่บ้าน

4.3 ด้านโครงสร้างองค์กร มีการแบ่งบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบในรูปของคณะกรรมการ และมีระเบียบกฎกติกาในการทำงานร่วมกันที่ชัดเจน เป็นลายลักษณ์อักษร นำมาสู่การรวมกลุ่มกิจกรรมการปลูกหม่อนพันธุ์แม่ลูกคอกและพันธุ์บุรีรัมย์ 60

4.4 ด้านการประเมินสภาพปัญหา ใช้วิธีการพูดคุยหารือในกลุ่มกิจกรรม และโดยกระบวนการประชุมเวทีประชาคมแบบไม่เป็นทางการก่อนแล้วแก้ไขปัญหของชุมชน โดยการอบรมศึกษาดูงาน เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดแผนงานกิจกรรมต่างๆ กลุ่มตามสถานการณ์สภาพปัญหาและความต้องการของสมาชิก ซึ่งส่วนใหญ่จะมีหน้าที่นำเสนอปัญหา ร่วมกับกลุ่มอื่น ๆ ทุกวันที่ 10 ของเดือน

4.5 ด้านการระดมทุน ระยะแรกเกิดจากการสนับสนุนทุนจากภายนอก ซึ่งยังไม่เพียงพอและไม่ก่อให้เกิดความรับผิดชอบในหน้าที่ของสมาชิกมากเท่าใดนัก โดยเป็นการได้แล้วใช้หมดไปเป็นส่วนใหญ่ ต่อมาจึงเปลี่ยนแนวความคิดใหม่มาเป็นการระดมทุนภายในชุมชนเอง ในรูปแบบการรวมหุ้นให้เป็นเงินทุนหมุนเวียนภายในกลุ่ม

4.6 ด้านทักษะการคิดเชิงวิเคราะห์ เกิดจากผู้นำธรรมชาติได้เรียนรู้ผ่านการจัดกิจกรรม โดยเริ่มจากการมองเห็นปัญหาของชุมชน ครอบครัว และเกิดการรวมกลุ่มระดมความคิด เงินทุน แก้ไขปัญหาของตนเองในแต่ละประเด็น ส่งผลให้เกิดการเชื่อมโยงเครือข่ายที่อยู่นอกชุมชนได้ ที่เห็นได้ชัดเจนคือ นายดอกกรัก มีใบรา และนางบุญโฮม เกาศรี

4.7 ด้านการเชื่อมโยงหน่วยงานอื่นๆ เครือข่าย มีการเชื่อมโยงเครือข่ายจากภายนอกในลักษณะการขอความร่วมมือพันธุ์หม่อนเป็นวัตถุดิบในการปลูก การศึกษาดูงาน ด้านการตลาด วัตถุดิบ การประชุมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกันยกระดับองค์ความรู้ของตนเองและชุมชนจนกลายเป็นศูนย์การเรียนรู้ให้กับชุมชนอื่นที่สนใจได้

4.8 ด้านบทบาทหน่วยงานสนับสนุน ศูนย์หม่อนไหมเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดขอนแก่น มหาวิทยาลัยมหาสารคาม และองค์การบริหารส่วนตำบลนาข่าให้ทุน ให้การเรียนรู้ การศึกษาดูงานผ่านการฝึกอบรมวิชาการรวมทั้งการสนับสนุนอุปกรณ์จนเกิดการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง หน่วยงานอื่นให้การสนับสนุนด้านวิชาการ อุปกรณ์วัสดุในการผลิต เช่น ลวดหนาม ร้อม บริเวณแปลงหม่อน 40 ไร่ กิ่งพันธุ์หม่อนแม่ลูกคอก จำนวน 25,000 ท่อน และบุรีรัมย์ 60 จำนวน 30,000 ท่อน

4.9 ด้านความสามารถการจัดการพัฒนา กิจกรรมการดำเนินงานของกลุ่ม อยู่ระหว่างการจัดตั้งกลุ่มใหม่แต่ทุกคนมีความเสียสละ กำลังกายในการล้อมรั้วและบริจาคเสาล้อมรั้ว คนละ 4 ต้น

4.10 ด้านองค์ความรู้เด่น กลุ่มองค์กรชุมชนที่เกิดขึ้นล้วนเกิดขึ้นจากปัญหาและความต้องการของชุมชนที่แท้จริง และมีเป้าหมายที่ตรงกัน คือ การพึ่งตนเอง

และมีความเป็นอยู่แบบพอเพียง ผลิตเพื่อใช้ในชุมชน เหลือจึงจำหน่ายไปสู่ภายนอก

4.11 ด้านการจัดการความรู้ มีการจัดระบบการเรียนรู้ที่เป็นระบบโดยหน่วยงานภายนอก ได้แก่ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ศูนย์หม่อนไหมเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดขอนแก่น ซึ่งมีขั้นตอนดังนี้ ศึกษาองค์ความรู้เดิมทุนเดิมของชุมชนถือเป็นจุดแข็งไม่มีการปลูกหม่อนเลี้ยงไหมมาก่อน พัฒนาระดับองค์ความรู้โดยการฝึกอบรมและศึกษาดูงานพื้นที่ต้นแบบ แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข ส่วนการถ่ายทอดขยายผลในรูปการบรรยายและการสาธิต

จากผลการดำเนินงาน สรุปการจัดการความรู้ที่ส่งผลต่อการพัฒนางานตามแผน ดังตาราง 19

ตาราง 19 การจัดการความรู้องค์กรชุมชน จำแนกตามกลุ่มองค์กรชุมชน

การจัดการ ความรู้	กลุ่มนวดแผนไทย	กลุ่มปู้ชีวภาพ	กลุ่มสหกรณ์การเกษตรประชาม น้ำเกลี้ยงเวียงชัย	กลุ่มปลูกหม่อนเลี้ยงไหม
การสร้าง ความรู้	มีการอบรมและฝึกปฏิบัติจริง ที่ จ.สกลนคร เรียนจากวัดโพธิ์ ศึกษาจากหนังสือวิทยากรจาก วัดโพธิ์มาให้ความรู้ ฝึกปฏิบัติ และศึกษาดูงานในเรื่องการ นำเอาสมุนไพรมาทำลูก ประคบและน้ำมันเหลือง	องค์การบริหารส่วนตำบลให้วิทยากร มาให้ความรู้เรื่องการทำน้ำหมัก สมาชิกไปศึกษาดูงานและฝึกปฏิบัติ จริงที่สระโสม และ ได้กลับมา ทดลองผลิตที่หมู่บ้านและระดมทุนใน การดำเนินการ	มีการศึกษาดูงาน อบรมและฝึกปฏิบัติจริงที่ศูนย์อิน แปลง จ.สกลนคร จ.เชียงใหม่, อ.พระยืน จ.ขอนแก่น เขาใหญ่ วนันเอร์รี่ จ.นครราชสีมา , อบรมและฝึก ปฏิบัติจริงที่มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ในด้านการผลิต ทำให้สมาชิกนำความรู้จากการศึกษาดูงานมาปรับใช้ให้ สอดคล้องกับท้องถิ่นของตนเอง โดยเฉพาะวัตถุดิบที่มี อยู่ในพื้นที่	มีการศึกษาดูงาน อบรมและฝึกปฏิบัติ จริงที่บ้านหินเหิบศิลาทิพย์, อ.พระยืน จ. ขอนแก่น อบรมและฝึกปฏิบัติจริงที่ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ในด้านการ ปลูก ดูแลรักษา ทำให้สมาชิกนำความรู้ จากการศึกษาดูงานมาปรับใช้ให้ สอดคล้องกับท้องถิ่นของตนเอง
การจำแนก ความรู้	1) การประคบด้วยลูกประคบ สมุนไพร 2) การนวดจับเส้น เส้น แพลง ผิดเส้น 3) การนวดคลาย เส้น หายปวดเมื่อย 4) นวดน้ำมันออก ให้ความชุ่ม ชื้นผิว	1) สูตรที่ 1 น้ำหมักจากหอยเชอร์รี่ หอยเชอร์รี่ 3 ก.ก กากน้ำตาล 3 ก.ก น้ำ 10 ลิตร นำทั้ง 3 ส่วนใส่ถังรวมกัน หมักนาน 3-6 เดือน ก็จะได้ น้ำหมักใช้ ในนาข้าวและสำหรับใส่พืชผักทุก ชนิด 2) สูตรที่ 2 น้ำหมักจากเศษ อาหาร เศษอาหาร 3 น้ำตาล 1 ส่วน ไม่ ต้องใส่น้ำ นำทั้ง 2 ส่วนใส่ถังหมักทั้ง	1) การผลิตใบชาใบหม่อนต้องคัดใบหม่อนที่มีลักษณะ ใบดำ และเป็นมันจับดูแล้วนุ่มมือ การใช้พันธุ์ ใช้พันธุ์ บ.ร. 60 และ น.ม. 60 จึงจะมีสารที่มีประโยชน์ 2) การผลิตไวน์ผลหม่อน เลือกผลหม่อนที่มีสีดำและสี แดงที่สดและใหม่ ใช้ผลสีดำ 2 ก.ก ผลสีแดง 1 ก.ก จะ ได้ความเป็นพอลิและความหวานไม่ควรเกิน 22 บริก การหมักไม่ควรหมักนานเกิน 21 วัน จะทำให้ไวน์มีรส เปรี้ยวและขมเป้งสาธิตผสมด้วยรำทำให้เนื้อข้าวเหนียว	1. การเพาะชำ 2. การตัดตา 3. การตอนกิ่ง

ตาราง 19 (ต่อ)

การจัดการ ความรู้	กลุ่มนวดแผนไทย	กลุ่มปฏีชีวิภาพ	กลุ่มสหกรณ์การเกษตรประชาคม น้ำเกลี้ยงเวียงชัย	กลุ่มปลูกหม่อน เลี้ยงไหม
		ไว้นาน 3 เดือน ก่อนนำไปใช้ต้องผสมน้ำ 3) การทำปฏีชนิดผง ปฏีคอก 10 เ่ง แกลบดำ 8 เ่ง แกลบขาว 8 เ่ง รำอ่อน 1 กระสอบปฏี ดินโคลน 8 เ่ง ผักตบชวาหรือจอกสับ ละเอียด 8 เ่ง นำส่วนต่าง ๆ มาผสมกัน รด ด้วยน้ำหมักโดยทำเป็นกองไม่เกิน 30 เ่ง คลุมด้วยผ้าพลาสติกเพื่อให้กากย่อยสลายคลุมนาน ๆ วันขึ้นไป เปิดผ้าคลุมออกรอให้ความ ร้อนภายในหมดไป แล้วบรรจุใส่กระสอบปฏี ไว้ใช้	เนียน การผสมต้องเป็นน้ำที่เดือด จะทำให้นึ่งสุกเร็วและ ใส่สมุนไพร ไบมะกรูด ใบกระเพรา ตะไคร้ จะทำให้มี กลิ่นหอมและเป็นที่ต้องการของผู้บริโภค 3) การผลิตน้ำผลไม้ ผลหม่อนควรรีและสด อัตราส่วนผลหม่อนสีดำ 1 ก.ก สีแดง 2 ก.ก จะทำให้ได้ น้ำผลหม่อนที่มีรสเปรี้ยวพอดีและสีสวยงาม 4) การผลิตข้าวเกรียบสมุนไพร ใช้แป้งมันเป็นหลัก และใช้แป้งสาลีผสมด้วย จำทำให้เนื้อข้าวเกรียบเนียน การผสมต้องเป็นน้ำที่เดือด จะทำให้นึ่งสุกเร็วและใส่ สมุนไพร ไบมะกรูด ใบกระเพรา ตะไคร้ จะทำให้มีกลิ่น หอมและเป็นที่ต้องการของผู้บริโภค	
การจัดเก็บ ความรู้	ในตัวบุคคล ได้แก่ 1) นายทอง จันทร์ พิมภักดี 2) นายทอง กลาง นา3) นางสมัย ปัสสาโก 4)นางคำ พอง หารี 5) นางบุญมา อภิมาภา 6) นางอรรพรรณ แก้วมีและ7) นาง สุดเสงี่ยม บุญคำ	ในตัวบุคคล ได้แก่ นายคุณ อัปมรัง นายสง่า ปลายชอก นายสุพิน เบิก ขุนทด นายทองใบ สีนาพันธุ์ นางดวงใจ ทุมดีและเอกสารของกลุ่ม	เก็บไว้ในตัวบุคคล เอกสารชุดองค์ความรู้ด้านการผลิต เช่น ไวน์ ชาใบหม่อน น้ำผลไม้ ข้าวเกรียบสมุนไพร	เก็บไว้ในตัวบุคคล เอกสารชุดองค์ ความรู้ด้านการปลูก หม่อน รับประทาน ผลและการแปรรูป

ตาราง 19 (ต่อ)

การจัดการ ความรู้	กลุ่มนวดแผนไทย	กลุ่มปฏีชีวภาพ	กลุ่มสหกรณ์การเกษตรประชาคม น้ำเกลี้ยงเวียงชัย	กลุ่มปลูกหม่อน เลี้ยงไหม
การ นำไปใช้	คนที่มีทักษะความ ชำนาญฝึกปฏิบัติให้กับ สมาชิกที่เข้ามาใหม่	มีการใช้จริงในนาข้าวของสมาชิกใน ชุมชนและชุมชนใกล้เคียงถ่ายทอด ความรู้ให้กับสมาชิกทุกคน	ได้มีความรู้ด้านการผลิต ได้ถ่ายทอดความรู้ให้กับ สมาชิกเครือข่ายในตำบลและบุคคลที่มาศึกษาดูงาน เป็นวิทยากรถ่ายทอดความรู้ให้ กับเด็ก นิสิตนักศึกษา สมาชิกใหม่จนสามารถผลิตสินค้าได้ทุกประเภท	ได้มีความรู้ด้านการผลิต ได้ถ่ายทอด ความรู้ให้กับสมาชิกเครือข่ายในหมู่บ้าน
การ แลกเปลี่ยน ความรู้	มีการเรียนรู้ลักษณะข้าม กลุ่มการศึกษาจาก เอกสารวัดโพธิ์	สมาชิกกลุ่มชุมชน , นอกตำบล , นอก จังหวัด , สมาชิกเครือข่าย สปก. และ เครือข่ายศูนย์จัดการความรู้ขององค์กร ชุมชนบ้านเหล่าราษฎร์พัฒนา	มีการแลกเปลี่ยนกับสมาชิกเครือข่ายในชุมชน , นอก ตำบล , อำเภอ , จังหวัด , นอกจังหวัด	มีการแลกเปลี่ยนกับสมาชิกเครือข่ายใน ชุมชนและนอกตำบล ที่เป็นเครือข่าย คือ บ้านหนองบ่อ อำเภอนาเชือก จังหวัด มหาสารคาม
การ ประเมินผล	มีลูกค้ามาใช้บริการทั้งคน ในชุมชน นอกชุมชนและ ต่างชาติ มีกลุ่มสมาชิกร ให้บริการ มีลูกค้ามาใช้ บริการตั้งแต่เริ่มตั้งกลุ่ม 1 พ.ศ. 2549 – 10 มี.ค. 2550 จำนวน 90 คน	ข้าวแตกกอพอดี , ไม่ตายดอกข้า , ไม่เป็น เพลี้ย , ข้าวมีน้ำหนัก , ขายได้ราคาสูง , และการสั่งซื้อจากสมาชิกเครือข่าย เปรียบเทียบความเจริญองกรมระหว่าง ปุ๋ยเคมีกับปุ๋ยชีวภาพในระยะแรกปีที่ 1 ไม่แตกต่างแต่สามารถลดรายจ่ายเมื่อผลิต ปุ๋ยชีวภาพใช้เอง ดินคืนความสมบูรณ์ ระบบนิเวศวิทยามีความสมดุล	1) ด้านการบริหารจัดการ ได้รับรองมาตรฐานองค์กร ชุมชนจากกรมการพัฒนาชุมชน ได้รับรองมาตรฐาน ด้านการบัญชีจากกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ 2) ด้านการผลิต ได้รับรองการผลิตจากสำนักงาน สาธารณสุข (อย.) ได้รับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน จากกระทรวงอุตสาหกรรม , ได้รับรองมาตรฐานสินค้า สหกรณ์จากกระทรวงเกษตรและสหกรณ์	1) ด้านการบริหารจัดการ จัดทำแผน งบประมาณสนับสนุนจากองค์การ บริหารส่วนตำบลเกี่ยวกับแหล่งน้ำใน ส่วนงบประมาณ 2551 และมีการระดม ทุนหุ้น ปรับปรุงโครงการของกลุ่มใหม่ 2) ด้านการผลิต เตรียมแปลงปลูกหม่อน พันธุ์แม่ลูกดก จำนวน 20 ไร่ และปลูก หม่อนพันธุ์บุรีรัมย์ 60 จำนวน 20 ไร่

2) บ้านเหล่าราษฎร์พัฒนา มีการดำเนินงานการจัดการความรู้องค์กรชุมชน ในส่วนของการประเมินผลแบบมีส่วนร่วมและเรื่องเล่า บันทึกหลังการปฏิบัติโดยชุมชนเองจำแนก ตามกลุ่มองค์กรชุมชน ดังนี้

1. ขนมหินสมุนไพร

1.1 ด้านการมีส่วนร่วม คนในชุมชนเกิดความตระหนักในการทำงาน เพื่อส่วนรวม และเล็งเห็นประโยชน์สาธารณะ มีการทำงานแบบมีส่วนร่วมมากขึ้นทั้งในส่วนของ การวางแผน ร่วมปฏิบัติ ร่วมรับผิดชอบ และร่วมรับผลประโยชน์ นอกจากนี้คนในกลุ่มยังมี เป้าหมายร่วมกันที่ชัดเจนในการขับเคลื่อนงานภายใต้แผนการดำเนินงานของกลุ่ม และแผนแม่บท ชุมชน เด็กเยาวชนเริ่มเข้ามามีบทบาทในการทำงานเพื่อส่วนรวมมากขึ้น ด้วยการเรียนรู้โดยใช้ ภูมิปัญญาของชุมชนเป็นฐาน ส่งเสริมให้มีการจัดการทรัพยากรที่มีอยู่ให้คุ้มค่าและเกิดประโยชน์ สูงสุด ผ่านการเรียนรู้หลักสูตรท้องถิ่น

1.2 ด้านภาวะผู้นำ เกิดผู้นำภูมิปัญญา ผู้นำทางธรรมชาติ จนได้รับการ ยอมรับจากชุมชนโดยได้รับการเลือกตั้งให้เป็นสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล คือ นางดวงใจ เพชรนาวาส นอกจากนี้คณะกรรมการกลุ่มได้ผ่านกระบวนการวิจัย โดยการจดบันทึก สังเกตการ เปลี่ยนแปลง ค้นหาทดลองสูตรขนมหินที่มีคุณภาพ ส่งผลให้สมาชิกกลุ่มเกิดกระบวนการเรียนรู้ใน การทำงานอย่างต่อเนื่อง

1.3 ด้านโครงสร้างองค์กร กลุ่มแปรรูปขนมหินเริ่มเรียนรู้และพัฒนา กระบวนการทำงานที่เป็นระบบมากขึ้น มีโครงสร้างการบริหารจัดการที่ชัดเจน มีกฎระเบียบ กติกา เป็นที่รับรู้ร่วมกัน แผนการดำเนินงานที่ชัดเจน ซึ่งสิ่งเหล่านี้เกิดขึ้นเองโดยธรรมชาติ และกลไกการ ทำงานร่วมกันแบบลองผิดลองถูกจนได้รูปแบบวิธีการเรียนรู้ที่เหมาะสม สมาชิกเริ่มตระหนัก และเล็งเห็นถึงความสำคัญของการทำงานในลักษณะการรวมกลุ่ม

1.4 ด้านการประเมินสภาพปัญหา เกิดเวทีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ระหว่างสมาชิกทั้งที่เป็นทางการ และไม่เป็นทางการมากขึ้น เพื่อสะท้อนผลการดำเนินงาน ถึงสภาพปัญหา สาเหตุ ผลกระทบที่เกิดขึ้นกับการทำงาน นำไปสู่การกำหนดทิศทางการพัฒนางาน อย่างต่อเนื่องจนเกิดแผนปฏิบัติงานที่ชัดเจน มีการพัฒนารูปแบบการเรียนรู้ในการทำงานในลักษณะ ใหม่ ๆ เช่น การทดลองหาวัตถุดิบในการผลิตที่ได้ผลผลิตที่มีคุณภาพสูงสุด หลากหลาย การค้นหา สูตรการหมักแบ่งที่ให้ผลผลิตสูงสุด

1.5 ด้านการระดมทุน การดำเนินงานของกลุ่มในระยะแรก ทำให้ กลุ่มไม่มีทุนสนับสนุนจากหน่วยงานต่างๆ จึงต้องอาศัยการระดมทุนจากสมาชิกทั้งในส่วนของ การระดมความคิด แรงงานการเสียสละเวลา เงินหุ้น วัสดุ อุปกรณ์ ที่จำเป็นในการปฏิบัติงาน ซึ่งแสดง ให้เห็นถึงความเสียสละผลประโยชน์เพื่อส่วนรวม ชุมชนโดยมีเป้าหมายสูงสุดเพื่อการพึ่งตนเอง

1.6 ด้านทักษะการคิดเชิงวิเคราะห์ เกิดจากความคิดของผู้นำทั้งในระดับชุมชน และกลุ่มองค์กรที่ต้องการพึ่งตนเอง จึงได้ระดมความคิดหาวิธีการที่จะทำให้ชุมชนสามารถพึ่งตนเอง และมีความเป็นอยู่แบบพอเพียง จึงนำไปสู่การค้นหาศักยภาพ ปัญหา และความต้องการของชุมชน โดยยึดภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชนเป็นกลไกในการขับเคลื่อนงานอีกทางหนึ่ง ซึ่งเป็นอีกช่องทางหนึ่งที่ชุมชนจะพึ่งตนเองได้

1.7 ด้านการเชื่อมโยงหน่วยงานอื่นๆ เครือข่าย ในส่วนของการเชื่อมโยงหน่วยงานอื่นๆ โดยเฉพาะหน่วยงานภายนอกทั้งด้านวิชาการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม กรมการพัฒนาชุมชน ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สำนักงานเกษตรอำเภอวาปีปทุม ด้านประสานความร่วมมือ เครือข่ายภายในตำบล ตำบลใกล้เคียง ตำบลนาข่า หน่วยงานด้านการศึกษา ศาสนา ในพื้นที่ งบประมาณ เช่น กรมการพัฒนาชุมชน กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม องค์การบริหารส่วนตำบลประจักษ์พัฒนา

1.8 ด้านบทบาทหน่วยงานสนับสนุน บทบาทของหน่วยงานที่สนับสนุนกลุ่มกิจกรรมที่ผ่านมายังไม่สามารถตอบสนองความต้องการของกลุ่มได้ ทั้งเงินทุน วัสดุ อุปกรณ์ วัตถุดิบ และวิชาการ เพราะเป้าหมายการดำเนินงานที่กลุ่มวางไว้ ยังต้องการหนุนเสริมจากภายนอกอีกในหลายประเด็น โดยเฉพาะประเด็นการยกระดับองค์ความรู้สู่การเป็นหมู่บ้านชุมชนเข้มแข็งพึ่งตนเอง ซึ่งเป็นหนึ่งยุทธศาสตร์ในแผนแม่บทชุมชน

1.9 ด้านความสามารถการจัดการพัฒนา กลุ่มแปรรูปขนมจีนสมุนไพร เป็นกลุ่มที่มีศักยภาพในการบริหารจัดการ และมีอุดมการณ์ร่วมที่ชัดเจน จึงทำให้กลุ่มมีพัฒนาการในการเรียนรู้ที่เร็ว สังเกตได้จากแผนปฏิบัติงาน และผลการดำเนินงานที่ผ่านมาของกลุ่มสามารถสร้างชื่อเสียงให้เป็นที่รู้จักของบุคคลทั่วไป จนสามารถสร้างงานสร้างรายได้ให้กับสมาชิกและคนในชุมชนได้เป็นอย่างดี

1.10 ด้านองค์ความรู้เด่น กลุ่มแปรรูปขนมจีนสมุนไพร มีปัจจัยในการก่อเกิดจากสภาพปัญหาและความต้องการของคนในชุมชนที่แท้จริงและมีเป้าหมายคือการพึ่งตนเองและมีความเป็นอยู่แบบพอเพียงยุทธศาสตร์ในการทำงานเน้นพัฒนาจากฐานที่เป็นทุนเดิมของชุมชน คือ องค์ความรู้เดิม วัตถุดิบ มีระบบการบริหารจัดการที่โปร่งใส ซึ่งถือเป็นจุดแข็งและองค์ความรู้เด่นของกลุ่ม

1.11 ด้านการจัดการความรู้ รูปแบบการจัดการความรู้ของกลุ่มจะมีวิธีการที่เป็นเฉพาะคือ เน้นการค้นหาศักยภาพจุดแข็งของกลุ่ม แล้วนำมาหาวิธีการหนุนเสริมด้วยการพัฒนาต่อยอดในสิ่งที่กลุ่มมีอยู่แล้ว จากนั้นก็จะพัฒนาระดับองค์ความรู้ในส่วนที่สำคัญจำเป็นที่กลุ่มขาดหายไปด้วยเทคนิคที่หลากหลาย เช่น ลงมือปฏิบัติจริง ประชุมทบทวน สะท้อนผลการดำเนินงานที่ผ่านมาเกี่ยวกับการบริหารจัดการ (คน งาน เงิน) ฝึกอบรม และศึกษาดูงานพื้นที่ต้นแบบ

แล้วนำมาสรุปสะท้อนผลปรับปรุงแก้ไข และถ่ายทอดขยายผลในสิ่งที่ประสบผลสำเร็จ ซึ่งถือเป็นวิธีการจัดการด้วยกลไกภายในชุมชนเอง

2. กลุ่มออมทรัพย์

2.1 ด้านการมีส่วนร่วม คนในชุมชนเกิดความตระหนักในการทำงานเพื่อส่วนรวม และเล็งเห็นประโยชน์สาธารณะ มีการทำงานแบบมีส่วนร่วมมากขึ้นทั้งในส่วนของ การวางแผน ร่วมปฏิบัติ ร่วมรับผิดชอบ และร่วมรับผลประโยชน์ นอกจากนี้คนในกลุ่มยังมีเป้าหมายร่วมกันที่ชัดเจนในการขับเคลื่อนงานภายใต้แผนการดำเนินงานของกลุ่ม และแผนแม่บทชุมชน เด็กเยาวชนเริ่มเข้ามามีบทบาทในการทำงานเพื่อส่วนรวมมากขึ้น ด้วยการเรียนรู้โดยใช้ภูมิปัญญาของชุมชนเป็นฐาน สร้างนิสัยการออมให้กับสมาชิก ซึ่งเป็นเป้าหมายร่วมกันของสมาชิกที่จะนำไปสู่การเกิดสถาบันทางการเงินในชุมชนและพึ่งตนเองได้

2.2 ด้านภาวะผู้นำ เกิดผู้นำภูมิปัญญา ผู้นำทางธรรมชาติ ซึ่งในช่วงที่ผ่านมาผู้นำเหล่านี้ เริ่มจะไม่ได้ได้รับความสนใจของคนทั่วไป นอกจากนี้การทำงานที่เกี่ยวข้องกับการเงินต้องผ่านกระบวนการในการจัดบันทึก ส่งผลให้คณะกรรมการกลุ่มเกิดกระบวนการเรียนรู้ในการทำงาน และบทบาทการทำงานร่วมกันระหว่างชาย หญิงชัดเจนมากขึ้น เด็กเยาวชนเข้ามามีส่วนร่วมกระบวนการทำงาน ของชุมชนมากขึ้น เช่น การออม ช่วยจัดเก็บและบันทึกข้อมูลทางคอมพิวเตอร์ เป็นต้น

2.3 ด้านโครงสร้างองค์กร กลุ่มองค์กรเริ่มเรียนรู้และพัฒนากระบวนการทำงานที่เป็นระบบมากขึ้น มีโครงสร้างการบริหารจัดการที่ชัดเจน มีกฎระเบียบ กติกา ร่วมกัน แผนการดำเนินงานที่ชัดเจน ซึ่งสิ่งเหล่านี้เกิดขึ้นเองโดยธรรมชาติ และกลไกการทำงานร่วมกันแบบลองผิดลองถูกจนได้รูปแบบวิธีการเรียนรู้ที่เหมาะสม สมาชิกเริ่มตระหนักและเล็งเห็นถึงความสำคัญของการทำงานในลักษณะการรวมกลุ่ม สถาบันการเงินชุมชนโดยการออม

2.4 ด้านการประเมินสภาพปัญหา เกิดเวทีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างสมาชิกแบบไม่เป็นทางการมากขึ้น เพื่อสะท้อนผลการดำเนินงาน ถึงสภาพปัญหา สาเหตุ นำไปสู่การกำหนดทิศทางการพัฒนางานต่อเนื่องจนเกิดแผนปฏิบัติงานที่ชัดเจน มีการพัฒนารูปแบบการเรียนรู้ในการทำงานในลักษณะใหม่ๆ เช่น การกั๊ยม การกำหนดอัตราดอกเบี้ย การให้สวัสดิการกับเด็ก ชุมชน และคืนกำไรแก่สมาชิก

2.5 ด้านการระดมทุน การดำเนินงานของกลุ่มในระยะแรก ทำให้กลุ่มไม่มีทุนสนับสนุนจากหน่วยงานต่างๆ จึงต้องอาศัยการระดมทุนจากสมาชิกทั้งในส่วนของ การระดมความคิด การเสียสละเวลา เงินทุน วัสดุ อุปกรณ์ ที่จำเป็นในการปฏิบัติงาน ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความเสียสละผลประโยชน์เพื่อส่วนรวม ชุมชน โดยมีเป้าหมายสูงสุดเพื่อการพึ่งตนเอง

2.6 ด้านทักษะการคิดเชิงวิเคราะห์ เกิดจากความคิดของผู้นำทั้งในระดับชุมชน และกลุ่มองค์กรที่ต้องการพึ่งตนเอง จึงได้ระดมความคิดหาวิธีการที่จะทำให้ชุมชนสามารถพึ่งตนเองและมีความเป็นอยู่แบบพอเพียง จึงนำไปสู่การค้นหาศักยภาพ ปัญหา และความต้องการของชุมชน โดยยึดภูมิปัญญาท้องถิ่น ประเพณี วัฒนธรรมที่ฝังงานของชุมชนเป็นกลไกในการขับเคลื่อนงานอีกทางหนึ่ง พบว่าการส่งเสริมให้มีการออมน่าจะเป็นวิธีการหนึ่งที่จะช่วยให้เกิดสถาบันทางการเงิน ซึ่งเป็นอีกช่องทางหนึ่งที่ชุมชนจะพึ่งตนเองได้

2.7 ด้านการเชื่อมโยงหน่วยงานอื่นๆ เครือข่าย ในส่วนของการเชื่อมโยงหน่วยงานอื่นๆ โดยเฉพาะหน่วยงานภายนอกทั้งด้านวิชาการ กรมการพัฒนาชุมชน ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ด้านประสานความร่วมมือ เครือข่ายภายในตำบล ตำบลใกล้เคียงตำบลน่าหน่วยงานด้านการศึกษาในพื้นที่ งบประมาณ เช่น กรมการพัฒนาชุมชน

2.8 ด้านบทบาทหน่วยงานสนับสนุน บทบาทของหน่วยงานที่สนับสนุนกลุ่มกิจกรรมที่ผ่านมายังไม่สามารถตอบสนองความต้องการของกลุ่มได้ ทั้งแหล่งทุน และวิชาการ เช่น อบรมเสริมทักษะและพัฒนาศักยภาพ เพราะเป้าหมายการดำเนินงานที่กลุ่มวางไว้อย่างต้องการหนุนเสริมจากภายนอกอีกในหลายประเด็น โดยเฉพาะประเด็นการยกระดับองค์ความรู้สู่การเป็นหมู่บ้านชุมชนเข้มแข็งและอยู่ดีมีสุข ซึ่งเป็นหนึ่งยุทธศาสตร์ในแผนแม่บทชุมชน

2.9 ด้านความสามารถการจัดการพัฒนาออมทรัพย์ เป็นกลุ่มที่มีศักยภาพในการบริหารจัดการ และมีอุดมการณ์ร่วมที่ชัดเจน จึงทำให้กลุ่มมีพัฒนาการในการเรียนรู้ที่เร็ว สังกัดได้จากแผนปฏิบัติงาน และผลการดำเนินงานที่ผ่านมาของกลุ่มได้รับการยอมรับจากคนในชุมชนสนใจสมัครเป็นสมาชิกเพิ่มขึ้นทุกปี และกลุ่มมียอดเงินออมหลายล้านบาท เป็นสถาบันการเงินในชุมชนสามารถช่วยเหลือสมาชิกเวลาเดือดร้อนเรื่องการเงินได้เป็นอย่างดี

2.10 ด้านองค์ความรู้เด่น กลุ่มออมทรัพย์ มีปัจจัยในการก่อเกิดจากสภาพปัญหาและความต้องการของคนในชุมชนที่แท้จริง และมีเป้าหมายคือ การพึ่งตนเองและมีความเป็นอยู่แบบพอเพียงยุทธศาสตร์ในการทำงานเน้นพัฒนาจากฐานที่เป็นทุนเดิมของชุมชน มีระบบการบริหารจัดการที่โปร่งใส ซึ่งถือเป็นจุดแข็งและองค์ความรู้เด่นของกลุ่ม

2.11 ด้านการจัดการความรู้ รูปแบบการจัดการความรู้ของกลุ่มจะมีวิธีการที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะคือ เน้นการค้นหาศักยภาพจุดแข็งของกลุ่ม แล้วนำมาหาวิธีการหนุนเสริมด้วยการพัฒนาต่อยอดในสิ่งที่กลุ่มมีอยู่แล้ว จากนั้นก็จะพัฒนาระดับองค์ความรู้ในส่วนที่สำคัญจำเป็นที่กลุ่มขาดหายไปด้วยเทคนิคที่หลากหลาย เช่น ลงมือปฏิบัติจริง ประชุมทบทวนสะท้อนผลการดำเนินงานที่ผ่านมาเกี่ยวกับการบริหารจัดการ (คน งาน เงิน) ฝึกอบรม และศึกษาดูงานพื้นที่ต้นแบบ แล้วนำมาสรุปสะท้อนผลปรับปรุงแก้ไข และถ่ายทอดขยายผลในสิ่งที่ประสบผลสำเร็จ ซึ่งถือเป็นวิธีการจัดการด้วยกลไกภายในชุมชนเอง

3. กลุ่มข่าวปลอดสารพิษ

3.1 ด้านการมีส่วนร่วม คนในชุมชนเกิดความตระหนักในการทำงานเพื่อส่วนรวม และเล็งเห็นประโยชน์สาธารณะ มีการทำงานแบบมีส่วนร่วมมากขึ้นทั้งในส่วนของ การวางแผน ร่วมปฏิบัติ ร่วมรับผิดชอบ และร่วมรับผลประโยชน์ นอกจากนี้คนในกลุ่มยังมี เป้าหมายร่วมกันที่ชัดเจนในการขับเคลื่อนงานภายใต้แผนการดำเนินงานของกลุ่ม และแผนแม่บท ชุมชน เด็กเยาวชนเริ่มเข้ามามีบทบาทในการทำงานเพื่อส่วนรวมมากขึ้น ด้วยการเรียนรู้โดยใช้ ภูมิปัญญาของชุมชนเป็นฐาน ส่งเสริมให้มีการจัดการทรัพยากรที่มีอยู่ให้คุ้มค่าและเกิดประโยชน์ สูงสุด ซึ่งเป็นเป้าหมายร่วมกันของสมาชิกที่จะนำไปสู่การทำเกษตรปลอดสารพิษสู่ฟุ้งตนเองได้

3.2 ด้านภาวะผู้นำ เกิดผู้นำภูมิปัญญา ผู้นำทางธรรมชาติ ซึ่งในช่วงที่ ผ่านมาผู้นำเหล่านี้ เริ่มจะไม่ได้รับความสนใจของคนทั่วไป นอกจากนี้การทำปุ๋ยชีวภาพถือเป็นเรื่อง ใหม่ในการทำงานเกษตรปลอดสาร ต้องผ่านกระบวนการวิจัย โดยการจดบันทึก สังเกตการ เปลี่ยนแปลง ส่งผลให้สมาชิกกลุ่มเกิดกระบวนการเรียนรู้ในการทำงาน

3.3 ด้านโครงสร้างองค์กร กลุ่มองค์กรเริ่มเรียนรู้และพัฒนา กระบวนการทำงานที่เป็นระบบมากขึ้น มีโครงสร้างการบริหารจัดการที่ชัดเจน มีกฎระเบียบ กติกา ร่วมกัน แผนการดำเนินงานที่ชัดเจน ซึ่งสิ่งเหล่านี้เกิดขึ้นเองโดยธรรมชาติ และกลไกการทำงาน ร่วมกันแบบลองผิดลองถูกจนได้รูปแบบวิธีการเรียนรู้ที่เหมาะสม สมาชิกเริ่มตระหนักและเล็งเห็น ถึงความสำคัญของการทำงานในลักษณะการรวมกลุ่ม

3.4 ด้านการประเมินสภาพปัญหา เกิดเวทีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ระหว่างสมาชิกทั้งที่เป็นทางการ และไม่เป็นทางการมากขึ้น เพื่อสะท้อนผลการดำเนินงาน ถึงสภาพ ปัญหา สาเหตุ ผลกระทบที่เกิดขึ้นกับการทำเกษตรปลอดสารพิษ นำไปสู่การกำหนดทิศทาง การ พัฒนางานต่อเนื่องจนเกิดแผนปฏิบัติงานที่ชัดเจน มีการพัฒนารูปแบบการเรียนรู้ในการทำงานใน ลักษณะใหม่ๆ เช่น การทดลองหาวัตถุดิบในการผลิตที่ได้ผลผลิตที่มีคุณภาพสูงสุด

3.5 ด้านการระดมทุน การดำเนินงานของกลุ่มในระยะแรก ทำให้กลุ่ม ไม่มีทุนสนับสนุนจากหน่วยงานต่างๆ จึงต้องอาศัยการระดมทุนจากสมาชิกทั้งในส่วนของ การระดม ความคิด การเสียสละเวลา เงินหุ้น วัสดุ อุปกรณ์ ที่จำเป็นในการปฏิบัติงาน ซึ่งแสดงให้เห็นถึง ความเสียสละผลประโยชน์เพื่อส่วนรวม ชุมชนโดยมีเป้าหมายสูงสุดเพื่อการพึ่งตนเอง

3.6 ด้านทักษะการคิดเชิงวิเคราะห์ เกิดจากความคิดของผู้นำทั้งใน ระดับชุมชน และกลุ่มองค์กรที่ต้องการพึ่งตนเอง จึงได้ระดมความคิดหาวิธีการที่จะทำให้ชุมชน สามารถพึ่งตนเองและมีความเป็นอยู่แบบพอเพียง จึงนำไปสู่การค้นหาค้นหาศักยภาพ ปัญหา และความ ต้องการของชุมชน โดยยึดภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชนเป็นกลไกในการขับเคลื่อนงานอีกทางหนึ่ง พบว่าหากไม่มีการปรับเปลี่ยนรูปแบบการทำการเกษตรจากใช้ปุ๋ยเคมี นอกจากจะส่งผลเสียต่อต้นทุน

ในการผลิตที่สูงแล้ว ผลผลิตไม่ได้ราคาและส่งผลเสียต่อผู้บริโภคในระยะยาวยังจะทำให้คุณภาพของดินเสื่อมโทรมไปด้วย การทำเกษตรปลอดสารโดยใช้ปุ๋ยชีวภาพจึงเป็นทางออกหนึ่งที่ช่วยแก้ไขปัญหานี้ ซึ่งเป็นอีกช่องทางหนึ่งที่ชุมชนจะพึ่งตนเองได้

3.7 ด้านการเชื่อมโยงหน่วยงานอื่นๆ เครือข่าย ในส่วนของการเชื่อมโยงหน่วยงานอื่นๆ โดยเฉพาะหน่วยงานภายนอกทั้งด้านวิชาการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กรมการพัฒนาชุมชน ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สำนักงานเกษตรอำเภอนาปีปทุม ด้านประสานความร่วมมือ เครือข่ายภายในตำบล ตำบลใกล้เคียงตำบลนาข่า หน่วยงานด้านการศึกษาในพื้นที่ งบประมาณ เช่น กรมการพัฒนาชุมชน องค์การบริหารส่วนตำบลประจักษ์พัฒนา

3.8 ด้านบทบาทหน่วยงานสนับสนุน บทบาทของหน่วยงานที่สนับสนุนกลุ่มกิจกรรมที่ผ่านมายังไม่สามารถตอบสนองความต้องการของกลุ่มได้ ทั้งแหล่งทุน วัสดุ อุปกรณ์ วัตถุดิบ และวิชาการ เช่น อบรมเสริมทักษะและพัฒนาศักยภาพ เพราะเป้าหมายการดำเนินงานที่กลุ่มวางไว้ ยังต้องการหนุนเสริมจากภายนอกอีกในหลายประเด็น โดยเฉพาะประเด็นการยกระดับองค์ความรู้สู่การเป็นหมู่บ้านผลิตผลทางการเกษตรปลอดภัยจากสารพิษ ซึ่งเป็นหนึ่งยุทธศาสตร์ในแผนแม่บทชุมชน

3.9 ด้านความสามารถการจัดการพัฒนา ปุ๋ยชีวภาพบ้านหนองเหล่า เป็นกลุ่มที่มีศักยภาพในการบริหารจัดการ และมีอุดมการณ์ร่วมที่ชัดเจน จึงทำให้กลุ่มมีพัฒนาการในการเรียนรู้ที่เร็ว สังเกตได้จากแผนปฏิบัติงาน และผลการดำเนินงานที่ผ่านมาของกลุ่มผลิตมีคุณภาพ สามารถเพิ่มผลผลิตทางการเกษตรได้เป็นอย่างดี มีกิจกรรมการดำเนินงานที่ต่อเนื่องสมาชิกให้ความสนใจเข้าร่วมกิจกรรมเป็นดี

3.10 ด้านองค์ความรู้เด่น ปุ๋ยชีวภาพบ้านหนองเหล่า มีปัจจัยในการก่อเกิดจากสภาพปัญหาและความต้องการของคนในชุมชนที่แท้จริง และมีเป้าหมายคือ การพึ่งตนเองและมีความเป็นอยู่แบบพอเพียงยุทธศาสตร์ในการทำงานเน้นพัฒนาจากฐานที่เป็นทุนเดิมของชุมชน มีระบบการบริหารจัดการที่โปร่งใส ซึ่งถือเป็นจุดแข็งและองค์ความรู้เด่นของกลุ่ม

3.11 ด้านการจัดการความรู้ รูปแบบการจัดการความรู้ของกลุ่มจะมีวิธีการที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะคือ เน้นการค้นหาศักยภาพจุดแข็งของกลุ่ม แล้วนำมาหาวิธีการหนุนเสริมด้วยการพัฒนาต่อยอดในสิ่งที่กลุ่มมีอยู่แล้ว จากนั้นก็จะพัฒนาระดับองค์ความรู้ในส่วนที่สำคัญจำเป็นที่กลุ่มขาดหายไปด้วยเทคนิคที่หลากหลาย เช่น ลงมือปฏิบัติจริง ประชุมทบทวน สะท้อนผลการดำเนินงานที่ผ่านมาเกี่ยวกับการบริหารจัดการ (คน งาน เงิน) ฝึกอบรม และศึกษาดูงานพื้นที่ต้นแบบ แล้วนำมาสรุปสะท้อนผลปรับปรุงแก้ไข และถ่ายทอดขยายผลในสิ่งที่ประสบผลสำเร็จ ซึ่งถือเป็นวิธีการจัดการด้วยกลไกภายในชุมชนเอง

4. กลุ่มอนุรักษ์วัฒนธรรม

4.1 ด้านการมีส่วนร่วม คนในชุมชนเกิดความตระหนักในการทำงานเพื่อส่วนรวม และเล็งเห็นประโยชน์สาธารณะ มีการทำงานแบบมีส่วนร่วมมากขึ้นทั้งในส่วนของ การวางแผน ร่วมปฏิบัติ ร่วมรับผิดชอบ และร่วมรับผลประโยชน์ นอกจากนี้คนในกลุ่มยังมี เป้าหมายร่วมกันที่ชัดเจนในการขับเคลื่อนงานภายใต้แผนการดำเนินงานของกลุ่ม และแผนแม่บทชุมชน เด็กเยาวชนเริ่มเข้ามามีบทบาทในการทำงานเพื่อส่วนรวมมากขึ้น ด้วยการเรียนรู้จากผู้รู้สืบทอดภูมิปัญญา ประเพณี วัฒนธรรมอันดีงามของชุมชน

4.2 ด้านภาวะผู้นำ เกิดผู้นำภูมิปัญญา ผู้นำทางธรรมชาติ และผู้นำทางศาสนา ซึ่งในช่วงที่ผ่านมาผู้นำเหล่านี้เริ่มจะไม่ได้รับความสนใจของคนทั่วไป นอกจากนี้การทำงานร่วมกันระหว่างคนต่างวัย และชายหญิงชัดเจนมากขึ้น เด็กเยาวชนเข้ามามีส่วนร่วมใน ประเพณีต่างๆ ของชุมชนมากขึ้น เช่น ขบวนแห่บุญบั้งไฟ การแข่งขันและประกวดกลองยาว

4.3 ด้านโครงสร้างองค์กร กลุ่มองค์กรเริ่มเรียนรู้และพัฒนากระบวนการทำงานที่เป็นระบบมากขึ้น มีโครงสร้างการบริหารจัดการที่ชัดเจน มีกฎระเบียบ กติการ่วมกัน แผนการดำเนินงานที่ชัดเจน ซึ่งสิ่งเหล่านี้เกิดขึ้นเองโดยธรรมชาติ และกลไกการทำงานร่วมกัน สมาชิกเริ่มตระหนักและเล็งเห็นถึงความสำคัญของการทำงานในลักษณะการรวมกลุ่มมากขึ้น

4.4 ด้านการประเมินสภาพปัญหา เกิดเวทีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างสมาชิกแบบไม่เป็นทางการมากขึ้น เพื่อสะท้อนผลการดำเนินงาน ถึงสภาพปัญหา สาเหตุ นำไปสู่การกำหนดทิศทางการพัฒนางานต่อเนื่องจนเกิดแผนปฏิบัติงานที่ชัดเจน มีการพัฒนารูปแบบการเรียนรู้ในการทำงานในลักษณะใหม่ๆ เช่น การจัดกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

4.5 ด้านการระดมทุน เนื่องจากกลุ่มองค์กรอยู่ในช่วงของการเริ่มต้น ทำให้กลุ่มไม่มีทุนสนับสนุนจากหน่วยงานต่างๆ จึงต้องอาศัยการระดมทุนจากสมาชิกทั้งในส่วนของ การระดมความคิด การเสียสละเวลาในการเข้าร่วมกิจกรรม เงินทุน วัสดุ อุปกรณ์ ที่จำเป็นในการปฏิบัติงาน ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความเสียสละผลประโยชน์เพื่อส่วนรวม ชุมชนโดยมีเป้าหมายสูงสุดเพื่อการพึ่งตนเอง

4.6 ด้านทักษะการคิดเชิงวิเคราะห์ เกิดจากความคิดของผู้นำทั้งในระดับชุมชน และกลุ่มองค์กรที่ต้องการพึ่งตนเอง จึงได้ระดมความคิดหาวิธีการที่จะทำให้ชุมชนสามารถพึ่งตนเองและมีความเป็นอยู่แบบพอเพียง จึงนำไปสู่การมองย้อนไปในอดีตและมีการฟื้นฟูภูมิปัญญา ประเพณี วัฒนธรรมที่ดีงามของชุมชนเป็นกลไกในการขับเคลื่อนงานอีกทางหนึ่ง

4.7 ด้านการเชื่อมโยงหน่วยงานอื่นๆ เครือข่าย ในส่วนของการเชื่อมโยงหน่วยงานอื่นๆ โดยเฉพาะหน่วยงานภายนอกทั้งด้านวิชาการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

ด้านประสานความร่วมมือ ชุมชนใกล้เคียงตำบลนาข่า หน่วยงานด้านการศึกษา งบประมาณ เช่น กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม ที่ทำการปกครองจังหวัดมหาสารคาม องค์การบริหารส่วนตำบล ประชาพัฒนา

4.8 ด้านบทบาทหน่วยงานสนับสนุน บทบาทของหน่วยงานที่สนับสนุนกลุ่มกิจกรรมที่ผ่านมายังไม่สามารถตอบสนองความต้องการของกลุ่มได้ ทั้งแหล่งทุน และวิชาการ เช่น อบรมเสริมทักษะและพัฒนาศักยภาพ เพราะเป้าหมายการดำเนินงานที่กลุ่มวางไว้ ยังต้องการหนุนเสริมจากภายนอกอีกในหลายประเด็น โดยเฉพาะประเด็นการยกระดับองค์ความรู้สู่ การเป็นหมู่บ้านแห่งการเรียนรู้และศูนย์กลางวัฒนธรรม ซึ่งเป็นหนึ่งยุทธศาสตร์ในแผนแม่บทชุมชน

4.9 ด้านความสามารถจัดการพัฒนา กลุ่มอนุรักษ์วัฒนธรรม เป็นกลุ่มที่มีศักยภาพในการบริหารจัดการ และมีอุดมการณ์ร่วมที่ชัดเจน จึงทำให้กลุ่มมีพัฒนาการเรียนรู้ที่เร็ว สังเกตได้จากแผนปฏิบัติงานและผลการดำเนินงานที่ผ่านมาของกลุ่มได้รับการยอมรับจาก หน่วยงานภายนอก และเป็นหมู่บ้านพัฒนาด้านแบบของจังหวัดมหาสารคาม โดยเฉพาะกิจกรรมการ ท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์สามารถสร้างชื่อเสียงให้กับจังหวัดมหาสารคามเป็นอย่างมากและขบวนแห่บั้งไฟ ก็สร้างชื่อเสียงให้กับชุมชนเป็นที่รู้จักของบุคคลทั่วไป สร้างงาน สร้างรายได้ ให้กับคนในชุมชนได้อีกทางหนึ่งด้วย

4.10 ด้านองค์ความรู้เด่น กลุ่มอนุรักษ์วัฒนธรรมมีปัจจัยในการก่อเกิดจากสภาพปัญหาและความต้องการของคนในชุมชนที่แท้จริง และมีเป้าหมายคือ การพึ่งตนเองและมีความเป็นอยู่แบบพอเพียงยุทธศาสตร์ในการทำงานเน้นพัฒนาจากฐานที่เป็นทุนเดิมของชุมชน ซึ่งถือเป็นจุดแข็งและองค์ความรู้เด่นของกลุ่ม

4.11 ด้านการจัดการความรู้ รูปแบบการจัดการความรู้ของกลุ่มจะมีวิธีการที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะคือ เน้นการค้นหาศักยภาพจุดแข็งของกลุ่ม แล้วนำมาหาวิธีการหนุนเสริมด้วยการพัฒนาต่อยอดในสิ่งที่กลุ่มมีอยู่แล้ว จากนั้นก็จะพัฒนาระดับองค์ความรู้ในส่วนที่สำคัญจำเป็นที่กลุ่มขาดหายไปด้วยเทคนิคที่หลากหลาย เช่น ลงมือปฏิบัติจริง ประชุมทบทวน สะท้อนผลการดำเนินงานที่ผ่านมา ฝึกอบรม และศึกษาดูงานพื้นที่ต้นแบบ แล้วนำมาสรุปผลปรับปรุงแก้ไข และถ่ายทอดขยายผล ซึ่งถือเป็นวิธีการจัดการด้วยกลไกภายในชุมชนเอง

จากผลการดำเนินงาน สรุปการจัดการความรู้ที่ส่งผลต่อการพัฒนางานตามแผน

ดังตาราง 20

ตาราง 20 การจัดการความรู้องค์กรชุมชน จำแนกตามกลุ่มองค์กรชุมชน

การจัดการ ความรู้	กลุ่มชนมเงินสมุนไพร	กลุ่มออมทรัพย์	กลุ่มข้าวปลอดสารพิษ	กลุ่มอนุรักษ์ วัฒนธรรม
การสร้าง ความรู้	กลุ่มไปศึกษาดูงานที่ชุม แพ จ.ขอนแก่น ความมุ่ง ไปศึกษาดูงานที่ระยอง ดู งานบ้านตำแย ต.โพธิ์ชัย จากการศึกษาดูงานกลุ่ม นำมาลองฝึกปฏิบัติทำที่ ประสบความสำเร็จแต่ยัง ขาดเครื่องมือในการหมัก คือเครื่องมือแป้ง ที่ยังเป็น ปัญหาของทางกลุ่มอยู่ แต่ ทางกลุ่มก็ได้ใช้ครก กระเบื้องแทนเครื่องมือ ซึ่งต่อไปคงจะพัฒนาและ ดำเนินการจัดหาต่อไป เพื่อพัฒนากลุ่มให้เข้ม แข็ง เกิดการสร้างงาน สร้างรายได้	กลุ่มไปศึกษาดูงาน ที่ จังหวัดจันทบุรี 10 คน ฝึกอบรม ด้านการบริหาร จัดการ การเงิน การบัญชี กลุ่มมีการจัดบันทึก การ แยกสมุดบันทึกให้เป็น ระบบ เช่น สมุดฝากราย เดือน สมุดเงินกู้ สมุด ดอกเบี้ย การจัดสรร ดอกเบี้ย ฯลฯ	ไปศึกษาดูงานอบรม และฝึกปฏิบัติจริงที่ศูนย์ อบรมเกษตรธรรมชาติ “กิวเซ” จังหวัดสระบุรี , สถาบันราชมงคลที่ สกลนคร , กลุ่มผลิตปุ๋ย ชีวภาพอัดเม็ดและข้าว กล้องปลอดสารพิษ อ. ลำปลายมาศ จ.บุรีรัมย์ ทำให้สมาชิก , บุคลากร ในกลุ่มนำความรู้มา ปรับปรุงและดำเนินการ ในกลุ่ม ก่อให้เกิดการ พัฒนาในกลุ่มในระดับ หนึ่ง , ก่อสร้างโรงเรือน , มีเครื่องจักรที่มี คุณภาพ	มีการรวมกลุ่ม ถ่ายทอดภูมิปัญญาให้ คนรุ่นใหม่ ชาวชน และผู้สนใจ
การจำแนก ความรู้	1) การผลิตขนมจีน นาย ยุทธ วาริยันต์ , นางนันท ทะนา บุญศรี , นางดวงใจ เพชรนาวาส 2) การจับ เส้นขนมจีน นาง สัมพันธ์ คำเจริญ , นาง ทองใบ ทองมาก นางคำ ผัด สิงห์ฉลาด	มีการดำเนินงานเป็นฝ่าย ดังนี้ 1) ฝ่ายบริหาร นางดวงใจ เพชรนาวาส 2) ฝ่ายเงินกู้ นางอุดร วาริยันต์ 3) ฝ่าย ประชาสัมพันธ์ นางละมุล สืบสำราญ	1) จัดทำบัญชีวางแผน การผลิตปุ๋ยชีวภาพเม็ด ให้ได้วันละ 1 ตัน 2) สูตรปุ๋ย ส่วนผสม (1) มูลสัตว์ 100 ก.ก (2) รำอ่อน 100 ก.ก (3) แกลบ 100 ก.ก (4) น้ำ, กากน้ำตาล,	1) เรื่องคอนปู้ตา นายหวัน มุกดา , นายกลม กุลนิตย์ 2) เรื่องพายบายศรี พระครูประทุม ปัญญารักษ์ 3) กลองยาว นายชาลี พรมศรี

ตาราง 20 (ต่อ)

การจัดการ ความรู้	กลุ่มชนมจินสมุนไพร	กลุ่มออมทรัพย์	กลุ่มข้าวปลอดสารพิษ	กลุ่มอนุรักษ์ วัฒนธรรม
	3) การเงินการบัญชี นาง ดวงใจ เพชรนาवास, นาย ยุทธ วาริยันต์ 4) การตลาด นายยุทธ วาริยันต์, นางดวงใจ เพชรนาवास 5) การทำ แป้งหมัก นางดวงใจ เพชรนาवास, นายยุทธ วาริยันต์ 6) ฝ่ายตรวจสอบ ผลิตภัณฑ์ นางทองใบ ทองมาก 7) ช่างซ่อม นายสุวิชัย ทองมาก, นาย จำเนียร ลีลาภูด, นายบุญ ชู จันทะฤทธิ์, นายอุดม ศักดิ์ บุญศรี, นายยุทธ วาริยันต์	4) ฝ่ายตรวจสอบ นายเกต ศักดิ์ ชื่นภักดี, นายวิรัช เพชรนาवास 5) ฝ่ายที่ปรึกษา นายทอง พูน สระใหญ่, นายอุดม ศักดิ์ บุญศรี	(5) น้ำหมักชีวภาพ 100 ก.ก ได้ปุ๋ยเม็ด 300 ก.ก 3) วิธีการผลิต นำมูล สัตว์ แกลบ ผสมให้เข้า กัน รดด้วยน้ำ เติมน้ำ กากน้ำตาลและน้ำหมัก ผสมคลุกเคล้าให้เข้ากัน หมักไว้ 7 หลังจากนั้น นำไปใส่เครื่องจักรเพื่อ ผลิตเป็นปุ๋ยอัดเม็ด	นายหนูเคน สืบ สำราญ 4) ขบวนการแห่งไฟ สวยงาม พระครูปทุม ปัญญาภรณ์
การจัดเก็บ ความรู้	เก็บไว้ในตัวบุคคล นาย ยุทธ วาริยันต์, นาง ดวงใจ เพชรนาवास การหมักข้าว เก็บเป็นเอกสาร จด บันทึก เก็บไว้เป็นข้อมูล ในคอมพิวเตอร์ ที่ศูนย์ จัดการความรู้องค์กร ชุมชน	มีการจัดไว้ในตัวบุคคล เก็บเป็นเอกสาร เก็บใน คอมพิวเตอร์เป็นบางส่วน	เก็บไว้ในตัวบุคคล ผู้ชำนาญการ ได้แก่ (1) นายชารี พรหมศรี (2) นายศราวุฒิจิตฤทธิ์ (3) นายเชื่อน วาริยันต์ (4) นายบุญดี นันทเสนา (5) นายจำเนียร ลีลาภูด และจัดเก็บในลักษณะ เอกสารของกลุ่ม	มีอยู่ในตัวบุคคล แต่ ยังไม่มีมีการถอดองค์ ความรู้เป็นเอกสาร หลักฐาน

ตาราง 20 (ต่อ)

การจัดการ ความรู้	กลุ่มชนมจีน สมุนไพร	กลุ่มออม ทรัพย์	กลุ่มข้าวปลอดสารพิษ	กลุ่มอนุรักษ์ วัฒนธรรม
การนำไปใช้	มีการถ่ายทอดสอน งานให้แก่ผู้สนใจ เช่น กลุ่มชนมจีนบ้าน น้ำเกลี้ยง หลักสูตร 5 วัน การเชื่อมโยง หลักสูตรท้องถิ่นใน ระดับการศึกษาชั้น พื้นฐานของโรงเรียน บ้านหนองเหล่า ซึ่ง จัดทำโดยนิติต ปริญญาโท สาขาการ วิจัยการศึกษา	ได้มีการ ถ่ายทอดสอน งานให้กับ กลุ่มกองทุน หมู่บ้าน กลุ่ม สมาชิก สงเคราะห์ ของหมู่บ้าน ใกล้เคียง ภายในตำบล ปัจจุบันกลุ่ม วางแผนที่จะ จัดทำธนาคาร หมู่บ้าน	1) ตามที่กลุ่มได้มีความรู้ในด้านการบริหาร จัดการและด้านอื่น ๆ ได้ถ่ายทอดให้สมาชิก เครือข่ายในตำบล และกลุ่มบุคคลกรที่ สนใจ , สามารถถ่ายทอดให้เยาวชน นักเรียน นักศึกษา เป็นองค์ความรู้ได้อย่าง หนึ่งสามารถนำไปปฏิบัติได้เอง 2) สมาชิกหรือผู้ใช้ปุ๋ยชีวภาพ มีความ ปลอดภัยจากสารเคมี คำนึงความอุดมสมบูรณ์ ให้กับไร่นา 3) สภาพแวดล้อมดีขึ้น และสามารถที่จะ พึ่งตนได้อย่างยั่งยืนต่อไป 4) กลุ่มผู้ปลูกข้าวหอมมะลิปลอดสารพิษ บ้านเหล่าราษฎร์พัฒนา หมู่ 5 จำนวน 25 คน ปี 2548/2549 5) สาขิต เผยแพร่แก่ชาวต่างชาติ ออสเตรเลีย , แคนาดา ปี 2549/2550 6) กลุ่มองค์กรชุมชนที่มาศึกษาปี 2549 จำนวน 5 คณะ รวม 200 คน 7) ได้ถอดองค์ความรู้การผลิตปุ๋ยชีวภาพ เป็นหลักสูตรท้องถิ่นในระดับการศึกษาชั้น พื้นฐานช่วงชั้นที่ 2 ของโรงเรียนบ้านเหล่า ราษฎร์พัฒนา	การนำไปใช้ มีการ รับจ้างทำพาน บายศรีในงานต่าง ๆ มีขบวนแห่บั้ง ไฟสวยงามทุกปี มี การเลี้ยงคอนปุดา ก่อนลงนา และ หลังเก็บเกี่ยวทุกปี และมีการ บวงสรวงขอพร จากชาวบ้านและ ชุมชนเป็นประจำ ทุกปี
การ แลกเปลี่ยน ความรู้	มีการแลกเปลี่ยน เรียนรู้กันในกลุ่ม เครือข่ายนอกตำบล จากกลุ่มบุคคลที่ สนใจมาศึกษาดูงาน ศึกษาจากผู้รู้ใน ชุมชน	จากกลุ่มที่มา ศึกษาดูงาน (ดูจากสมุด ตรวจเยี่ยม รวมทั้งหมด 5 คณะ)	มีการแลกเปลี่ยนความรู้กับสมาชิกเครือข่าย ทั้งในและนอกชุมชน , ตำบล , อำเภอ , จังหวัด และหน่วยงานราชการ สถาบัน ต่างๆ โดยเฉพาะศูนย์จัดการความรู้ของ องค์กรชุมชนบ้านน้ำเกลี้ยง	การแลกเปลี่ยน เรียนรู้ มีนักเรียน นักศึกษามาฝึกทำ พานบายศรีเป็น ประจำ มีนักเรียน สนใจร่วมขบวน ฟ้อนรำและกลอง ยาว

ตาราง 20 (ต่อ)

การจัดการ ความรู้	กลุ่มชนมจีนสมุนไพร	กลุ่มอมทรัพย์	กลุ่มข้าวปลอดสารพิษ	กลุ่มอนุรักษ์ วัฒนธรรม
การ ประเมินผล	1) การบริหารจัดการกลุ่ม มีบริหารจัดการด้านการเงิน การบัญชีที่เป็นระบบ ตรวจสอบได้ มีการจด บันทึก การดำเนินงานทุก วัน มีการปันผลทุกปี 2) การผลิต กลุ่มมีการ พัฒนาจากประสบการณ์ การดำเนินงานมาปรับปรุง ในการผลิตทันที ความ ต้องการของลูกค้าผลิต ทุกวัน	1) จากการจัดตั้งกลุ่มปี 2541 จนถึงปัจจุบัน กลุ่มมีการพัฒนามา เรื่อย ๆ ไม่ว่าจะเป็น ด้านสมาชิกที่เพิ่มขึ้น เงินทุนหมุนเวียนมาก ขึ้น มีการปันผลทุกปี 2) มีการจัดสวัสดิการ ให้กับชุมชน จัด ทุนการศึกษา	1) ด้านการบริหาร จัดการ มีการทำงาน แบบมีส่วนร่วม , ผลิตภัณฑ์มีคุณภาพ ราคาถูก สมาชิกมี รายได้เสริม มีการจด บันทึกข้อมูลต่าง ๆ 2) ด้านการผลิต มี เครื่องหมายการค้าเป็น ของตน คือ ปุ๋ยชีวภาพ อัดเม็ดตรา “ข้าวยาง ใหญ่”	องค์ความรู้ตามการ จำแนกความรู้ ซึ่งได้ จัดกิจกรรมในช่วง หมู่บ้านการท่องเที่ยว เชิงอนุรักษ์ ในปี 2548 ร่วมกับกรม ส่งเสริม อุตสาหกรรม จำนวน 4 ครั้ง ะละ 40 คน สามารถบริหาร จัดการให้เกิด
	3) คุณภาพผลิตภัณฑ์ เป็น ที่ยอมรับของคนทั้งในและ นอกชุมชน เหนียวนุ่ม ไม่ เปรี้ยว 4) ตลาดหรือด้านการตลาด มีตลาดรองรับทั้งในและ นอกชุมชน เช่น บ้านหนอง สระ บ้านหนองสูง บ้านป่า แดง บ้านลิ้นฟ้า โรงเรียน ประชาพัฒนา โรงเรียนบ้าน ประแหง บ้านหนองต่อ ตลาดนัดตามบ้านต่างๆ ลูกค้าชาว	มีเงินสงเคราะห์สมาชิก ที่เสียชีวิต 3) มีเงินสาธารณะ ประโยชน์ สร้างศูนย์ จัดการความรู้ ขององค์กรชุมชน 4) เป็นกลุ่มที่เข้มแข็ง มีทุนหมุนเวียน มีการ บริหารจัดการที่เป็น ระบบ มีความโปร่งใส ตรวจสอบได้	3) มีตลาดจำหน่ายใน ชุมชน 4) ขาดความต่อเนื่อง ในการติดตาม ประเมินผลจาก ภายนอกส่งผลให้ขาด ความเชื่อมโยงความรู้	กิจกรรมของกลุ่ม อนุรักษ์วัฒนธรรม ได้ เป็นที่น่าพอใจ

ประเมินสรุปผล การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่นำไปสู่การดำเนินการจัดการความรู้ขององค์กร ชุมชน จำแนกตามบุคคล กลุ่มองค์กรชุมชนและหมู่บ้านโดยรวมทั้งสองหมู่บ้านดังนี้

1. บุคคลเรียนรู้

1.1 ผู้ร่วมวิจัย ได้แก่ ผู้อำนวยการความสะอาดทั้ง 2 หมู่บ้าน และผู้วิจัย (นักจัดการความรู้)

1.1.1 บทบาทหน้าที่ ช่วยส่งเสริมให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในชุมชน อำนาจความสะอาดต่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และเชื่อมโยงผู้คนในชุมชนได้มีการเรียนรู้

1.1.2 กระบวนการเรียนรู้

1) ได้เรียนรู้ในการจัดกระบวนการเรียนรู้ให้กับกลุ่ม ทั้งในแง่ของการ ทบทวนความรู้ การคิดค้นในการเสริมความรู้เพิ่มขึ้นให้กับกลุ่มบรรลุเป้าหมาย

2) ได้เรียนรู้จากกระบวนการเรียนรู้ที่โครงการวิจัยจัดเสริมในเวลาต่าง ๆ ได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับกลุ่มอื่น ๆ เพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในการทำงานกับกลุ่มและระดับหมู่บ้าน

3) ได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่ม และการเรียนรู้ควบคู่การปฏิบัติ

1.1.3 การจัดการความรู้

1) ที่มาของความรู้ของกลุ่ม เริ่มต้นจากการทบทวนองค์ความรู้ที่กลุ่มมี โดยการจัดเวที วิเคราะห์ ทบทวน แผนงานกิจกรรม ผลผลิต การดำเนินงาน

2) จัดระบบคิดร่วมกับกลุ่มในการวางแผน เพื่อพัฒนาศักยภาพของกลุ่ม ผู้นำสมาชิก และภาคีแห่งความร่วมมือในระดับหมู่บ้าน เช่น สอบต.

3) ประเมินผลแบบมีส่วนร่วม โดยใช้ตัวชี้วัดความสำเร็จของการจัดการความรู้

4) มีระบบหนุนเสริมการจัดการความรู้ขององค์กรชุมชนที่ต่อเนื่อง

2. ผู้ปฏิบัติทั้ง 2 หมู่บ้าน ได้แก่ คุณกิจ ลิขิต (ผู้นำกลุ่ม ผู้ปฏิบัติกลุ่มอาสาสมัคร เข้าร่วมโครงการ)

2.1 บทบาทหน้าที่

2.1.1 เป็นผู้กำหนดเป้าหมาย ผลสัมฤทธิ์ของการปฏิบัติงานร่วมกัน

2.1.2 ค้นหาความรู้เด่นของกลุ่มองค์กรชุมชน

2.1.3 แสวงหาความรู้จากภายนอกมาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับบริบท เกิด องค์ความรู้ใหม่

2.1.4 สรุปบทเรียนและจดบันทึกข้อมูลองค์ความรู้ของกลุ่มองค์กรชุมชน

2.2 กระบวนการเรียนรู้

2.2.1 เราวางแผนไว้อย่างไร อะไรคือจุดหมายทางการปฏิบัติ

- 2.2.2 เมื่อเราคำเนินงานใช้ระยะหนึ่งแล้ว มีอะไรเกิดขึ้น
- 2.2.3 สิ่งใดเป็นไปตามที่วางแผนไว้ / ทำไมถึงเป็นเช่นนั้น
- 2.2.4 เรามีปัญหาอะไรบ้าง
- 2.2.5 เราน่าจะสามารถทำอะไรให้ดีขึ้นกว่าที่เป็นอยู่
- 2.2.6 ในการทำงานครั้งต่อไป สิ่งใดที่เราจะปฏิบัติแตกต่างไปจากครั้ง

ที่ผ่านมา ๆ มาบ้าง

2.3 การจัดการเรียนรู้

2.3.1 ที่มาของความรู้มีอยู่เดิมด้านใดบ้าง เช่นความรู้ในการผลิตชาใบหม่อน ทำไวน์ น้ำผลไม้ ออมทรัพย์ ขนมหินสมุนไพร ปุ๋ยชีวภาพ ปลุกหม่อน นวดแผนไทย และอนุรักษ์ วัฒนธรรม

2.3.2 พัฒนาความรู้ด้านการผลิต การให้บริการมาตรฐานสินค้า สินค้าที่เป็นเอกลักษณ์ชุมชน การเรียนรู้ในการบริหารวิสาหกิจชุมชน เพื่อลดต้นทุนการผลิต แหล่งเรียนรู้ที่ครบวงจร

2.3.3 ศูนย์จัดการความรู้ขององค์กรชุมชน เชื่อมโยงความรู้ทั้งภายใน และภายนอกชุมชน และเกิดการเรียนรู้ตามอัธยาศัย

2.3.4 สร้างองค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการเรียนรู้ ในข้อ 2 และ ข้อ3

2.3.4 จัดระบบความรู้เพื่อถ่ายทอด จำแนก จัดเก็บ นำความรู้ไปใช้ แลกเปลี่ยนเรียนรู้และประเมินผล

2.4 ผู้ประสานงานทั้ง 2 หมู่บ้าน ได้แก่ คุณประสาน (ผู้นำที่เป็นทางการ ผู้นำที่ไม่เป็นทางการ)

2.4.1 บทบาทหน้าที่ ประสานงานเครือข่ายกลุ่มองค์กรชุมชนในหมู่บ้าน และภาคีหมู่บ้านเป้าหมายโครงการ เข้าร่วมกิจกรรมอย่างต่อเนื่องและประเมินผลกิจกรรม ความคุ้มค่าคุ้มประโยชน์

2.4.2 กระบวนการเรียนรู้

1) ชาวบ้านได้เรียนรู้ในการมีส่วนร่วมในการทบทวนความต้องการ วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย และวัตถุประสงค์ในการพัฒนาองค์กรชุมชน

2) ผู้นำชุมชนสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลได้เรียนรู้ในการทำงานกับกลุ่ม ทั้งให้การสนับสนุนงบประมาณเข้าร่วมกิจกรรมที่กลุ่มจัด ขยายผลความรู้ให้ผู้อื่นเข้ามาเรียนรู้

3) สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลประจำหมู่บ้าน รู้ถึงความต้องการ ปัญหา อุปสรรค และให้การสนับสนุนโครงการ

4) ผู้นำที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการได้เข้าร่วมเรียนรู้ และร่วมกิจกรรมการจัดการความรู้ที่โครงการคาดหวัง เป็นผู้เชื่อมประสานการเรียนรู้

2.4.3 การจัดการความรู้

1) ที่มาของความรู้ได้มาจากปัญหา การตั้งคำถาม การแก้ปัญหาด้วยการปฏิบัติจริงลองผิดลองถูก จนเกิดองค์ความรู้ที่เหมาะสม สอดคล้องกับบริบทของตน

2) การจัดระบบการเรียนรู้ ต้องมีที่มาของการสร้างความรู้ การจำแนกการจัดเก็บ การนำไปใช้ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการประเมินผล

3) ผู้ประสานงานขึ้นอยู่กับศักยภาพของแต่ละพื้นที่ และนำเอาตัวชี้วัดความสำเร็จที่ส่งผลต่อการจัดการความรู้ให้ควบคู่กับการจัดการความรู้ เช่น บ้านน้ำเกลี้ยงให้ความสำคัญในด้านความสามารถในการพัฒนา บทบาทหน่วยงานภายนอก การมีส่วนร่วมและการจัดการความรู้ ส่วนบ้านเหล่าราษฎร์พัฒนามีการพัฒนาในรูปแบบการจัดการความรู้เป็นแบบก้าวกระโดด โดยให้ความสำคัญในด้านภาวะผู้นำ บทบาทหน่วยงานภายนอก การระดมทุน การมีส่วนร่วมความสามารถในการพัฒนาและการจัดการความรู้ของชุมชน

องค์ความรู้ จำแนกเป็นบุคคล กลุ่มองค์กรชุมชนและหมู่บ้าน

1. บุคคลมีการดึงความรู้ที่ฝังลึกอยู่ในตัวเอง มาผสมผสานกับความรู้ที่ได้จากภายนอก นำเอาไปปฏิบัติ ปรับปรุงพัฒนางานจนได้ข้อสรุป และมีการจดบันทึกเป็นเอกสารหลักฐานใช้ในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทั้งเวทีจริงและเวทีเสมือน จะเห็นได้จากผู้ปฏิบัติงานกลุ่ม ผู้อำนวยการความสะดวก ผู้จดบันทึกและผู้ประสานงาน ได้ปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่เกิดเป็นบุคคลใฝ่เรียนรู้ควบคู่กับการปฏิบัติเป็นไปตามวิสัยทัศน์ที่ตั้งไว้ ถือเป็นทีมผู้ร่วมวิจัยในหมู่บ้านที่เป็นจริง ผู้ช่วยอำนวยความสะดวกบ้านน้ำเกลี้ยง คือ นางดาหวัน บุญคำ ส่วนบ้านเหล่าราษฎร์พัฒนา คือ นางดวงใจ เพชรนาวาส หากผู้วิจัยถอนตัวออกไปบุคคลเหล่านี้สามารถที่จะพัฒนาศักยภาพเองเพิ่มขึ้นและเป็นผู้จัดการกระบวนการเรียนและเสริมพลังในหมู่บ้านได้ ผู้ปฏิบัติงานกลุ่ม ซึ่งถือว่าเป็นนักจัดการความรู้ตัวจริงมีความสามารถเชิงการคิดวิเคราะห์ การตั้งคำถามมากขึ้น และการสื่อความหมายเป็นภาษาเขียนเป็นไปด้วยความหลากหลาย จึงต้องอาศัยผู้อำนวยการความสะดวกและผู้จดบันทึกข้อมูลของหมู่บ้าน ส่วนผู้ประสานงานในชุมชนมีบทบาทสำคัญ ผลักดันให้ทีมผู้ร่วมวิจัย ได้เข้าร่วมกิจกรรมและแสดงผลงานเรื่องเล่าของตนเอง บ่งบอกถึงความภาคภูมิใจ

2. กลุ่มองค์กรชุมชนมีการบริหารจัดการโครงสร้าง การคิดวิเคราะห์ กำหนดเป้าหมาย การทำงานร่วมกัน มาตรฐานการทำงาน และการปฏิบัติงานควบคู่กับการจัดการความรู้จากประเด็นที่ง่าย มองเห็นความสำเร็จแล้วมีการตั้งโจทย์คำถามที่ทำทนายเพื่อปรับปรุงพัฒนางานให้ดีขึ้นกว่าที่เป็นอยู่ นำไปสู่การพึ่งตนเองในด้านวัตถุดิบ การปรับสภาพของดิน การจัดอันดับ

ความรู้เท่าทันไม่เสียเปรียบภายนอก นำไปสู่การรู้จักตนเอง การรู้จักทรัพยากร และสามารถจัดการทรัพยากรขั้นพื้นฐานได้ในบางส่วน ในด้านเทคนิคการผลิตและการบริหารจัดการองค์กร

2.1 ด้านเทคนิค

2.1.1 บ้านน้ำเกลี้ยง

- 1) สหกรณ์การเกษตรประชาคมน้ำเกลี้ยงเวียงชัย ได้แก่ การผลิตชาเขียว ใบหม่อน ข้าวเกรียบพลหม่อน การผลิตน้ำผลไม้และการผลิตไวน์ผลไม้หม่อน
- 2) กลุ่มปุ๋ยชีวภาพ ได้แก่ การผลิตปุ๋ยอัดเม็ด การผลิตปุ๋ยผง การทดลองใช้ปุ๋ยกับต้นข้าว
- 3) กลุ่มนวดแผนไทย ได้แก่ การนวดคลายเครียด การนวดพื้นฐาน การจับเส้น
- 4) ปลุกหม่อนเลี้ยงไหม ได้แก่ การเพาะซำกล้าหม่อน การตอนกิ่งหม่อน การตัดต่อหม่อน

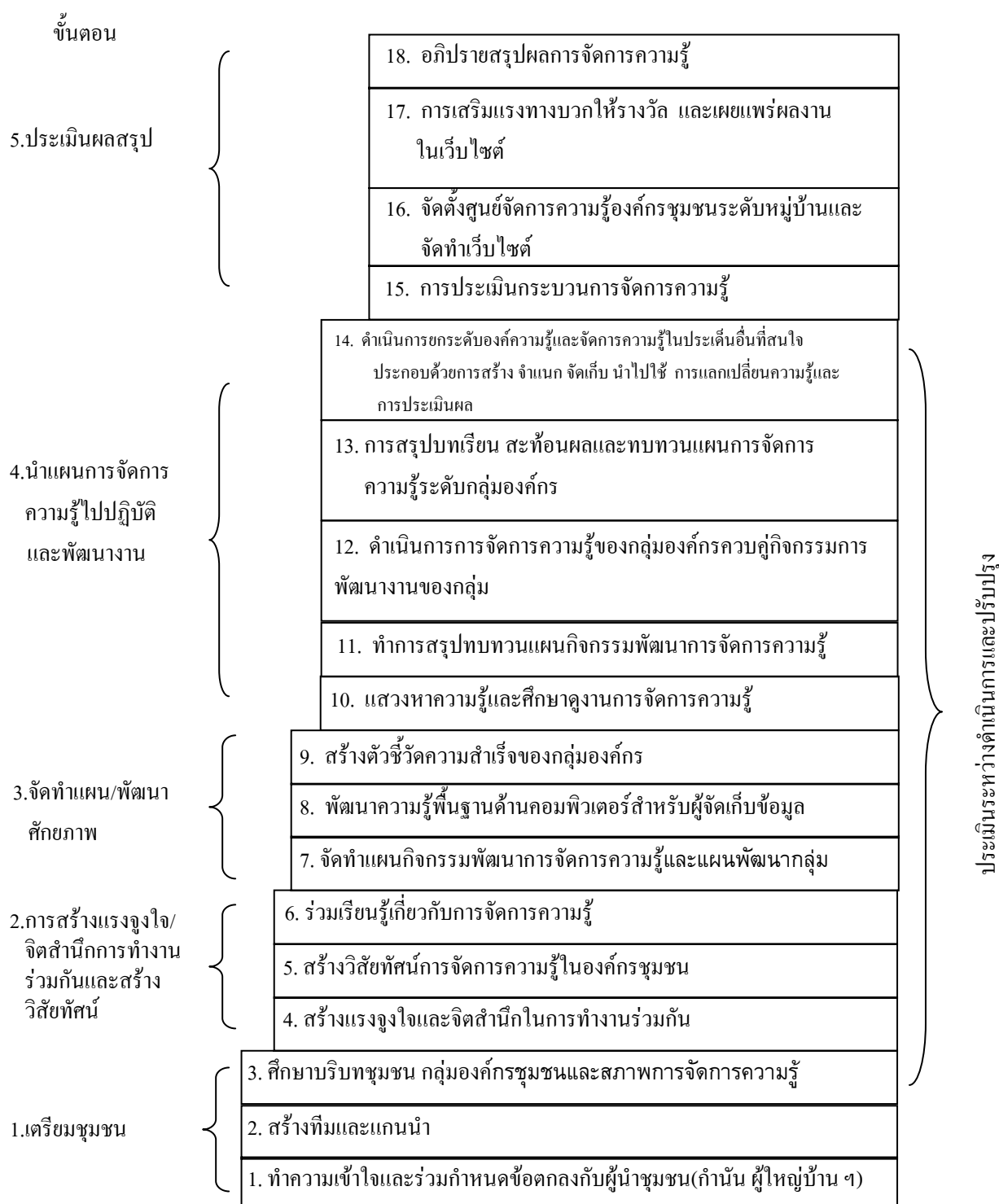
2.1.2 บ้านเหล่าราษฎร์พัฒนา

- 1) กลุ่มขนมจีนสมุนไพร ได้แก่ การผลิตขนมจีนแบบพื้นบ้าน ครอบวงจร ตั้งแต่การเลือกข้าว หมักแป้ง ผลิตขนมจีน ขนมจีนสมุนไพรใบเตย อัญชัญ กระชายดำ ข้าวกล้อง/ข้าวเจ้าแดง การทำนํ้ายาขนมจีนสูตรต่างๆ ทั้ง 4 ภาค
- 2) ปุ๋ยชีวภาพ ได้แก่ การผลิตปุ๋ยอัดเม็ด การผลิตปุ๋ยผง การทดลองใช้ปุ๋ยกับต้นข้าวและต้นหอม
- 3) ออมทรัพย์ ได้แก่ ฐานข้อมูลของศูนย์การจัดการความรู้ สวัสดิการชุมชนให้ทุนกู้ยืม
- 4) อนุรักษ์วัฒนธรรม ได้แก่ พิธีกรรมทางดอนปู่ตา ขบวนแห่แข่ง บั้งไฟ และการจัดทำพานบายศรี

2.2 ด้านการบริหารจัดการ ทั้ง 8 กลุ่มมีความเด่นที่เหมือนและต่างกัน เช่น

กลุ่มแปรรูปขนมจีนสมุนไพร มีความโดดเด่นในด้านการบริหารการผลิต การตลาด และเอกสารต่าง ๆ ที่เป็นรูปแบบการเรียนรู้ได้ กลุ่มสหกรณ์การเกษตรประชาคมน้ำเกลี้ยงเวียงชัย มีความโดดเด่นในการบริหารเครือข่ายปลุกหม่อนเพื่อนำวัตถุดิบมาใช้ การจัดทำระบบบัญชีและเอกสารต่าง ๆ ที่สามารถเป็นต้นแบบการเรียนรู้ได้ ส่วนกลุ่มปุ๋ยชีวภาพทั้งสองหมู่บ้านอยู่ในขั้นของการพัฒนาสูตรที่เป็นของตนเอง กลุ่มออมทรัพย์มีความโดดเด่นในด้านการระดมทุนและความร่วมมือของคนในชุมชน กลุ่มนวดแผนไทยและกลุ่มอนุรักษ์วัฒนธรรมมีความโดดเด่นในส่วนของภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ทรงซึ่งเป็นผู้รู้ภูมิปัญญาดั้งเดิม มุ่งมั่นที่จะสืบทอดแก่คนรุ่นต่อไป ส่วนกลุ่มปลุกหม่อนเลี้ยงไหมมีความโดดเด่น

ภาพประกอบ 38 รูปแบบการจัดการความรู้องค์กรชุมชน

หมายเหตุ หลังจากอภิปรายสรุปผลการจัดการความรู้แล้ว องค์กรชุมชนยังคงดำเนินการจัดการความรู้อย่างต่อเนื่อง ในเรื่องที่น่าสนใจและต้องการพัฒนางานให้ดีขึ้นกว่าที่เป็นอยู่ โดยเริ่มต้นจากกิจกรรมที่ 11 คือ ทำการสรุปบทวนแผนกิจกรรมพัฒนาการจัดการความรู้ให้ชัดเจน ซึ่งอาจจะเริ่มดำเนินการจัดการความรู้ของกลุ่มองค์กรควบคุมกิจกรรมพัฒนากลุ่มที่ไม่ยากนัก หรือดำเนินการยกระดับองค์ความรู้และจัดการความรู้ในประเด็นที่สนใจในลักษณะทำท้าย ตามศักยภาพของกลุ่มองค์กรตนเอง ยกเว้นกิจกรรม 16-18 เป็นส่วนที่ศูนย์จัดการความรู้ในระดับหมู่บ้านต้องดำเนินการตลอดเพื่อให้เกิดความต่อเนื่อง

ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจในการดำเนินการจัดการความรู้องค์กรชุมชน

ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจในการดำเนินการจัดการความรู้องค์กรชุมชน
บ้านน้ำเกลี้ยงและบ้านเหล่าราษฎร์พัฒนา ปรากฏผลดังตาราง 21-38

ตาราง 21 ความพึงพอใจในการดำเนินการจัดการความรู้ของชุมชนโดยรวม

ข้อ	ด้าน	บ้านน้ำเกลี้ยง			บ้านเหล่าราษฎร์พัฒนา		
		$\bar{X}$	SD.	ระดับความพึงพอใจ	$\bar{X}$	SD.	ระดับความพึงพอใจ
1	กระบวนการจัดการความรู้	3.32	0.70	ปานกลาง	3.70	0.25	มาก
2	ภาวะผู้นำในการจัดการความรู้	3.41	0.61	ปานกลาง	3.91	0.34	มาก
3	วัฒนธรรมเรื่องการจัดการความรู้	3.56	0.74	มาก	4.11	0.42	มาก
4	เทคโนโลยีการจัดการความรู้	3.21	0.82	ปานกลาง	3.81	0.49	มาก
5	การวัดผลการจัดการความรู้	3.52	0.58	มาก	3.86	0.38	มาก
	โดยรวม	3.40	0.58	ปานกลาง	3.88	0.23	มาก

จากตาราง 21 พบว่า กลุ่มองค์กรชุมชนบ้านน้ำเกลี้ยงมีความพึงพอใจในการดำเนินการจัดการความรู้ของชุมชนโดยรวมและอีก 3 ด้านอยู่ในระดับปานกลาง คือ ด้านกระบวนการจัดการความรู้ ด้านภาวะผู้นำในการจัดการความรู้และด้านเทคโนโลยีการจัดการความรู้ และด้านที่มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก คือ ด้านวัฒนธรรมเรื่องการจัดการความรู้และด้านการวัดผลการจัดการความรู้

กลุ่มองค์กรชุมชนบ้านเหล่าราษฎร์พัฒนามีความพึงพอใจในการจัดการความรู้โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากทุกด้าน

ตาราง 22 ความพึงพอใจในการดำเนินการจัดการความรู้ของคณาจารย์ด้านกระบวนการจัดการความรู้เป็นรายข้อ

ข้อ	รายการประเมิน	บ้านน้ำเกลี้ยง			บ้านเหล่าราษฎร์พัฒนา		
		$\bar{X}$	SD.	ระดับความพึงพอใจ	$\bar{X}$	SD.	ระดับความพึงพอใจ
1	กลุ่มองค์กรของท่านมีการวิเคราะห์อย่างเป็นระบบเพื่อหาจุดบกพร่องในเรื่องความรู้และใช้กระบวนการที่เป็นขั้นตอนชัดเจนในการแก้ไขจุดบกพร่อง	3.22	0.88	ปานกลาง	4.06	0.57	มาก
2	กลุ่มองค์กรของท่านมีวิธีการในการแสวงหา จัดเก็บและใช้ความรู้อย่างเป็นระบบ	3.50	0.86	ปานกลาง	3.56	0.63	มาก
3	สมาชิกในกลุ่มองค์กรทุกคนมีส่วนร่วมในการแสวงหาความคิดใหม่ๆ	3.11	0.90	ปานกลาง	3.31	0.60	ปานกลาง
4	กลุ่มองค์กรมีกระบวนการถ่ายทอด การสอนงานให้สมาชิกได้เรียนรู้ที่เป็นระบบ	3.28	1.07	ปานกลาง	3.56	0.63	มาก
5	กลุ่มองค์กรเห็นคุณค่า มูลค่าของความรู้ที่มีอยู่ในตนเอง	3.50	0.71	ปานกลาง	4.00	0.63	มาก
	โดยรวม	3.32	0.70	ปานกลาง	3.70	0.25	มาก

จากตาราง 22 พบว่า กลุ่มองค์กรชุมชนบ้านน้ำเกลี้ยงมีความพึงพอใจในการดำเนินการจัดการความรู้ด้านกระบวนการจัดการความรู้เป็นรายชื่อทุกข้ออยู่ในระดับปานกลาง

กลุ่มองค์กรชุมชนบ้านเหล่าราษฎร์พัฒนามีความพึงพอใจในการจัดการความรู้ด้านกระบวนการจัดการความรู้เป็นรายชื่อ 4 ข้ออยู่ในระดับมาก และมีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง 1 ข้อ

ตาราง 23 ความพึงพอใจในการดำเนินการจัดการความรู้ของชุมชน ด้านภาวะผู้นำในการจัดการความรู้ เป็นรายชื่อ

ข้อ	รายการประเมิน	บ้านน้ำเกลี้ยง			บ้านเหล่าราษฎร์พัฒนา		
		$\bar{X}$	SD.	ระดับความพึงพอใจ	$\bar{X}$	SD.	ระดับความพึงพอใจ
6	การจัดการความรู้เป็นกลยุทธ์ที่สำคัญของกลุ่มองค์กรของท่าน	3.28	0.67	ปานกลาง	4.13	0.72	มาก
7	กลุ่มองค์กรเข้าใจถึงศักยภาพของการผลิตและผลิตภัณฑ์ของตนเอง	3.56	0.86	มาก	4.06	0.57	มาก
8	กลุ่มองค์กรสามารถปรับตัวให้ทันต่อสถานการณ์ปัจจุบัน	3.22	0.73	ปานกลาง	3.88	0.72	มาก
9	กลุ่มองค์กรใช้การเรียนรู้เพื่อเสริมสมรรถภาพของกลุ่มองค์กรที่มีอยู่ให้เข้มแข็งเพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่	3.56	0.86	มาก	3.63	0.72	มาก
10	มีการประเมินผลและให้ผลตอบแทนแก่สมาชิก โดยจะพิจารณาถึงการมีส่วนร่วมในการสร้างองค์ความรู้ของกลุ่มองค์กร	3.17	0.71	ปานกลาง	3.94	0.68	มาก
11	สมาชิกกลุ่มองค์กรได้สนับสนุนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากกันและกัน	3.67	0.77	มาก	3.81	0.91	มาก
	โดยรวม	3.41	0.61	ปานกลาง	3.91	0.34	มาก

จากตาราง 23 พบว่า กลุ่มองค์กรชุมชนบ้านน้ำเกลี้ยงมีความพึงพอใจในการดำเนินการจัดการความรู้องค์กรชุมชนด้านภาวะผู้นำในการจัดการความรู้เป็นรายชื่อ 3 ข้อ อยู่ในระดับมาก และมีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง 3 ข้อ

กลุ่มองค์กรชุมชนบ้านเหล่าราษฎร์พัฒนามีความพึงพอใจในการจัดการความรู้ด้านภาวะผู้นำในการจัดการความรู้เป็นรายชื่อทุกข้อ อยู่ในระดับมาก

ตาราง 24 ความพึงพอใจในการดำเนินการจัดการความรู้ของคณาจารย์ด้านวัฒนธรรมในเรื่องการจัดการความรู้ เป็นรายชื่อ

ข้อ	รายการประเมิน	บ้านน้ำเกลี้ยง			บ้านเหล่าราษฎร์พัฒนา		
		$\bar{X}$	SD.	ระดับความพึงพอใจ	$\bar{X}$	SD.	ระดับความพึงพอใจ
12	กลุ่มองค์กรมีบรรยากาศการเปิดเผยและไว้วางใจซึ่งกันและกัน	3.78	0.81	มาก	3.81	0.91	มาก
13	สมาชิกกลุ่มองค์กรดำเนินการจัดการความรู้ สร้างคุณค่าให้กับผลิตภัณฑ์	3.39	0.78	ปานกลาง	4.19	0.66	มาก
14	กลุ่มองค์กรมีการเรียนรู้จากความพึงพอใจในที่เกิดขึ้นแล้วนำไปสู่การปรับปรุงระบบการทำงานให้ดีขึ้น	3.61	0.85	มาก	4.06	0.77	มาก
15	สมาชิกทุกคนรับผิดชอบจัดการความรู้ในองค์กร	3.44	0.98	ปานกลาง	4.38	0.62	มาก
	โดยรวม	3.56	0.74	มาก	4.11	0.42	มาก

จากตาราง 24 พบว่า กลุ่มองค์กรชุมชนบ้านน้ำเกลี้ยงมีความพึงพอใจในการดำเนินการจัดการความรู้ขององค์กรชุมชนด้านวัฒนธรรมในเรื่องการจัดการความรู้เป็นรายชื่อ 2 ชื่ออยู่ในระดับมาก และมีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง 2 ชื่อ

กลุ่มองค์กรชุมชนบ้านเหล่าราษฎร์พัฒนามีความพึงพอใจในการจัดการความรู้ด้านวัฒนธรรมในเรื่องการจัดการความรู้เป็นรายชื่อ ทุกชื่ออยู่ในระดับมาก

ตาราง 25 ความพึงพอใจในการดำเนินการจัดการความรู้ขององค์กรชุมชนด้านเทคโนโลยีการจัดการความรู้ เป็นรายชื่อ

ข้อ	รายการประเมิน	บ้านน้ำเกลี้ยง			บ้านเหล่าราษฎร์พัฒนา		
		$\bar{X}$	SD.	ระดับความพึงพอใจ	$\bar{X}$	SD.	ระดับความพึงพอใจ
16	มีเครื่องคอมพิวเตอร์ในการจัดเก็บข้อมูล	3.00	1.28	ปานกลาง	3.88	0.81	มาก
17	มีการจำแนกข้อมูลตามฐานความรู้ในชุมชน	3.22	1.06	ปานกลาง	3.75	0.68	มาก
18	มีเว็บไซต์ ศูนย์รวมของจัดการความรู้ขององค์กรชุมชน	2.89	1.02	ปานกลาง	3.88	0.89	มาก
19	มีระบบสารสนเทศของกลุ่มองค์กรที่สามารถให้ข้อมูลและนำไปใช้ประโยชน์	3.50	0.71	ปานกลาง	3.75	0.86	มาก
20	มีการแลกเปลี่ยนความรู้จากฐานข้อมูลไปสู่การพัฒนางาน	3.44	0.86	ปานกลาง	3.81	0.75	มาก
	โดยรวม	3.21	0.82	ปานกลาง	3.81	0.49	มาก

จากตาราง 25 พบว่า กลุ่มองค์กรชุมชนบ้านน้ำเกลี้ยงมีความพึงพอใจในการดำเนินการจัดการความรู้ขององค์กรชุมชนด้านเทคโนโลยีการจัดการความรู้เป็นรายชื่อ ทุกชื่ออยู่ในระดับปานกลาง

กลุ่มองค์กรชุมชนบ้านเหล่าราษฎร์พัฒนามีความพึงพอใจในการจัดการความรู้ด้านเทคโนโลยีการจัดการความรู้เป็นรายชื่อทุกชื่ออยู่ในระดับมาก

ตาราง 26 ความพึงพอใจในการดำเนินการจัดการความรู้องค์กรชุมชนด้านการวัดผลการจัดการความรู้เป็นรายข้อ

ข้อ	รายการประเมิน	บ้านน้ำเกลี้ยง			บ้านเหล่าราษฎร์พัฒนา		
		$\bar{X}$	SD.	ระดับความพึงพอใจ	$\bar{X}$	SD.	ระดับความพึงพอใจ
21	กลุ่มองค์กรมีการคิดค้นวิธีการต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อการดำเนินงานของกลุ่มองค์กรให้ดีขึ้น	3.61	0.92	มาก	3.50	0.89	ปานกลาง
22	กลุ่มองค์กรมีการกำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จขององค์กรชุมชนในการจัดการความรู้ไว้โดยเฉพาะ	3.33	0.84	ปานกลาง	3.56	0.89	มาก
23	ตัวชี้วัดการจัดการความรู้มีความสอดคล้องกับการดำเนินงานกิจกรรมกลุ่มที่พึงพอใจ	3.33	0.69	ปานกลาง	3.94	0.85	มาก
24	กลุ่มองค์กรแสวงหาทรัพยากรให้กับกิจกรรมต่างๆ ที่ทำให้ฐานความรู้ของกลุ่มองค์กรเพิ่มพูนขึ้น	3.67	0.77	มาก	4.06	0.68	มาก
25	สมาชิกกลุ่มมีผลงานหรือชิ้นงานที่ภาคภูมิใจ	3.67	0.69	มาก	4.25	0.58	มาก
	โดยรวม	3.52	0.58	มาก	3.86	0.38	มาก

จากตาราง 26 พบว่า กลุ่มองค์กรชุมชนบ้านน้ำเกลี้ยงมีความพึงพอใจในการดำเนินการจัดการความรู้ขององค์กรชุมชนด้านการวัดผลการจัดการความรู้เป็นรายชื่อ 3 ชื่ออยู่ในระดับมาก และมีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง 2 ชื่อ

กลุ่มองค์กรชุมชนบ้านเหล่าราษฎร์พัฒนามีความพึงพอใจในการจัดการความรู้ด้านการวัดผลการจัดการความรู้เป็นรายชื่อ ทุกชื่ออยู่ในระดับมาก

ตาราง 27 ความพึงพอใจในการดำเนินการจัดการความรู้องค์กรชุมชนบ้านน้ำเกลี้ยง จำแนกตามด้านและกลุ่มองค์กรชุมชน

ข้อ	ด้าน	สหกรณ์การเกษตรฯ			ป้วยชีวภาพ			นวดแผนไทย			ปลูกหม่อนเลี้ยงไหม		
		$\bar{X}$	SD.	ระดับความพึงพอใจ	$\bar{X}$	SD.	ระดับความพึงพอใจ	$\bar{X}$	SD.	ระดับความพึงพอใจ	$\bar{X}$	SD.	ระดับความพึงพอใจ
1	กระบวนการจัดการความรู้	3.27	0.47	ปานกลาง	2.80	0.91	ปานกลาง	3.36	0.65	ปานกลาง	4.07	0.42	มาก
2	ภาวะผู้นำในการจัดการความรู้	3.28	0.69	ปานกลาง	2.96	0.58	ปานกลาง	3.70	0.49	มาก	3.78	0.35	มาก
3	วัฒนธรรมเรื่องการจัดการความรู้	3.71	0.62	มาก	2.88	0.92	ปานกลาง	3.90	0.60	มาก	3.58	0.63	มาก
4	เทคโนโลยีการจัดการความรู้	3.70	0.63	มาก	2.90	0.96	ปานกลาง	3.24	0.36	ปานกลาง	2.60	1.25	ปานกลาง
5	การวัดผลการจัดการความรู้	3.70	0.49	มาก	3.00	0.59	ปานกลาง	3.68	0.61	มาก	3.60	0.53	มาก
	โดยรวม	3.53	0.48	มาก	2.91	0.73	ปานกลาง	3.58	0.51	มาก	3.53	0.60	มาก

จากตาราง 27 พบว่า กลุ่มองค์กรชุมชนบ้านน้ำเกลี้ยงมีความพึงพอใจในการดำเนินการจัดการความรู้ขององค์กรชุมชน จำแนกตามด้านและตามกลุ่มองค์กรชุมชน ดังนี้

กลุ่มสหกรณ์การเกษตรฯ มีความพึงพอใจในการดำเนินการจัดการความรู้เป็นรายด้าน 2 ด้านอยู่ในระดับปานกลาง และมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก 3 ด้าน

กลุ่มปฎิชีวนภาพ มีความพึงพอใจในการดำเนินการจัดการความรู้เป็นรายด้าน ทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง

กลุ่มนวดแผนไทย มีความพึงพอใจในการดำเนินการจัดการความรู้เป็นรายด้าน 2 ด้านอยู่ในระดับปานกลาง และมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก 3 ด้าน

กลุ่มปลูกหม่อนเลี้ยงไหม มีความพึงพอใจในการดำเนินการจัดการความรู้เป็นรายด้าน 1 ด้านอยู่ในระดับปานกลาง และมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก 4 ด้าน

ตาราง 28 ความพึงพอใจในการดำเนินการจัดการความรู้ของชุมชนบ้านน้ำเกลี้ยง ด้านกระบวนการจัดการความรู้ เป็นรายชื่อ

ข้อ	รายการประเมิน	สหกรณ์การเกษตรฯ			ป้วยชีวภาพ			นวดแผนไทย			ปลูกหม่อนเลี้ยงไหม		
		$\bar{X}$	SD.	ระดับความพึงพอใจ	$\bar{X}$	SD.	ระดับความพึงพอใจ	$\bar{X}$	SD.	ระดับความพึงพอใจ	$\bar{X}$	SD.	ระดับความพึงพอใจ
1	กลุ่มองค์กรของท่านมีการวิเคราะห์อย่างเป็นระบบเพื่อหาจุดบกพร่องในเรื่องความรู้และใช้กระบวนการที่เป็นขั้นตอนชัดเจนในการแก้ไขจุดบกพร่อง	3.00	0.89	ปานกลาง	3.00	1.41	ปานกลาง	3.40	0.55	ปานกลาง	3.67	0.58	มาก
2	กลุ่มองค์กรท่านมีวิธีการในการแสวงหา จัดเก็บ และใช้ความรู้อย่างเป็นระบบ	3.33	0.52	ปานกลาง	3.25	0.50	ปานกลาง	3.40	1.14	ปานกลาง	4.33	1.16	มาก
3	สมาชิกในกลุ่มองค์กรทุกคนมีส่วนร่วมในการแสวงหาความคิดใหม่ๆ	3.17	0.75	ปานกลาง	2.25	1.26	ปานกลาง	3.20	0.45	ปานกลาง	4.00	0.00	มาก
4	กลุ่มองค์กรมีกระบวนการถ่ายทอด การสอนงาน ให้สมาชิกได้เรียนรู้ที่เป็นระบบ	3.50	0.55	ปานกลาง	2.50	1.29	ปานกลาง	3.00	1.23	ปานกลาง	4.33	0.58	มาก
5	กลุ่มองค์กรเห็นคุณค่า มูลค่าของความรู้ที่มีอยู่ในตนเอง	3.33	0.52	ปานกลาง	3.00	0.82	ปานกลาง	3.80	0.84	มาก	4.00	0.00	มาก
	โดยรวม	3.27	0.47	ปานกลาง	2.80	0.91	ปานกลาง	3.36	0.65	ปานกลาง	4.07	0.42	มาก

จากตาราง 28 พบว่า กลุ่มองค์กรชุมชนบ้านน้ำเกลี้ยงมีความพึงพอใจในการดำเนินการจัดการความรู้ขององค์กรชุมชนด้านการวัดผลการจัดการความรู้ จำแนกตามข้อและตามกลุ่มองค์กรชุมชน ดังนี้

กลุ่มสหกรณ์การเกษตรฯ มีความพึงพอใจในการดำเนินการจัดการความรู้เป็นรายข้อทุกข้ออยู่ในระดับปานกลาง

กลุ่มปัฐวิภาพ มีความพึงพอใจในการดำเนินการจัดการความรู้เป็นรายข้อทุกข้ออยู่ในระดับปานกลาง

กลุ่มนวดแผนไทย มีความพึงพอใจในการดำเนินการจัดการความรู้เป็นรายข้อ 1 ข้ออยู่ในระดับปานกลาง และมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก 4 ข้อ

กลุ่มปลูกหม่อนเลี้ยงไหม มีความพึงพอใจในการดำเนินการจัดการความรู้เป็นรายข้อทุกข้ออยู่ในระดับมาก

ตาราง 29 ความพึงพอใจในการดำเนินการจัดการความรู้ของคณาจารย์บ้านน้ำเกลี้ยง ด้านภาวะผู้นำในการจัดการความรู้ เป็นรายชื่อ

ข้อ	รายการประเมิน	สหกรณ์การเกษตรฯ			ป้วยชีวภาพ			นวดแผนไทย			ปลูกหม่อนเลี้ยงไหม		
		$\bar{X}$	SD.	ระดับความพึงพอใจ	$\bar{X}$	SD.	ระดับความพึงพอใจ	$\bar{X}$	SD.	ระดับความพึงพอใจ	$\bar{X}$	SD.	ระดับความพึงพอใจ
6	การจัดการความรู้เป็นกลยุทธ์ที่สำคัญของกลุ่มองค์กรของท่าน	3.17	0.75	ปานกลาง	3.25	0.50	ปานกลาง	3.40	0.89	ปานกลาง	3.33	0.58	ปานกลาง
7	กลุ่มองค์กรเข้าใจถึงศักยภาพของการผลิตและผลิตภัณฑ์ของตนเอง	3.67	0.82	มาก	2.75	0.96	ปานกลาง	3.60	0.55	มาก	4.33	0.58	มาก
8	กลุ่มองค์กรสามารถปรับตัวให้ทันต่อสถานการณ์ปัจจุบัน	2.83	0.75	ปานกลาง	2.75	0.50	ปานกลาง	3.80	0.45	มาก	3.67	0.58	มาก
9	กลุ่มองค์กรใช้การเรียนรู้เพื่อเสริมสมรรถภาพของกลุ่มองค์กรที่มีอยู่ให้เข้มแข็งเพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่	3.50	0.84	ปานกลาง	2.75	0.96	ปานกลาง	4.00	0.71	มาก	4.00	0.00	มาก
10	มีการประเมินผลและให้ผลตอบแทนแก่สมาชิก โดยจะพิจารณาถึงการมีส่วนร่วมในการสร้างองค์ความรู้ของกลุ่มองค์กร	3.00	0.63	ปานกลาง	3.00	0.82	ปานกลาง	3.60	0.89	มาก	3.00	0.00	ปานกลาง
11	สมาชิกกลุ่มองค์กรได้สนับสนุนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากกันและกัน	3.50	1.05	ปานกลาง	3.25	0.50	ปานกลาง	3.80	0.45	มาก	4.33	0.58	มาก
	โดยรวม	3.28	0.69	ปานกลาง	2.96	0.58	ปานกลาง	3.70	0.49	มาก	3.78	0.35	มาก

จากตาราง 29 พบว่า กลุ่มองค์กรชุมชนบ้านน้ำเกลี้ยงมีความพึงพอใจในการดำเนินการจัดการความรู้ขององค์กรชุมชน ด้านภาวะผู้นำในการจัดการความรู้ จำแนกตามข้อและตามกลุ่มองค์กรชุมชน ดังนี้

กลุ่มสหกรณ์การเกษตรฯ มีความพึงพอใจในการดำเนินการจัดการความรู้เป็นรายข้อ 5 ข้ออยู่ในระดับปานกลาง และมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก 1 ข้อ

กลุ่มปฎิชีวินภาพ มีความพึงพอใจในการดำเนินการจัดการความรู้เป็นรายข้อทุกข้ออยู่ในระดับปานกลาง

กลุ่มนวดแผนไทย มีความพึงพอใจในการดำเนินการจัดการความรู้เป็นรายข้อ 1 ข้ออยู่ในระดับปานกลาง และมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก 5 ข้อ

กลุ่มปลูกหม่อนเลี้ยงไหม มีความพึงพอใจในการดำเนินการจัดการความรู้เป็นรายข้อ 2 ข้อ อยู่ในระดับปานกลาง และมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก 4 ข้อ

ตาราง 30 ความพึงพอใจในการดำเนินการจัดการความรู้องค์กรชุมชนด้านวัฒนธรรมในเรื่องการจัดการความรู้ เป็นรายชื่อ

ข้อ	รายการประเมิน	สหกรณ์การเกษตรฯ			ป้วยชีวาภาพ			นวดแผนไทย			ปลูกหม่อนเลี้ยงไหม		
		$\bar{X}$	SD.	ระดับความพึงพอใจ	$\bar{X}$	SD.	ระดับความพึงพอใจ	$\bar{X}$	SD.	ระดับความพึงพอใจ	$\bar{X}$	SD.	ระดับความพึงพอใจ
12	กลุ่มองค์กรมีบรรยากาศการเปิดเผยและไว้วางใจซึ่งกันและกัน	4.00	0.89	มาก	3.00	0.82	ปานกลาง	4.00	0.71	มาก	4.00	0.00	มาก
13	สมาชิกกลุ่มองค์กรดำเนินการจัดการความรู้ สร้างคุณค่าให้กับผลิตภัณฑ์	3.50	0.55	ปานกลาง	3.00	0.82	ปานกลาง	3.80	0.84	มาก	3.00	1.00	ปานกลาง
14	กลุ่มองค์กรมีการเรียนรู้จากความพึงพอใจในที่เกิดขึ้นแล้วนำไปสู่การปรับปรุงระบบการทำงานให้ดีขึ้น	3.83	0.75	มาก	3.00	0.82	ปานกลาง	3.80	0.84	มาก	3.67	1.16	มาก
15	สมาชิกทุกคนรับผิดชอบจัดการความรู้ในองค์กร	3.50	0.84	ปานกลาง	2.50	1.29	น้อย	4.00	0.71	มาก	3.67	0.58	มาก
	โดยรวม	3.71	0.62	มาก	2.88	0.92	ปานกลาง	3.90	0.60	มาก	3.58	0.63	มาก

จากตาราง 30 พบว่า กลุ่มองค์กรชุมชนบ้านน้ำเกลี้ยงมีความพึงพอใจในการดำเนินการจัดการความรู้ขององค์กรชุมชน ด้านวัฒนธรรมในเรื่องการจัดการความรู้ จำแนกตามข้อและตามกลุ่มองค์กรชุมชน ดังนี้

กลุ่มสหกรณ์การเกษตรฯ มีความพึงพอใจในการดำเนินการจัดการความรู้เป็นรายชื่อ 2 ข้ออยู่ในระดับปานกลาง และมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก 2 ข้อ

กลุ่มปฎิชีวินภาพ มีความพึงพอใจในการดำเนินการจัดการความรู้เป็นรายชื่อ 3 ข้ออยู่ในระดับปานกลางและมีความพึงพอใจอยู่ในระดับน้อย 1 ข้อ

กลุ่มนวดแผนไทย มีความพึงพอใจในการดำเนินการจัดการความรู้เป็นรายชื่อทุกข้ออยู่ในระดับมาก

กลุ่มปลูกหม่อนเลี้ยงไหม มีความพึงพอใจในการดำเนินการจัดการความรู้เป็นรายชื่อ 1 ข้ออยู่ในระดับปานกลาง และมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก 3 ข้อ

ตาราง 31 ความพึงพอใจในการดำเนินการจัดการความรู้องค์กรชุมชนบ้านน้ำเกลี้ยงด้านเทคโนโลยีการจัดการความรู้ เป็นรายข้อ

ข้อ	รายการประเมิน	สหกรณ์การเกษตรฯ			ป้วยชีวาภาพ			นวดแผนไทย			ปลูกหม่อนเลี้ยงไหม		
		$\bar{X}$	SD.	ระดับความพึงพอใจ	$\bar{X}$	SD.	ระดับความพึงพอใจ	$\bar{X}$	SD.	ระดับความพึงพอใจ	$\bar{X}$	SD.	ระดับความพึงพอใจ
16	มีเครื่องคอมพิวเตอร์ในการจัดเก็บข้อมูล	3.67	1.03	มาก	2.75	1.50	ปานกลาง	3.20	1.10	ปานกลาง	1.67	1.16	น้อย
17	มีการจำแนกข้อมูลตามฐานความรู้ในชุมชน	3.83	0.75	มาก	2.75	0.96	ปานกลาง	3.20	0.45	ปานกลาง	2.67	2.08	ปานกลาง
18	มีเว็บไซต์ รวมของศูนย์จัดการความรู้ขององค์กรชุมชน	3.67	0.82	มาก	2.50	1.29	น้อย	2.80	0.45	ปานกลาง	2.00	1.00	น้อย
19	มีระบบสารสนเทศของกลุ่มองค์กรที่สามารถให้ข้อมูลและนำไปใช้ประโยชน์	3.83	0.75	มาก	3.25	0.50	ปานกลาง	3.40	0.55	ปานกลาง	3.33	1.16	ปานกลาง
20	มีการแลกเปลี่ยนความรู้จากฐานข้อมูลไปสู่การพัฒนางาน	3.50	0.84	ปานกลาง	3.25	0.96	ปานกลาง	3.60	0.55	มาก	3.33	1.53	ปานกลาง
	โดยรวม	3.70	0.63	มาก	2.90	0.96	ปานกลาง	3.24	0.36	ปานกลาง	2.60	1.25	ปานกลาง

จากตาราง 31 พบว่า กลุ่มองค์กรชุมชนบ้านน้ำเกลี้ยงมีความพึงพอใจในการดำเนินการจัดการความรู้ขององค์กรชุมชน ด้านเทคโนโลยีการจัดการความรู้ จำแนกตามข้อและตามกลุ่มองค์กรชุมชน ดังนี้

กลุ่มสหกรณ์การเกษตรฯ มีความพึงพอใจในการดำเนินการจัดการความรู้เป็นรายข้อ 1 ข้อ อยู่ในระดับปานกลาง และมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก 4 ข้อ

กลุ่มปัฐวิภาพ มีความพึงพอใจในการดำเนินการจัดการความรู้เป็นรายข้อ 4 ข้ออยู่ในระดับปานกลาง และมีความพึงพอใจอยู่ในระดับน้อย 1 ข้อ

กลุ่มนวดแผนไทย มีความพึงพอใจในการดำเนินการจัดการความรู้เป็นรายข้อ 4 ข้ออยู่ในระดับปานกลาง และมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก 1 ข้อ

กลุ่มปลูกหม่อนเลี้ยงไหม มีความพึงพอใจในการดำเนินการจัดการความรู้เป็นรายข้อ 3 ข้อ อยู่ในระดับปานกลาง และมีความพึงพอใจอยู่ในระดับน้อย 2 ข้อ

ตาราง 32 ความพึงพอใจในการดำเนินการจัดการความรู้ของชุมชนบ้านน้ำเกลี้ยงด้านการวัดผลการจัดการความรู้ เป็นรายชื่อ

ข้อ	รายการประเมิน	สหกรณ์การเกษตรฯ			ป้วยชีวภาพ			นวดแผนไทย			ปลูกหม่อนเลี้ยงไหม		
		$\bar{X}$	SD.	ระดับความพึงพอใจ	$\bar{X}$	SD.	ระดับความพึงพอใจ	$\bar{X}$	SD.	ระดับความพึงพอใจ	$\bar{X}$	SD.	ระดับความพึงพอใจ
21	กลุ่มองค์กรมีการคิดค้นวิธีการต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อการดำเนินงานของกลุ่มองค์กรให้ดีขึ้น	3.67	0.52	มาก	3.00	1.16	ปานกลาง	3.60	1.14	มาก	4.33	0.58	มาก
22	กลุ่มองค์กรมีการกำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จขององค์กรชุมชนในการจัดการความรู้ไว้โดยเฉพาะ	3.67	0.82	มาก	3.00	0.82	ปานกลาง	3.40	1.14	ปานกลาง	3.00	0.00	ปานกลาง
23	ตัวชี้วัดการจัดการความรู้มีความสอดคล้องกับการดำเนินงานกิจกรรมกลุ่มที่พึงพอใจ	3.33	0.52	ปานกลาง	2.75	0.96	ปานกลาง	3.80	0.45	มาก	3.33	0.58	ปานกลาง
24	กลุ่มองค์กรแสวงหาทรัพยากรให้กับกิจกรรมต่างๆ ที่ทำให้ฐานความรู้ของกลุ่มองค์กรเพิ่มพูนขึ้น	3.83	0.75	มาก	3.00	0.00	ปานกลาง	4.00	0.71	มาก	3.67	1.16	มาก
25	สมาชิกกลุ่มมีผลงานหรือชิ้นงานที่ภาคภูมิใจ	4.00	0.63	มาก	3.25	0.50	ปานกลาง	3.60	0.89	มาก	3.67	0.58	มาก
	โดยรวม	3.70	0.49	มาก	3.00	0.59	ปานกลาง	3.68	0.61	มาก	3.60	0.53	มาก

จากตาราง 32 พบว่า กลุ่มองค์กรชุมชนบ้านน้ำเกลี้ยงมีความพึงพอใจในการดำเนินการจัดการความรู้ขององค์กรชุมชน ด้านการวัดผลการจัดการความรู้ จำแนกตามข้อและตามกลุ่มองค์กรชุมชน ดังนี้

กลุ่มสหกรณ์การเกษตรฯ มีความพึงพอใจในการดำเนินการจัดการความรู้เป็นรายข้อ 1 ข้ออยู่ในระดับปานกลาง และมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก 4 ข้อ

กลุ่มปฎิชีวินภาพ มีความพึงพอใจในการดำเนินการจัดการความรู้เป็นรายข้อทุกข้อ อยู่ในระดับปานกลาง

กลุ่มนวดแผนไทย มีความพึงพอใจในการดำเนินการจัดการความรู้เป็นรายข้อ 1 ข้ออยู่ในระดับปานกลาง และมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก 4 ข้อ

กลุ่มปลูกหม่อนเลี้ยงไหม มีความพึงพอใจในการดำเนินการจัดการความรู้เป็นรายข้อ 2 ข้ออยู่ในระดับปานกลาง และมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก 3 ข้อ

ตาราง 33 ความพึงพอใจในการดำเนินการจัดการความรู้ของคณาจารย์บ้านเหล่าราษฎร์พัฒนา จำแนกตามด้านและตามกลุ่มองค์กรชุมชน

ข้อ	รายการประเมิน	ชนมจินสมุนไพร			ออมทรัพย์			ข้าวปลอดสารพิษ			อนุรักษ์วัฒนธรรม		
		$\bar{X}$	SD.	ระดับความพึงพอใจ	$\bar{X}$	SD.	ระดับความพึงพอใจ	$\bar{X}$	SD.	ระดับความพึงพอใจ	$\bar{X}$	SD.	ระดับความพึงพอใจ
1	กระบวนการจัดการความรู้	3.70	0.12	มาก	3.87	0.50	มาก	3.65	0.19	มาก	3.64	0.22	มาก
2	ภาวะผู้นำในการจัดการความรู้	3.75	0.22	มาก	3.94	0.19	มาก	3.92	0.48	มาก	4.00	0.41	มาก
3	วัฒนธรรมเรื่องการจัดการความรู้	4.06	0.55	มาก	4.42	0.58	มาก	4.19	0.24	มาก	3.90	0.29	มาก
4	เทคโนโลยีการจัดการความรู้	3.65	0.55	มาก	4.00	0.00	มาก	3.75	0.50	มาก	3.88	0.64	มาก
5	การวัดผลการจัดการความรู้	4.00	0.43	มาก	3.73	0.12	มาก	3.65	0.55	มาก	4.00	0.28	มาก
	โดยรวม	3.83	0.30	มาก	3.99	0.23	มาก	3.83	0.31	มาก	3.88	0.15	มาก

จากตาราง 33 พบว่า กลุ่มองค์กรชุมชนบ้านเหล่าราษฎร์พัฒนามีความพึงพอใจในการดำเนินการจัดการความรู้องค์กรชุมชนโดยรวม จำแนกตามด้านและตามกลุ่มองค์กรชุมชน ดังนี้

กลุ่มชนมจินสมุนไพรมีความพึงพอใจในการดำเนินการจัดการความรู้เป็นรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก

กลุ่มออมทรัพย์มีความพึงพอใจในการดำเนินการจัดการความรู้เป็นรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก

กลุ่มข้าวปลอดสารพิษ มีความพึงพอใจในการดำเนินการจัดการความรู้เป็นรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก

กลุ่มอนุรักษ์วัฒนธรรม มีความพึงพอใจในการดำเนินการจัดการความรู้เป็นรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก

ตาราง 34 ความพึงพอใจในการดำเนินการจัดการความรู้ของชุมชนบ้านเหล่าราษฎร์พัฒนา ด้านกระบวนการจัดการความรู้ เป็นรายข้อ

ข้อ	รายการประเมิน	ชนมจินสมุนไพร			ออมทรัพย์			ข้าวปลอดสารพิษ			อนุรักษ์วัฒนธรรม		
		$\bar{X}$	SD.	ระดับความพึงพอใจ	$\bar{X}$	SD.	ระดับความพึงพอใจ	$\bar{X}$	SD.	ระดับความพึงพอใจ	$\bar{X}$	SD.	ระดับความพึงพอใจ
1	กลุ่มองค์กรของท่านมีการวิเคราะห์อย่างเป็นระบบเพื่อหาจุดบกพร่องในเรื่องความรู้และใช้กระบวนการที่เป็นขั้นตอนชัดเจนในการแก้ไขจุดบกพร่อง	3.75	0.50	มาก	4.67	0.58	มากที่สุด	4.00	0.00	มาก	4.00	0.71	มาก
2	กลุ่มองค์กรของท่านมีวิธีการในการแสวงหาจัดเก็บและใช้ความรู้อย่างเป็นระบบ	3.25	0.96	ปานกลาง	3.33	0.58	ปานกลาง	3.75	0.50	มาก	3.80	0.45	มาก
3	สมาชิกในกลุ่มองค์กรทุกคนมีส่วนร่วมในการแสวงหาความคิดใหม่ ๆ	3.25	0.50	ปานกลาง	3.33	0.58	ปานกลาง	3.25	0.50	ปานกลาง	3.40	0.89	ปานกลาง
4	กลุ่มองค์กรมีกระบวนการถ่ายทอด การสอนงานให้สมาชิกได้เรียนรู้ที่เป็นระบบ	4.00	0.00	มาก	4.00	1.00	มาก	3.25	0.50	ปานกลาง	3.20	0.45	ปานกลาง
5	กลุ่มองค์กรเห็นคุณค่า มูลค่าของความรู้ที่มีอยู่ในตนเอง	4.25	0.50	มาก	4.00	1.00	มาก	4.00	0.82	มาก	3.80	0.45	มาก
	โดยรวม	3.70	0.12	มาก	3.87	0.50	มาก	3.65	0.19	มาก	3.64	0.22	มาก

จากตาราง 34 พบว่า กลุ่มองค์กรชุมชนบ้านเหล่าราษฎร์พัฒนามีความพึงพอใจในการดำเนินการจัดการความรู้ขององค์กรชุมชน ด้านกระบวนการจัดการความรู้ จำแนกตามข้อและตามกลุ่มองค์กรชุมชน ดังนี้

กลุ่มชนนินสมุนไพรมีความพึงพอใจในการดำเนินการจัดการความรู้เป็นรายชื่อ 3 ข้อ อยู่ในระดับมาก และมีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง 2 ข้อ

กลุ่มออมทรัพย์มีความพึงพอใจในการดำเนินการจัดการความรู้เป็นรายชื่อ 1 ข้อ อยู่ในระดับมากที่สุด อยู่ในระดับมาก 2 ข้อ และมีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง 2 ข้อ

กลุ่มข้าวปลอดสารพิษ มีความพึงพอใจในการดำเนินการจัดการความรู้เป็นรายชื่อ 3 ข้อ อยู่ในระดับมาก และมีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง 2 ข้อ

กลุ่มอนุรักษ์วัฒนธรรม มีความพึงพอใจในการดำเนินการจัดการความรู้เป็นรายชื่อ 3 ข้อ อยู่ในระดับมาก และมีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง 2 ข้อ

ตาราง 35 ความพึงพอใจในการดำเนินการจัดการความรู้องค์กรชุมชนบ้านเหล่าราษฎร์พัฒนา ด้านภาวะผู้นำในการจัดการความรู้ เป็นรายชื่อ

ข้อ	รายการประเมิน	ชนมจินสมุนไพร			ออมทรัพย์			ข้าวปลอดสารพิษ			อนุรักษ์วัฒนธรรม		
		$\bar{X}$	SD.	ระดับความพึงพอใจ	$\bar{X}$	SD.	ระดับความพึงพอใจ	$\bar{X}$	SD.	ระดับความพึงพอใจ	$\bar{X}$	SD.	ระดับความพึงพอใจ
6	การจัดการความรู้เป็นกลยุทธ์ที่สำคัญของกลุ่มองค์กรของท่าน	4.25	0.50	มาก	3.67	0.58	มาก	3.50	0.58	ปานกลาง	4.80	0.45	มากที่สุด
7	กลุ่มองค์กรเข้าใจถึงศักยภาพของการผลิตและผลิตภัณฑ์ของตนเอง	3.75	0.50	มาก	4.33	0.58	มาก	4.00	0.82	มาก	4.20	0.45	มาก
8	กลุ่มองค์กรสามารถปรับตัวให้ทันต่อสถานการณ์ปัจจุบัน	3.25	0.50	ปานกลาง	4.33	0.58	มาก	4.25	0.96	มาก	3.80	0.45	มาก
9	กลุ่มองค์กรใช้การเรียนรู้เพื่อเสริมสมรรถภาพของกลุ่มองค์กรที่มีอยู่ให้เข้มแข็งเพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่	3.25	0.50	ปานกลาง	3.67	0.58	มาก	4.00	0.82	มาก	3.60	0.89	มาก
10	มีการประเมินผลและให้ผลตอบแทนแก่สมาชิก โดยจะพิจารณาถึงการมีส่วนร่วมในการสร้างองค์ความรู้ของกลุ่มองค์กร	4.25	0.50	มาก	3.67	0.58	มาก	4.00	0.82	มาก	3.80	0.84	มาก
11	สมาชิกกลุ่มองค์กรได้สนับสนุนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากกันและกัน	3.75	0.50	มาก	4.00	1.00	มาก	3.75	1.50	มาก	3.80	0.84	มาก
	โดยรวม	3.75	0.22	มาก	3.94	0.19	มาก	3.92	0.48	มาก	4.00	0.41	มาก

จากตาราง 35 พบว่า กลุ่มองค์กรชุมชนบ้านเหล่าราษฎร์พัฒนามีความพึงพอใจในการดำเนินการจัดการความรู้ขององค์กรชุมชน ด้านภาวะผู้นำในการจัดการความรู้ จำแนกตามข้อและตามกลุ่มองค์กรชุมชน ดังนี้

กลุ่มชนมจินสมุนไพรมีความพึงพอใจในการดำเนินการจัดการความรู้เป็นรายข้อ 4 ข้อ อยู่ในระดับมาก และมีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง 2 ข้อ

กลุ่มออมทรัพย์มีความพึงพอใจในการดำเนินการจัดการความรู้เป็นรายข้อทุกข้ออยู่ในระดับมาก

กลุ่มข้าวปลอดสารพิษ มีความพึงพอใจในการดำเนินการจัดการความรู้เป็นรายข้อ 5 ข้อ อยู่ในระดับมาก และมีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง 1 ข้อ

กลุ่มอนุรักษ์วัฒนธรรม มีความพึงพอใจในการดำเนินการจัดการความรู้เป็นรายข้อ 5 ข้อ อยู่ในระดับมาก และมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด 1 ข้อ

ตาราง 36 ความพึงพอใจในการดำเนินการจัดการความรู้องค์กรชุมชนบ้านเหล่าราษฎร์พัฒนา ด้านวัฒนธรรมในเรื่องการจัดการความรู้ เป็นรายชื่อ

ข้อ	รายการประเมิน	ชนมจินสมุนไพร			ออมทรัพย์			ข้าวปลอดสารพิษ			อนุรักษ์วัฒนธรรม		
		$\bar{X}$	SD.	ระดับความพึงพอใจ	$\bar{X}$	SD.	ระดับความพึงพอใจ	$\bar{X}$	SD.	ระดับความพึงพอใจ	$\bar{X}$	SD.	ระดับความพึงพอใจ
12	กลุ่มองค์กรมีบรรยากาศการเปิดเผยและไว้วางใจซึ่งกันและกัน	4.00	0.82	มาก	4.67	0.58	มากที่สุด	3.50	1.29	ปานกลาง	3.40	0.55	ปานกลาง
13	สมาชิกกลุ่มองค์กรดำเนินการจัดการความรู้ สร้างคุณค่าให้กับผลิตภัณฑ์	4.00	0.00	มาก	4.33	1.16	มาก	4.75	0.50	มากที่สุด	3.80	0.45	มาก
14	กลุ่มองค์กรมีการเรียนรู้จากความพึงพอใจในที่เกิดขึ้นแล้วนำไปสู่การปรับปรุงระบบการทำงานให้ดีขึ้น	4.00	1.16	มาก	4.00	0.00	มาก	4.25	0.96	มาก	4.00	0.71	มาก
15	สมาชิกทุกคนรับผิดชอบจัดการความรู้ในองค์กร	4.25	0.50	มาก	4.67	0.58	มากที่สุด	4.25	0.96	มาก	4.40	0.55	มาก
	โดยรวม	4.06	0.55	มาก	4.42	0.58	มาก	4.19	0.24	มาก	3.90	0.29	มาก

จากตาราง 36 พบว่า กลุ่มองค์กรชุมชนบ้านเหล่าราษฎร์พัฒนามีความพึงพอใจในการดำเนินการจัดการความรู้องค์กรชุมชน ด้านวัฒนธรรมในเรื่องการจัดการความรู้ จำแนกตามข้อและตามกลุ่มองค์กรชุมชน ดังนี้

กลุ่มชนมจินสมุนไพร มีความพึงพอใจในการดำเนินการจัดการความรู้เป็นรายข้อทุกข้อ อยู่ในระดับมาก

กลุ่มออมทรัพย์มีความพึงพอใจในการดำเนินการจัดการความรู้เป็นรายข้อ 2 ข้อ อยู่ในระดับมากที่สุด และมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก 2 ข้อ

กลุ่มข้าวปลอดสารพิษ มีความพึงพอใจในการดำเนินการจัดการความรู้เป็นรายข้อ 1 ข้อ อยู่ในระดับมากที่สุด อยู่ในระดับมาก 2 ข้อและมีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง 1 ข้อ

กลุ่มอนุรักษ์วัฒนธรรมมีความพึงพอใจในการดำเนินการจัดการความรู้เป็นรายข้อ 3 ข้อ อยู่ในระดับมาก และมีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง 1 ข้อ

ตาราง 37 ความพึงพอใจในการดำเนินการจัดการความรู้ของครัวเรือนชนบ้านเหล่าราษฎร์พัฒนา ด้านเทคโนโลยีการจัดการความรู้ เป็นรายชื่อ

ข้อ	รายการประเมิน	ชนมจินสมุนไพร			ออมทรัพย์			ข้าวปลอดสารพิษ			อนุรักษ์วัฒนธรรม		
		$\bar{X}$	SD.	ระดับความพึงพอใจ	$\bar{X}$	SD.	ระดับความพึงพอใจ	$\bar{X}$	SD.	ระดับความพึงพอใจ	$\bar{X}$	SD.	ระดับความพึงพอใจ
16	มีเครื่องคอมพิวเตอร์ในการจัดเก็บข้อมูล	3.75	0.50	มาก	3.67	0.58	มาก	4.00	0.82	มาก	4.00	1.23	มาก
17	มีการจำแนกข้อมูลตามฐานความรู้ในชุมชน	3.25	0.50	ปานกลาง	4.33	0.58	มาก	4.00	0.82	มาก	3.60	0.55	มาก
18	มีเว็บไซต์ รวมของศูนย์จัดการความรู้ขององค์กรชุมชน	3.50	0.58	ปานกลาง	4.00	0.00	มาก	4.25	0.96	มาก	3.80	1.30	มาก
19	มีระบบสารสนเทศของกลุ่มองค์กรที่สามารถให้ข้อมูลและนำไปใช้ประโยชน์	3.75	0.96	มาก	4.00	0.00	มาก	3.50	1.29	ปานกลาง	3.80	0.84	มาก
20	มีการแลกเปลี่ยนความรู้จากฐานข้อมูลไปสู่การพัฒนางาน	4.00	0.82	มาก	4.00	0.00	มาก	3.00	0.82	ปานกลาง	4.20	0.45	มาก
	โดยรวม	3.65	0.55	มาก	4.00	0.00	มาก	3.75	0.50	มาก	3.88	0.64	มาก

จากตาราง 37 พบว่า กลุ่มองค์กรชุมชนบ้านเหล่าราษฎร์พัฒนามีความพึงพอใจในการดำเนินการจัดการความรู้องค์กรชุมชน ด้านเทคโนโลยีการจัดการความรู้ จำแนกตามข้อและตามกลุ่มองค์กรชุมชน ดังนี้

กลุ่มชนมจินสมุนไพร มีความพึงพอใจในการดำเนินการจัดการความรู้เป็นรายข้อ 3 ข้อ อยู่ในระดับมาก และมีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง 2 ข้อ

กลุ่มออมทรัพย์มีความพึงพอใจในการดำเนินการจัดการความรู้เป็นรายข้อทุกข้อ อยู่ในระดับมาก

กลุ่มข้าวปลอดสารพิษ มีความพึงพอใจในการดำเนินการจัดการความรู้เป็นรายข้อ 3 ข้อ อยู่ในระดับมาก และมีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง 2 ข้อ

กลุ่มอนุรักษ์วัฒนธรรมมีความพึงพอใจในการดำเนินการจัดการความรู้เป็นรายข้อทุกข้อ อยู่ในระดับมาก

ตาราง 38 ความพึงพอใจในการดำเนินการจัดการความรู้ขององค์กรชุมชนบ้านเหล่าราษฎร์พัฒนา ด้านการวัดผลการจัดการความรู้ เป็นรายข้อ

ข้อ	รายการประเมิน	ชนมจินสมุนไพร			ออมทรัพย์			ข้าวปลอดสารพิษ			อนุรักษ์วัฒนธรรม		
		$\bar{X}$	SD.	ระดับความพึงพอใจ	$\bar{X}$	SD.	ระดับความพึงพอใจ	$\bar{X}$	SD.	ระดับความพึงพอใจ	$\bar{X}$	SD.	ระดับความพึงพอใจ
21	กลุ่มองค์กรมีการคิดค้นวิธีการต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อการดำเนินงานของกลุ่มองค์กรให้ดีขึ้น	4.00	0.82	มาก	3.67	0.58	มาก	2.50	1.00	น้อย	3.80	0.45	มาก
22	กลุ่มองค์กรมีการกำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จขององค์กรชุมชนในการจัดการความรู้ไว้โดยเฉพาะ	4.50	0.58	มาก	3.00	0.00	ปานกลาง	3.00	0.82	ปานกลาง	3.60	0.89	มาก
23	ตัวชี้วัดการจัดการความรู้มีความสอดคล้องกับการดำเนินงานกิจกรรมกลุ่มที่พึงพอใจ	4.00	0.82	มาก	4.00	0.00	มาก	4.00	1.16	มาก	3.80	1.10	มาก
24	กลุ่มองค์กรแสวงหาทรัพยากรให้กับกิจกรรมต่างๆ ที่ทำให้ฐานความรู้ของกลุ่มองค์กรเพิ่มพูนขึ้น	3.25	0.50	ปานกลาง	4.00	0.00	มาก	4.50	0.58	มาก	4.40	0.55	มาก
25	สมาชิกกลุ่มมีผลงานหรือชิ้นงานที่ภาคภูมิใจ	4.25	0.50	มาก	4.00	0.00	มาก	4.25	0.96	มาก	4.40	0.55	มาก
	โดยรวม	4.00	0.43	มาก	3.73	0.12	มาก	3.65	0.55	มาก	4.00	0.28	มาก

จากตาราง 38 พบว่า กลุ่มองค์กรชุมชนบ้านเหล่าราษฎร์พัฒนามีความพึงพอใจในการดำเนินการจัดการความรู้ขององค์กรชุมชน ด้านการวัดผลการจัดการความรู้ จำแนกตามข้อและตามกลุ่มองค์กรชุมชน ดังนี้

กลุ่มชนมจินสมุนไพร มีความพึงพอใจในการดำเนินการจัดการความรู้เป็นรายข้อ 4 ข้อ อยู่ในระดับมาก และมีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง 1 ข้อ

กลุ่มออมทรัพย์มีความพึงพอใจในการดำเนินการจัดการความรู้เป็นรายข้อ 4 ข้ออยู่ในระดับมาก และมีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง 1 ข้อ

กลุ่มข้าวปลอดสารพิษ มีความพึงพอใจในการดำเนินการจัดการความรู้เป็นรายข้อ 3 ข้อ อยู่ในระดับมาก อยู่ในระดับปานกลาง 1 ข้อและมีความพึงพอใจอยู่ในระดับน้อย 1 ข้อ

กลุ่มอนุรักษ์วัฒนธรรมมีความพึงพอใจในการดำเนินการจัดการความรู้เป็นรายข้อทุกข้อ อยู่ในระดับมาก

ผลการวิเคราะห์ปัจจัยแห่งความสำเร็จของรูปแบบการจัดการความรู้ขององค์กรชุมชน

ผลการวิเคราะห์ปัจจัยแห่งความสำเร็จของรูปแบบการจัดการความรู้ขององค์กรชุมชน สรุปผลได้ดังนี้

1. ปัจจัยที่ทำให้การวิจัยบรรลุผลสำเร็จ

การมีการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (PAR) ครั้งนี้สำเร็จตามตัวชี้วัดความสำเร็จและเป้าหมายที่กำหนด เป็นเพราะปัจจัยดังต่อไปนี้

1.1 การใช้ภาวะผู้นำของผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัย ทั้งเป็นผู้เรียนรู้ เป็นผู้สอนงาน เป็นผู้บริหารจัดการจากภายนอก และเป็นผู้เสริมพลัง กระตุ้นช่วยเหลือให้การทำงานแบบมีส่วนร่วม และต่อเนื่อง ซึ่งผู้วิจัยเรียกตนเองว่า คุณอำนวย 1

1.2 คนสำคัญในการจัดการความรู้ขององค์กรชุมชน เมื่อดำเนินการวิจัยในระยะสุดท้าย ทีมผู้ร่วมวิจัยจะมุ่งมั่นการทำงานเพื่อส่วนรวมให้สำเร็จตามบทบาทหน้าที่ การวิจัยครั้งนี้เรียกว่า ผู้ร่วมวิจัย ซึ่งสอดคล้องกับบริบทของชุมชน จำแนกได้ดังนี้

1.2.1 คุณเอื้อ หมายถึง กลุ่มบุคคลที่เอื้ออำนวยความสะดวกในการวิจัย ได้แก่ สถานที่ ทรัพยากร ทุนในชุมชน

1.2.2 คุณประสาน หมายถึง กลุ่มบุคคลหรือบุคคลที่กลุ่มองค์กรชุมชนไว้วางใจ มอบหมายให้ประสานงานทั้งภายในและภายนอกชุมชน เกี่ยวกับการระดมพล และนัดหมายการแลกเปลี่ยนเรียนรู้

1.2.3 คุณอำนวย 2 หมายถึง กลุ่มบุคคลที่ผู้วิจัยได้คัดเลือกและพัฒนา ศักยภาพให้สูงพอที่จะเป็นผู้เสริมพลังภายในชุมชน ติดตามผลงาน และเตรียมงานร่วมกับทีมนักปฏิบัติในช่วงสะท้อนผล และสอนงานการบริหารจัดการกลุ่ม

1.2.4 คุณกิจ หมายถึง บุคคลและกลุ่มบุคคลในกลุ่มองค์กรชุมชนที่เข้าร่วม วิจัยอย่างต่อเนื่อง ถือเป็นกลุ่มสำคัญที่จะเกิดชุมชนนักปฏิบัติตัวจริง

1.2.5 คุณลิขิต หมายถึง บุคคลภายในหรือภายนอกชุมชนที่สนใจและมี ทักษะในการจับประเด็น และจดบันทึก ในการวิจัยครั้งนี้ใช้คนนอกชุมชน

1.2.6 คุณวิศาสตร์ หมายถึง บุคคลที่ผ่านการฝึกอบรมการใช้คอมพิวเตอร์ พื้นฐานที่ผู้วิจัยได้ส่งเสริมสนับสนุนมีศักยภาพในการจัดเก็บข้อมูล เป็นเอกสารหลักฐาน หรือฐานข้อมูลในคอมพิวเตอร์

1.3 การเปิดโอกาสให้ผู้ร่วมวิจัยได้มีส่วนร่วมตั้งแต่เริ่มแรก คือ ร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติ ร่วมตรวจสอบ และร่วมรับผิดชอบในการดำเนินการวิจัย เป็นปัจจัยสำคัญ ที่จะทำให้เกิดเป็นเจ้าของเครือข่ายการเป็นสมาชิก มีความคิดริเริ่ม วิสัยทัศน์ แบบมีส่วนร่วม กิจกรรมร่วม การบริหารจัดการ มีความต่อเนื่อง และพันธะทางใจที่จะดำเนินการด้วยตนเอง เมื่อเสร็จสิ้นโครงการ

1.4 รูปแบบของการเรียนรู้ด้วยวิธีปฏิบัติจากการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (PAR) เป็นวิถีชีวิตมีลักษณะปฏิบัติสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน ส่งผลต่อความรักเอื้ออาทรต่อกัน ความมีศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ การจัดการความรู้แบบบูรณาการและการวิจัยแบบสหวิทยาการ

2. ปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการเปลี่ยนแปลง

2.1 แหล่งข้อมูลและช่องทางที่ผู้ร่วมวิจัยเข้าถึงการเรียนรู้ในทางตรง คือ การศึกษา ตามอรรถาธิบาย แล้วมีการเทียบโอนยังไม่เป็นรูปธรรมส่งผลให้ไม่มีแรงจูงใจเท่าที่ควร การเรียนรู้ภายใน กลุ่มไม่เข้มข้น

2.2 ระบบการติดต่อสื่อสาร ที่ใช้เชื่อมโยงข้อมูลความรู้ระหว่างกันของทีมผู้ร่วมวิจัย ยังอยู่ในระหว่างเตรียมจัดเก็บข้อมูล ซึ่งต้องใช้ระยะเวลาในการถอดองค์ความรู้ไปจัดเก็บใน ฐานข้อมูลเครื่องคอมพิวเตอร์

2.3 อาคารสถานที่ของศูนย์จัดการความรู้ขององค์กรชุมชนในแต่ละพื้นที่เป้าหมาย มีอยู่อย่างจำกัด เช่น บ้านเหล่าราษฎร์พัฒนาและในส่วนที่บ้านน้ำเกลี้ยงยังอาศัยบ้านของทีมผู้ร่วม วิจัยเป็นที่ตั้งศูนย์

3. ความยั่งยืน

3.1 หมู่บ้านที่มีกลุ่มองค์กรชุมชนเป็นเป้าหมายการวิจัย มีความกระตือรือร้นที่จะเรียนรู้การปฏิบัติงานในกลุ่มของตนเองและร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในระดับหมู่บ้าน มีความพยายามที่จะนำความรู้จากภายในตัวเอง (Tacit) ผ่านการปฏิบัติ จดบันทึกเป็นเอกสารหลักฐาน (Explicit)

3.2 มีกลไกการหมุนเวียนศูนย์จัดการความรู้ขององค์กรชุมชนซึ่งสมาชิกองค์กรบริหารส่วนตำบลประจำหมู่บ้าน เข้ามาเป็นหุ้นส่วนในการปฏิบัติทุกขั้นตอน

3.3 องค์กรบริหารส่วนตำบลในหมู่บ้านพื้นที่เป้าหมายได้ให้งบประมาณสนับสนุนกิจกรรมบางส่วน ตามแผนงานและโครงการ มีการนำโครงการอื่น ๆ มาบูรณาการในหมู่บ้านพื้นที่เป้าหมายเพิ่มเติม โดยมีเป้าหมายที่จะขยายผลการดำเนินงานวิจัยไปถึงหมู่บ้านอื่น ๆ ในปีงบประมาณ

2550-2551

